

Fremsat den 20. november 2019 af social- og indenrigsministeren (Astrid Krag)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social service

(Ro og stabilitet for udsatte børn og unge og styrkelse af forældres retssikkerhed i anbringelsessager)

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 798 af 7. august 2019, som ændret ved § 1 i lov nr. 498 af 1. maj 2019 og § 15 i lov nr. 551 af 7. maj 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 50, stk. 5, indsættes som 4. pkt.:

»Iværksætter kommunen en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren, skal undersøgelsen foretages af en autoriseret psykolog.«

2. I § 59 indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:

»2) en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder med hjælp og støtte efter denne lov eller anden relevant lovgivning.«

Nr. 2 og 3 bliver herefter nr. 3 og 4.

3. I § 64, stk. 1, ændres »og § 68 a og« til: »§ 68 a og § 69, stk. 3, i denne lov og efter«, og efter »§ 14, stk. 2-4,« indsættes: »§ 24, stk. 1, jf. § 14,«.

4. I § 64 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Kommunen har mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til et anbringelsessted efter § 66, stk. 1, for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde en afgørelse efter § 69, stk. 3, eller efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5.

5. I § 64, stk. 4, 1. pkt., der bliver stk. 5, 1. pkt., ændres »stk. 2 og 3« til: »stk. 2-4«.

6. I § 64 indsættes efter stk. 4, der bliver stk. 5, som nye stykker:

»Stk. 6. Fuldbyrkelse af afgørelser omfattet af stk. 1 skal ske så skånsomt, som omstændighederne tillader og med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste. Kommunen skal afsøge mulighederne for at opnå forældremyndighedsindehaverens, barnets eller den unges og eventuelt andre familiemedlemmers eller netværkets frivillige medvirken til afgørelsens fuldbyrdelse, medmindre hensynet til barnets eller den unges behov i afgørende grad taler imod.

Stk. 7. Fuldbyrkelse af en afgørelse, jf. stk. 3, hvor politiet yder bistand til kommunen efter stk. 5, skal registreres og indberettes af kommunen til Ankestyrelsen. Der udarbejdes årligt en rapport over anvendelsen af bestemmelsen.«

Stk. 5 bliver herefter stk. 8.

7. § 64, stk. 5, der bliver stk. 8, affattes således:

»Stk. 8. Kommunalbestyrelsens afgørelser efter stk. 4 skal registreres og indberettes af kommunen til Ankestyrelsen. Der udarbejdes årligt en rapport over anvendelsen af bestemmelsen.«

8. I § 65, stk. 3, ændres »og 68 a« til: », 68 a og 71«.

9. § 68, stk. 6-10, ophæves, og i stedet indsættes:

»Stk. 6. Kommunalbestyrelsen har ikke pligt til at behandle en anmodning om hjemgivelse i den periode, hvor en sag er under behandling i Ankestyrelsen eller ved retten.

Stk. 7. Kommunalbestyrelsen kan afvise at behandle en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter

1) § 58, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge, eller

2) § 68 a, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos anbringelsesstedet, barnet eller den unge.

Stk. 8. Når kommunalbestyrelsen behandler en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren eller den unge, der er fyldt 15 år, om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er

anbragt efter § 58 eller § 68 a, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse og hjemgivelsesperiodens længde, jf. stk. 2, hvis der er grundlag herfor. Hvis kommunalbestyrelsen ikke finder, at der er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. § 58 eller § 68 a.

Stk. 9. I alle tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter § 58 eller § 68 a, skal kommunalbestyrelsen umiddelbart orientere børn og unge-udvalget herom.«

Stk. 11-14 bliver herefter stk. 10-13.

10. I § 68, *stk. 13, 1. pkt.*, der bliver stk. 12, 1. pkt., ændres »stk. 12« til: »stk. 11«.

11. I § 68 b, *stk. 2*, indsættes som *3. pkt.*:

»Kommunen skal endvidere lægge vægt på hensynet til barnets eller den unges skolegang, herunder hensynet til at undgå skoleskift, medmindre hensynet til barnets eller den unges behov taler imod.«

12. I § 159, *1. pkt.*, udgår »og barnet eller den unge«.

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2020.

Stk. 2. Loven finder ikke anvendelse på psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren, der før

lovens ikrafttræden er iværksat som led i en børnefaglig undersøgelse efter § 50 i lov om social service. For sådanne undersøgelser finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 3. Loven finder ikke anvendelse på indstillinger om anbringelse uden for hjemmet efter § 58, jf. § 59, i lov om social service, som er forelagt til afgørelse i børn og unge-udvalget før lovens ikrafttræden. For sådanne indstillinger finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 4. Loven finder ikke anvendelse ved fuldbyrdelse af afgørelser, som er truffet før lovens ikrafttræden. For fuldbyrdelse af sådanne afgørelser finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 5. Loven finder ikke anvendelse på begæringer efter § 68, stk. 6-10, i lov om social service, der er indgivet før lovens ikrafttræden. For sådanne begæringer finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 6. Fordringer vedrørende børns og unges betaling for døgnophold, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, i lov om social service og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, der er pålagt ved afgørelse efter regler udstedt i medfør af det hidtil gældende § 159, 1. pkt., i lov om social service, med tillæg af renter og gebyrer bortfalder ved denne lovs ikrafttræden. Ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst medregnes ikke gevinst ved bortfald af fordringer efter 1. pkt.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
 - 2.1. Begrænsning af forældremyndighedsindehaverens adgang til at få behandlet anmodninger om hjemgivelse i sager om anbringelse uden samtykke
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.1.3. Den foreslåede ordning
 - 2.2. Gennemførelse af afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.2.3. Den foreslåede ordning
 - 2.3. Adgang for Ankestyrelsen til at træffe afgørelse om samvær i anbringelsessager
 - 2.3.1. Gældende ret
 - 2.3.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.3.3. Den foreslåede ordning
 - 2.4. Ophævelse af adgang til at fastsætte regler om anbragte børns og unges egenbetaling
 - 2.4.1. Gældende ret
 - 2.4.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.4.3. Den foreslåede ordning
 - 2.5. Sammenhængende valg af anbringelsessted og undervisningstilbud
 - 2.5.1. Gældende ret
 - 2.5.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.5.3. Den foreslåede ordning
 - 2.6. Bedre belysning af forældrekompetencer i sager om anbringelse uden samtykke
 - 2.6.1. Gældende ret
 - 2.6.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.6.3. Den foreslåede ordning
 - 2.7. Krav om brug af autoriseret psykolog ved psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren som led i en børnefaglig undersøgelse
 - 2.7.1. Gældende ret
 - 2.7.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.7.3. Den foreslåede ordning
3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet
5. Administrative konsekvenser for borgerne
6. Miljømæssige konsekvenser
7. Forholdet til EU-retten
8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
9. Sammenfattende skema

1. Indledning

Lovforslaget vedrører forholdene for børn og unge, som er anbragt uden for hjemmet, og deres forældre, plejefamilier, m.v. Lovforslaget udmønter dele af initiativerne ”Ro og stabilitet for udsatte børn og unge” og ”Styrkelse af forældres retssikkerhed i anbringelsessager” fra ”Udmøntning af satspuljen 2019-2022 (Delaftale for børne- og socialområdet)”.

Lovforslaget indeholder en række forslag om ændringer af lov om social service (herefter serviceloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 798 af 7. august 2019 med senere ændringer. De

foreslåede lovændringer har bl.a. til formål at understøtte ro og stabilitet for udsatte børn og unge, og herunder også styrke børnenes og de unges skolegang.

Forslaget skal bl.a. medvirke til, at anbragte børn og unge får den nødvendige ro og stabilitet og så vidt muligt skånes for grundløse genbehandlinger af anbringelsessagen, når forholdene ikke er væsentligt ændrede. En række kommuner oplever børnesager, hvor forældremyndighedsindehaveren anmoder om hjemgivelse, så snart anbringelsessagen er endeligt afsluttet ved Ankestyrelsen eller domstolene. Sagerne

er dermed hele tiden under behandling, og det kan være en stor og unødigt belastning for barnet eller den unge. Derfor lægges der op til at give kommunen mulighed for at afvise at behandle anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse af børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet uden samtykke, når der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene.

Med forslaget lægges der samtidig op til at foretage enkelte ændringer af servicelovens regler om fuldbyrdelse af tvangsmæssige afgørelser. I dag har kommunen særlig adgang til at fuldbyrde en række tvangsmæssige afgørelser på børneområdet, herunder om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, og kan anmode om bistand fra politiet, hvis det er nødvendigt. Det gælder imidlertid ikke, hvis det af hensyn til barnets eller den unges behov for støtte er nødvendigt at ændre barnets eller den unges anbringelsessted uden samtykke, f.eks. på grund af barnets eller den unges behov for meget specialiseret pædagogisk behandling. I de helt særlige tilfælde, hvor det ikke er mulig at opnå barnets eller den unges eller forældrenes frivillige medvirken til afgørelsens gennemførelse, vil det i sidste ende kunne betyde, at barnet eller den unge ikke får den fornødne hjælp.

Baggrunden for forslaget er bl.a., at Folketingets Ombudsmand har rettet henvendelse til Social- og Indenrigsministeriet og bedt ministeriet oplyse, om ministeriet mener, at der er grundlag for at søge tilvejebragt en ny hjemmel. Lovforslaget lægger op til at ændre reglerne, så kommunerne får adgang til at fuldbyrde afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke, eventuelt med politiets bistand, i de helt særlige tilfælde, hvor det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges bedste. For at styrke retssikkerheden for barnet eller den unge, forældremyndighedsindehaveren og anbringelsesstedet m.v. ved gennemførelse af tvangsmæssige afgørelser lægges der samtidig op til bl.a. at tydeliggøre, at fuldbyrdelse af tvangsmæssige afgørelser skal ske så skånsomt som muligt med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste. Kommunen skal søge at undgå, at tvangsmæssig fuldbyrdelse af afgørelsen bliver nødvendigt.

Lovforslaget lægger også op til at udvide Ankestyrelsens adgang til af egen drift at træffe afgørelse i sager om særlig støtte til børn og unge. Ankestyrelsen kan i dag pålægge kommunerne at træffe de nødvendige afgørelser og kan endvidere selv træffe visse typer af afgørelser. Med den foreslåede ændring vil Ankestyrelsen fremover selv af egen drift kunne træffe afgørelse om samvær mellem et anbragt barn eller en ung, forældrene og netværket, herunder bl.a. søsken, bedsteforældre eller en tidligere plejefamilie, som barnet eller den unge er knyttet til. Det skal bl.a. sikre, at der hurtigt kan træffes de fornødne afgørelser om samvær, støttet samvær, overvåget eller afbrudt samvær, når det af hensyn til barnets eller den unges bedste er nødvendigt.

Herudover indeholder lovforslaget en styrkelse af sammenhængen mellem valg af anbringelsessted og valg af egnet undervisningstilbud til barnet eller den unge. Det foreslås således, at kommunen ved valg af konkret anbringelsessted

skal lægt vægt på hensynet til barnets eller den unges skolegang, herunder hensynet til at undgå skoleskift, med mindre hensynet til barnets eller den unges bedste taler imod. Forslaget vil indebære, at det tydeliggøres i serviceloven, at den anbringende kommune som led i kommunens valg af konkret anbringelsessted skal prioritere og tage højde for valg af egnet undervisningstilbud. Det skal understøtte barnets eller den unges læring i grundskolen og bidrage til at nedbringe antallet af skoleskift og perioder uden et undervisningstilbud i folkeskolen eller på en intern skole.

Endvidere indeholder lovforslaget tiltag, som skal understøtte forældrenes retssikkerhed i anbringelsessager. Det foreslås at indføre krav om, at en indstilling fra kommunen til børn og unge-udvalget om anbringelse uden samtykke skal indeholde en særskilt vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer i forhold til at drage omsorg for barnet eller den unge og håndtere barnets eller den unges særlige behov, herunder med hjælp og støtte efter serviceloven eller anden relevant lovgivning. Dette forslag skal styrke oplysningsgrundlaget i sagerne. Endvidere foreslås det at indføre krav om, at eventuelle psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren, der iværksættes som led i en børnefaglig undersøgelse, skal foretages af en autoriseret psykolog. Formålet er at øge kvaliteten af undersøgelserne.

Endelig lægger lovforslaget op til at ophæve den adgang, social- og indenrigsministeren i dag har til at fastsætte regler om anbragte børn og unge under 18 års egenbetaling for døgnopholdet. Dette skal sikre, at der ikke fremover kan fastsættes regler om egenbetaling fra anbragte børn og unge under 18 år. Denne del af forslaget er i al væsentlighed en genfremsættelse af lovforslaget L 230, Forslag til lov om ændring af lov om social service (Ophævelse af adgang til at fastsætte regler om anbragte børns og unges egenbetaling), der bortfaldt på grund af udskrivelsen af folketingsvalget i foråret 2019.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Begrænsning af forældremyndighedsindehaverens adgang til at få behandlet anmodninger om hjemgivelse i sager om anbringelse uden samtykke

2.1.1. Gældende ret

En anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet efter servicelovens regler kræver som udgangspunkt samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år. Servicelovens § 58 indeholder dog regler, som i særlige tilfælde giver kommunens børn og unge-udvalg mulighed for at træffe afgørelse om anbringelse uden samtykke. Da der tale om en indgribende afgørelse, er der fastsat skærpede indholdsmæssige og processuelle krav til en sådan afgørelse, herunder adgang til gratis advokatbistand for forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år. Afgørelsen kan indbringes for Ankestyrelsen af forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år, og Ankestyrelsens afgørelse kan kræves forlagt for retten.

En tvangsmæssige anbringelse efter servicelovens § 58 skal genbehandles efter genbehandlingsfrister, der er fastsat i serviceloven § 62. Det vil som udgangspunkt sige efter et år fra den endelig afgørelse eller dom og derefter hvert andet år. Kommunalbestyrelsen skal også løbende påse, om anbringelsen fortsat opfylder sit formål, eller om der grundlag for justere indsatsen eller hjemgive barnet eller den unge til forældremyndighedsindehaveren.

Hvis kommunen ikke længere finder, at der er grundlag for en anbringelse uden samtykke, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse af barnet eller den unge og som hovedregel fastsætte en hjemgivelsesperiode. Hjemgivelsesperioden er en overgangsperiode, hvor barnet eller den unge fortsat er anbragt, før barnet eller den unge faktisk overdrages til forældremyndighedsindehaveren. Perioden kan vare op til seks måneder, og længden skal fastsættes under hensyn til bl.a. at sikre, at barnet eller den unge får en skånsom og planlagt hjemgivelse, og at der er mulighed for at forberede eventuel støtte til barnet eller den unge eller forældrene efter hjemgivelsen.

Inden kommunen træffer afgørelse om ophør af anbringelsen, skal der som hovedregel finde en samtale sted med barnet eller den unge, og der skal indhentes en udtalelse fra anbringelsesstedet, jf. servicelovens § 69, stk. 5.

Forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, kan på ethvert tidspunkt fremsætte en begæring om hjemgivelse. Forældremyndighedsindehaveren og den unge behøver således ikke at afvente, at børn og unge-udvalget alligevel skal behandle sagen på baggrund af den fastsatte genbehandlingsfrist efter servicelovens § 62.

Udgangspunktet er, at kommunen skal behandle begæringen om hjemgivelse og vurdere, hvorvidt kommunen mener, at der er grundlag for hjemgivelse.

Hvis kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt uden for hjemmet uden samtykke efter servicelovens § 58 eller i en videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a, skal kommunalbestyrelsen umiddelbart orientere børn og unge-udvalget herom, jf. servicelovens § 68, stk. 6, 1. pkt.

Kommunalbestyrelsens afgørelse om hjemgivelse kan indbringes for Ankestyrelsen af forældremyndighedsindehaveren og af barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, jf. kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (herefter retssikkerhedsloven), jf. lovebkendtgørelse nr. 1064 af 21. august 2018 med senere ændringer, jf. servicelovens §§ 166 og 167. Klagen behandles som udgangspunkt efter de almindelige regler i retssikkerhedslovens § 52 a, stk. 1, dvs. uden medvirken af beskikkede medlemmer. Klager over afgørelser om hjemgivelse og hjemgivelsesperiode har som udgangspunkt opsættende virkning, jf. retssikkerhedslovens § 72, stk. 2.

Hvis kommunalbestyrelsen ikke kan imødekomme en begæring om hjemgivelse, forelægges sagen til afgørelse i børn

og unge-udvalget, jf. servicelovens § 58 eller 68 a. Det fremgår af servicelovens § 68, stk. 6, 2. pkt. Bestemmelsen svarer med en enkelt ændring til § 36, stk. 1, 3. pkt., i den dagældende lov om social bistand (herefter bistandsloven). Af bemærkningerne hertil fremgår det bl.a., at nægtet hjemgivelse forudsætter, at betingelserne for at opretholde den tvangsmæssige anbringelse fortsat er til stede. Sagen må derfor forelægges til afgørelse i børn og unge-udvalget, hvis en begæring om hjemgivelse ikke kan imødekommes. Det fremgår videre af bemærkningerne, at de parter, der kan fremsætte en begæring om hjemgivelse, er forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år, jf. Folketingsstidende 1991-92, tillæg A, spalte 4880.

Bestemmelsen er videreført i serviceloven med visse redaktionelle ændringer. Bestemmelsen er ved § 1, nr. 15, i, lov nr. 318 af 28. april 2009 om ændring af lov om social service (kontinuitet i anbringelsen m.v.) udvidet til også at omfatte afgørelser om videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a.

Børn og unge-udvalgets afgørelse efter servicelovens § 58 eller § 68 a kan indbringes for Ankestyrelsen af forældremyndighedsindehaveren og af unge, der er fyldt 12 år efter reglerne i servicelovens § 168. Det vil bl.a. sige, at forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år, har ret til gratis advokatbistand. Klagen behandles efter de særlige regler i retssikkerhedslovens § 55, stk. 2, nr. 2, for behandling af klager over bl.a. børn og unge-udvalgets afgørelser, dvs. med udvidet votering, hvor der deltager to medlemmer og to Ankechefer, hvoraf den ene er formand. Ankestyrelsens afgørelse kan kræves forelagt for retten, jf. servicelovens § 169.

Der gælder visse undtagelser fra hovedreglen om, at kommunen skal behandle en begæring om hjemgivelse og vurdere, om der er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge. Kommunalbestyrelsen har således ikke pligt til at behandle en begæring om hjemgivelse i den periode, hvor en sag er under behandling i Ankestyrelsen eller ved retten. Det følger af servicelovens § 68, stk. 10.

Kommunalbestyrelsen kan endvidere efter servicelovens § 68, stk. 7, nr. 1, afvise at behandle en begæring fra forældrene om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter § 58 med en længere genbehandlingsfrist efter servicelovens § 62, stk. 5, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældrene, anbringelsesstedet, barnet eller den unge. Det vil sige i de særlige tilfælde, hvor børn og unge-udvalget, Ankestyrelsen eller retten har truffet afgørelse om, at anbringelsen af et barn under 1 år, skal gælde i tre år, hvis det er overvejende sandsynligt, at de forhold, der begrundet anbringelsen, vil være til stede i denne periode.

Kommunalbestyrelsen kan endvidere efter servicelovens § 68, stk. 7, nr. 2, afvise at behandle en begæring fra forældrene om hjemgivelse af barnet eller den unge, hvis der er tale om en videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a, og

der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos anbringelsesstedet, barnet eller den unge.

Afvises begæringen om hjemgivelse ikke, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse, jf. servicelovens § 68, stk. 8. Hvis kommunalbestyrelsen ikke kan imødekomme en begæring om hjemgivelse, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. servicelovens § 68, stk. 9.

I bemærkningerne til bestemmelsen uddybes bl.a., hvad der skal forstås ved, at forholdene er væsentligt ændrede, jf. nedenfor. Der henvises til Folketingstidende 2008-09, tillæg A, s. 3368.

For så vidt angår børn og unge anbragt efter § 58 med en længere genbehandlingsfrist efter § 62, stk. 5, skal forholdene hos forældremyndighedsindehaveren være ændret markant og/eller på flere punkter, for at der kan være tale om, at forholdene er væsentlig ændrede. Ingen af de omstændigheder, der udgjorde en væsentlig faktor for barnets eller den unges mistrovisel eller forventede mistrovisel, herunder forældrenes psykiske sygdom og misbrugsadfærd, må være til stede.

For så vidt angår børn og unge anbragt efter § 68 a vil væsentlige ændringer for eksempel kunne være, at barnet eller den unge ikke længere føler et tilhørsforhold til anbringelsesstedet, men langsomt har opnået større tilknytning til forældremyndighedsindehaveren. Det kan også være, at der er forhold hos anbringelsesstedet, som er væsentlig ændrede. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis den primære omsorgsperson i plejefamilien er død eller er flyttet fra familien på grund af skilsmisse.

Det fremgår videre af bemærkningerne til bestemmelsen, at hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at forholdene for barnet eller den unge eller forældremyndighedsindehaveren eller anbringelsesstedet har ændret sig væsentligt, skal kommunalbestyrelsen realitetsbehandle forældrenes anmodning om hjemgivelse. I så fald skal kommunalbestyrelsen iværksætte de fornødne undersøgelser med henblik på at træffe afgørelse om hjemgivelse, eller hvis kommunalbestyrelsen ikke finder, at der er grundlag for hjemgivelse, forelægge sagen for børn og unge-udvalget.

Herudover er det anført i bemærkningerne, at hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at forholdene ikke er væsentligt ændrede, kan forældremyndighedsindehaveren indbringe kommunens afvisning af at behandle sagen for Det Sociale Nævn. Med nedlæggelsen af de sociale nævn overgik behandlingen af klager over kommunalbestyrelsens afgørelser på det sociale område til Ankestyrelsen, jf. lov nr. 493 af 21. maj 2013 om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, lov om ansvaret for og styringen af den aktive beskæftigelsesindsats og forskellige andre love (Forenkling af klagestrukturen på det sociale og beskæftigelsesmæssige område). Kommunens afgørelse om at afvise at behandle sagen kan indbringes for Ankestyrelsen,

jf. servicelovens § 166, stk. 1, og kapitel 10 i retssikkerhedsloven.

2.1.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

En række kommuner oplever børnesager, hvor forældremyndighedsindehaveren anmoder om hjemgivelse, så snart en sag om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke eller hjemgivelse er endeligt afsluttet i Ankestyrelsen eller ved domstolene. Anbringelsessagerne er således hele tiden under behandling i børn og unge-udvalget, Ankestyrelsen eller ved retten og kører dermed i ring.

Disse sager kan være en stor og unødigt belastning for barnet eller den unge. Er sagen hele tiden under behandling, vil det kunne skabe utryghed og uro for barnet eller den unge. Barnet eller den unges holdes således i en afventende position, og der kan være risiko for, at barnet eller den unge bruger meget energi på at bekymre sig om udfaldet af sagens behandling, hvad der skal ske for barnet eller den unge selv, hvordan forældrene og eventuelt plejeforældrene vil forholde sig m.v.

Nogle børn og unge kan blive meget skuffede, hvis det viser sig, at de alligevel ikke skal hjemgives, mens andre kan være bange for, om de mod deres ønske skal hjem til forældrene. Andre igen kan opleve konflikt mellem egne ønsker og loyalitet over for de biologiske forældre eller eventuelt plejeforældre. Uro og utryghed vil i nogle tilfælde kunne gøre det sværere for børnene at falde til ro på anbringelsesstedet og udvikle eller fastholde nære og stabile relationer til voksne.

Dette skal ses i lyset af, at der typisk vil være tale om meget udsatte børn og unge, som ofte har oplevet stor omskiftelighed, ustabile eller brudte relationer m.v., og som kan have særligt behov for stabilitet, tryghed og kontinuitet.

Samtidig kan selve sagsbehandlingen efter omstændighederne bidrage til belastningen af barnet eller den unge. Kommunerne skal således på ny afholde en børnesamtale, børn og unge over 12 år skal have oplysning om retten til at se sagens akter og retten til at udtale sig, inden der træffes afgørelse, ligesom børn og unge som udgangspunkt har ret til at udtale sig under behandlingen af sagen i børn og unge-udvalget og derfor skal kontaktes forud for behandlingen, så de kender deres rettigheder og muligheder for at blive hørt og inddraget i sagen.

Et grundigt forarbejde og tæt inddragelse af forældrene og barnet eller den unge kan bidrage til, at forældrene bedre forstår baggrunden for og formålet med anbringelsen af barnet eller den unge. Det vil i nogen tilfælde kunne forebygge grundløse anmodninger om hjemgivelse og dermed medvirke til, at der skabes ro omkring barnet eller den unge, så vedkommende får en tryk og stabil indsats. Støtte til forældrene under anbringelsen, jf. servicelovens § 54, kan også bidrage til at understøtte det bedst mulige forløb for barnet eller den unge og forældrene under anbringelsen.

Det vil dog i andre tilfælde ikke være tilstrækkeligt til at undgå opslidende og grundløse genbehandlinger af sagen, og derfor er der efter ministeriets opfattelse behov at styrke kommunernes mulighed for at skærme børnene og de unge.

På den baggrund er det Social- og Indenrigsministeriets vurdering, at der af hensyn til barnets eller den unges bedste er behov for sikre større ro om barnets eller den unges situation og i højere grad skåne børnene og de unge for opslidende og grundløse genbehandlinger af sager om hjemgivelse, hvor forholdene i al væsentlighed er uændrede.

Den nuværende adgang for kommunalbestyrelsen til at afvise at behandle forældremyndighedsindehaverens anmodning om hjemgivelse i sager om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke efter servicelovens § 58 gælder således kun snævert i de sager, hvor barnet eller den unge er anbragt med en længere genbehandlingsfrist efter servicelovens § 62, stk. 5. Det vil sige i de helt særlige tilfælde, hvor børn og unge-udvalget, Ankestyrelsen eller retten har truffet afgørelse om, at anbringelsen af et barn under 1 år, skal gælde i tre år, hvis det er overvejende sandsynligt, at de forhold, der begrunder anbringelsen, vil være til stede i denne periode.

Dette er efter ministeriets opfattelse ikke tilstrækkeligt. Derfor er der af hensyn til barnets eller den unges behov for ro og stabilitet brug for at udvide kommunens adgang til at afvise at realitetsbehandle grundløse anmodninger fra forældrene om hjemgivelse, så det gælder alle anbringelser uden samtykke, hvor der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene.

En afvisning af at behandle forældremyndighedsindehaverens anmodning om hjemgivelse er indgribende over for forældremyndighedsindehaveren og har betydning for vedkommendes retsstilling. Derfor er det ministeriets vurdering, at kommunalbestyrelsens afgørelse om at afvise at behandle anmodningen bør kunne efterprøves, sådan som det også er tilfældet efter gældende ret i de helt særlige sager, hvor kommunen i dag kan afvise at behandle grundløse anmodninger.

Det er ministeriets opfattelse, at unge over 15 år fortsat selv bør kunne anmode om hjemgivelse og få anmodningen realitetsbehandlet, sådan som det er tilfældet i dag. Ønsker den unge selv at blive hjemgivet, bør dette således ud fra hensynet til barnets tarv og den unges ret til at udtrykke sine synspunkter og få disse tillagt passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed tale for, at der foretages en realitetsbehandling af anmodningen også i de tilfælde, hvor der ikke vurderes at være sket væsentlige ændringer af forholdene. En sådan ordning vil kunne indebære en vis risiko for, at den unge i særlige tilfælde vil kunne komme under pres fra forældrene om at anmode om hjemgivelse, også hvor det ikke er den unges eget ønske. Det skal imidlertid holdes op imod, at der er tale om unge på 15 år eller derover, som i anbringelsessagen har selvstændig partsstatus, og hvor det derfor er antaget, at den unge kan agere selvstændigt i an-

bringelsessagen, herunder med støtte fra eventuel bisidder, advokat m.v.

Det er ministeriets vurdering, at en sådan ordning, hvor kommunen kan afvise at behandle grundløse anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse af barnet eller den unge, der er anbragt uden samtykke efter servicelovens § 58, er nødvendig af hensyn til barnets eller den unges bedste.

Det er samtidig ministeriets vurdering, at parternes retssikkerhed kan sikres ved, at kommunens afvisningen af at behandle anmodningen vil kunne påklages.

Den foreslåede ordning vil ikke ændre på de skærpede indholdsmæssige og processuelle krav, der gælder, når der træffes afgørelse om at anbringe et barn eller den unge uden for hjemmet efter servicelovens § 58, herunder også ved genbehandlinger af anbringelsessagen efter de fastsatte genbehandlingsfrister, jf. nedenfor. Det omfatter bl.a. krav til, hvad kommunalbestyrelsens indstilling til børn og unge-udvalget skal indeholde, jf. også lovforslagets § 1, nr. 2, ret til gratis advokatbistand under sagens behandling og til at udtale sig over for børn og unge-udvalget, særlige regler om klageadgang og domstolsprøvelse m.v. Det skal bl.a. sikre, at disse meget indgribende sager er tilstrækkeligt oplyst, og at de skærpede krav til grundlaget for sådanne anbringelse er opfyldt af hensyn til barnets eller den unges bedste og barnets eller den unges og forældremyndighedsindehaverens retssikkerhed.

Den foreslåede ordning skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 1 og 2, som skal styrke oplysningsgrundlaget i bl.a. sager om anbringelse uden samtykke og dermed også understøtte retssikkerheden for forældrene og barnet eller den unge.

Når det er ministeriets vurdering, at grundløse anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse i sager om anbringelse uden samtykke bør kunne afvises administrativt, og når det er ministeriets vurdering, at retssikkerheden for parterne kan sikres ved, at kommunalbestyrelsens afvisning kan påklages, så skal det bl.a. ses i lyset af, der vil være tale om anbringelsessager, hvor grundlaget for anbringelse har været behandlet i børn og unge-udvalget og ofte også ved Ankestyrelsen og i byretten – i nogle tilfælde ad flere omgange, jf. nedenfor om genbehandling.

Ministeriets vurdering skal også ses i lyset af, at anbringelsessagen fortsat vil skulle genbehandles efter genbehandlingsfristerne i servicelovens § 62. Det vil som udgangspunkt sige efter et år fra endelig afgørelse eller dom og derefter hvert andet år, med mindre der er fastsat særlige frister. Derudover vil kommunen med en sådan ordning fortsat løbende skulle følge op på, om der sker væsentlige ændringer i barnets eller den unges forhold, som kan betyde, at anbringelsessagen skal tages op, før fristen for genbehandling efter servicelovens § 62 udløber. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis forældrene har gennemført misbrugsbehandling, el-

ler den unge er kommet ud af kriminalitet og er begyndt på en ungdomsuddannelse.

Både forældrene og barnet eller den unge vil med sådan ordning fortsat ligesom i dag kunne rette henvendelse til Ankestyrelsen, hvis de oplever, at en kommune ikke træffer de fornødne afgørelser i en sag på børneområdet. Det samme vil f.eks. en plejefamilie, bedsteforældre eller andre personer i barnets eller den unges netværk fortsat kunne gøre. Ankestyrelsen kan tage sager op af egen drift efter servicelovens § 65, og kan f.eks. pålægge kommunen at foretage de fornødne sagsbehandlingsskridt eller træffe de fornødne afgørelser i overensstemmelse med barnets eller den unges bedste. Det gælder også i forhold til f.eks. spørgsmål om hjemgivelse.

Kommunen vil ligesom i dag skulle træffe afgørelse om støtte til forældrene under anbringelsen af barnet eller den unge uden for hjemmet efter servicelovens § 54, stk. 2. Støtten vil ligesom i dag så vidt muligt skulle medvirke til at løse de problemer, som har været årsag til anbringelsen med henblik på at støtte forældrene i at varetage omsorgen for barnet eller den unge ved en eventuel hjemgivelse eller i samvær med barnet eller den unge under anbringelsen. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte en særskilt plan for støtten til forældrene, eller, hvor betingelserne her for er opfyldt, tilbyde en helhedsorienteret plan, jf. servicelovens § 54, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3.

Endelig vil en sådan ordning ikke ændre ved, at udgangspunktet i servicelovens er, at barnets eller den unges vanskeligheder så vidt muligt skal løses i samarbejde med familien og med dennes medvirken. Og i de tilfælde, hvor dette ikke er muligt, skal foranstaltningens baggrund, formål og indhold tydeliggøres for forældremyndighedsindehaveren og for barnet eller den unge, jf. servicelovens § 46, stk. 3, 2. og 3. pkt. Dialog med forældrene om baggrunden for og formålet med anbringelsen vil ofte kunne bidrage til at sikre det bedst mulige forløb for barnet eller den unge og vil også i nogen tilfælde kunne forebygge grundløse anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at kommunalbestyrelsen får hjemmel til at afvise at behandle en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse i alle sager om anbringelse uden samtykke efter servicelovens § 58 inden for den fastsatte genbehandlingsfrist, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge.

Den foreslåede ordning vil bl.a. betyde, at servicelovens gældende § 68, stk. 7, ophæves, og der indsættes en ny § 68, stk. 7.

Den foreslåede ordning vil indebære, at kommunalbestyrelsen får adgang til at afvise at behandle anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse, når der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene, i alle sager om

anbringelse af et barn eller en ung efter servicelovens § 58 og ikke kun, som tilfældet er efter den gældende § 68, stk. 7, nr. 1, i de helt særlige sager, hvor barnet er anbragt med en længere genbehandlingsfrist efter servicelovens § 62, stk. 5.

Adgangen efter den foreslåede § 68, stk. 7, nr. 1, til at afvise at behandle anmodninger om hjemgivelse vil alene omfatte anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren. Servicelovens gældende § 68, stk. 7 (nr. 1 og 2), der foreslås ophævet, henviser til anmodninger fra "forældrene". Dette er u hensigtsmæssigt, da ordlyden kan give indtryk af, at bestemmelsen også omfatter forældre uden del i forældremyndigheden. Bestemmelsen kan dermed give indtryk af, at forældre uden del i forældremyndigheden kan begære hjemgivelse og få anmodningen behandlet i tvangsmæssige anbringelsessager, som ikke er omfattet af de særlige undtagelser i servicelovens § 68, stk. 7.

Det må antages ikke at være tilsigtet. Som det fremgår ovenfor under punkt 2.1.1., har det siden bistandsloven været forudsat, at det alene er forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, som kan begære hjemgivelse, ligesom det er disse parter, der kan samtykke til en frivillig anbringelse, jf. servicelovens § 52, stk. 1. Bemærkningerne til servicelovens § 68, stk. 7, giver ikke indtryk af, at det har været hensigten at ændre herved. Betegnelserne "forældrene" og "forældremyndighedsindehaveren" anvendes i bemærkningerne på en måde, der giver indtryk af, at disse betegnelser skal forstås synonymt. Der henvises til Folketingsstidende 2008-09, tillæg A, s. 3368. Det må derfor antages, at bestemmelsen bør og hidtil har været fortolket snævert til alene at omfatte forældremyndighedsindehaveren.

For at sikre en klarere retsstilling og mere forståelige regler lægges der op til, at der er i den foreslåede nye § 68, stk. 7, (og i det foreslåede nye stk. 8) vil blive henvist eksplicit til forældremyndighedsindehaveren og ikke til forældrene.

Den foreslåede ordning vil endvidere betyde, at det alene er, hvis forholdene hos forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge er væsentligt ændrede, og når sagen i øvrigt ikke er under behandling i Ankestyrelsen eller ved retten, at kommunalbestyrelsen vil have pligt til at realitetsbehandle anmodningen fra forældremyndighedsindehaveren.

Væsentligt ændrede forhold ved anbringelsesstedet vil således ikke medføre, at en anmodning om hjemgivelse i en sag om anbringelse uden for hjemmet efter servicelovens § 58 vil skulle realitetsbehandles. Det skyldes, at en anbringelse efter servicelovens § 58 aldrig kan være begrundet i forhold ved anbringelsesstedet, og ændrede forhold ved anbringelsesstedet kan derfor ikke i sig selv begrunde en hjemgivelse af barnet eller den unge, selvom det i nogen tilfælde vil kunne give anledning til, at barnet eller den unge flyttes til et andet anbringelsessted.

Ved væsentlige ændringer af forældremyndighedsindehaverens forhold forstås, at forhold hos forældremyndighedsindehaveren, som afgørelsen om anbringelse uden samtykke

var helt eller delvist begrundet i, ikke længere er til stede eller er ændret markant og i positiv retning for barnet eller den unge.

Det kan f.eks. være, hvis forældremyndighedsindehavere, som har haft et misbrug af alkohol, har gennemført en misbrugsbehandling og er ude af misbruget. Det kan f.eks. også være, hvis forældremyndighedsindehavere, som har haft en alvorlig psykisk lidelse, der betød, at de ikke var i stand til at drage omsorg for barnet eller den unge, har modtaget virksom behandling. Andre eksempler på væsentlige ændringer af forholdene kan være en forældremyndighedsindehaver, der har været i et voldeligt forhold, hvor den pågældende og eventuelt barnet eller den unge og/eller andre børn i familien har været udsat for fysisk eller psykisk vold, men hvor den pågældende forældremyndighedsindehaver er ude af forholdet, og der ikke længere er vold i hjemmet. Det kan også f.eks. være en forældremyndighedsindehaver, som ikke tidligere har haft de fornødne kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge, men som har modtaget og profiteret af relevant hjælp og støtte, så der f.eks. ses en markant og positiv udvikling i samværet med barnet eller den unge. En forældremyndighedsindehavers demonstrerede evne til at varetage omsorgen for andre børn end det pågældende barn og unge kan også efter omstændighederne være en væsentlig ændring af forholdene. Ændringer i, hvem der har del i forældremyndigheden, vil som udgangspunkt altid være en væsentlig ændring, da afgørelsen om anbringelse herefter vil være truffet over for en anden personkreds.

Vurderingen af eventuelle væsentlige ændringer af forældremyndighedsindehaverens forhold skal ses i tæt sammenhæng med den støtte til forældremyndighedsindehaveren under anbringelsen, som kommunen efter servicelovens § 54, stk. 2, skal træffe afgørelse om, herunder den særskilte plan eller eventuelle helhedsorienteret plan for støtten til forældrene, jf. servicelovens § 54, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3.

Ved væsentlige ændringer af barnets eller den unges forhold forstås, at forhold hos barnet eller den unge, som anbringelsen uden samtykke var helt eller delvist begrundet i, er ændret betydeligt og i en positiv retning for barnet eller den unge. Det kan f.eks. være, hvis en ung, som har haft et alvorligt misbrug af hash, har gennemført misbrugsbehandling og er kommet ud af misbruget. Det kan også f.eks. være, hvis et barn eller en ung, som før anbringelsen har haft meget udadreagerende eller selvskadende adfærd, gennem en støttende indsats og behandling er blevet markant bedre i stand til at håndtere vrede og konflikt eller er ophørt med alvorlig selvskade.

Vurderingen af eventuelle væsentlige ændringer af barnets eller den unges forhold skal ses i lyset af barnets eller den unges handleplan, jf. servicelovens § 140.

Det skal understreges, at der ikke er tale om en udtømmende opstilling af eksempler på væsentlige ændringer af forholdene hos forældremyndighedsindehaveren eller barnet eller den unge.

Af hensyn til barnets eller den unges behov for stabilitet og kontinuitet er det af stor betydning, at ændringer af forældremyndighedsindehaverens eller barnets eller den unges forhold må antages at have den fornødne varighed og ikke være af forbigående karakter. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis forældremyndighedsindehaveren eller barnet eller den unge i en længere periode har været ude af misbrug. Hvornår det må antages, at ændringer har den fornødne varighed, vil bero på en konkret og individuel vurdering af forholdene i den enkelte sag og under hensyn til barnets eller den unges støttebehov. Ved vurderingen kan bl.a. indgå, hvor alvorlige forhold, der er tale om, og om der tidligere er sket hjemgivelse i sagen på baggrund af tilsvarende ændringer i forældremyndighedsindehaverens forhold, som efterfølgende viste sig ikke at være stabile, f.eks. ved tilbagefald til misbrug. Eventuelle relevante udtalelser fra f.eks. en læge eller andre relevante fagpersoner, som forældrene har medsendt, eller som i øvrigt fremgår af sagen, skal indgå i vurderingen.

Modtager kommunalbestyrelsen en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse, skal kommunalbestyrelsen indledningsvis vurdere, om der er grundlag for at behandle anmodning eller ej. Det vil betyde, at kommunen skal vurdere, om der væsentlige ændringer af relevante forhold.

Kommunalbestyrelsen skal sikre, at sagen er tilstrækkeligt oplyst til, at kommunalbestyrelsen kan foretage denne vurdering, jf. retssikkerhedslovens § 10. Der vil være tale om en afgrænset sagsoplysning, som alene skal belyse, om der er væsentlige ændringer af relevante forhold. Der skal således ikke ske fuld sagsoplysning med henblik på at vurdere, om der er grundlag for hjemgivelse.

Oplysninger om forældremyndighedsindehaverens forhold må først og fremmest komme fra forældremyndighedsindehaveren selv, f.eks. ved at vedkommende fremsender en udtalelse fra egen læge eller lignende, der kan sandsynliggøre, at forældremyndighedsindehaverens forhold er ændret væsentligt. Der påhviler således ikke kommunalbestyrelsen en forpligtelse til at iværksætte f.eks. en psykologisk eller anden faglig undersøgelse af forældrene, medmindre forældremyndighedsindehaveren selv er fremkommet med oplysninger, som gør det overvejende sandsynligt, at eksempelvis forældrenes kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge er væsentligt forbedrede.

Oplysninger om eventuelle væsentlige ændringer af barnets eller den unges forhold må kommunen som altovervejende udgangspunkt antages være i besiddelse af allerede som led i behandlingen af tvangsanbringelsessagen og kommunens løbende opfølgning og tilsyn med barnet eller den unge, jf. servicelovens § 70 og § 148. Der vil dog i særlige tilfælde kunne være behov for at indhente oplysninger fra andre myndigheder, anbringelsesstedet m.v.

Som hovedregel må det antages, at vurderingen af, om forholdene er væsentligt ændrede, vil blive foretaget på grund-

lag af oplysninger, som forældremyndighedsindehaveren selv har fremsendt eller på anden vis må antages at være bekendt med, jf. ovenfor, og der vil derfor ikke være behov for at høre forældremyndighedsindehaveren forinden. I nogen tilfælde vil det dog kunne være nødvendigt at høre parterne, jf. § 19 i forvaltningslovens, jf. lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 med senere ændringer.

Kommunen vil efter omstændighederne skulle tale med barnet eller den unge, inden vurderingen foretages, jf. servicelovens § 48. Samtalen vil kunne undlades, hvis der umiddelbart forinden er gennemført en samtale med barnet som led i den børnefaglige undersøgelse, eller hvis barnets modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis anmodningen om hjemgivelse er åbenlyst ubegrundet, eller hvis barnet eller den unge har afgørende behov for ro og for at blive skærmet. Ved vurderingen af, om en samtale kan undlades, skal det tillægges vægt, at der ikke her er tale om en undersøgelse af grundlaget for hjemgivelse, men alene en indledende afklaring af, om der grundlag for at behandle sagen, hvorfor hensynet til at skåne barnet eller den unge som udgangspunkt må veje tungere end ved en realitetsbehandling af en hjemgivelsessag, hvor barnets eller den unges interesse i at blive inddraget alt andet lige vil være væsentligt større.

Hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at relevante forhold ikke er væsentligt ændrede, skal kommunen ikke realitetsbehandle anmodningen. Det vil indebære, at kommunalbestyrelsen ikke skal oplyse sagen yderligere, herunder iværksætte nye undersøgelser m.v., med henblik på at vurdere, om der er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge eller opretholde anbringelsen. Der skal ikke træffes afgørelse om hjemgivelse og hjemgivelsesperiodens længde. Sagen vil heller ikke skulle forelægges for børn og unge-udvalget til fornyet afgørelse efter servicelovens § 58 eller § 68 a. Anbringelsessagen vil således ikke skulle genbehandles, herunder ved børn og unge-udvalget, Ankestyrelsen eller retten, inden genbehandlingsfristen.

Forældremyndighedsindehaveren vil kunne indbringe kommunens afvisning af at behandle sagen for Ankestyrelsen efter reglerne i servicelovens § 166, stk. 1. Ankestyrelsen vil alene kunne foretage en retlige efterprøvelse, jf. retssikkerhedslovens § 69, af kommunens beslutning om at afvise at behandle anmodningen om hjemgivelse. Det vil indebære, at Ankestyrelsen kan tage stilling til om, kommunens beslutning lider af retlige mangler, herunder bl.a. om de forvaltningsretlige love og grundsætninger og retssikkerhedslovens bestemmelser om sagsbehandling er blevet fulgt, om de faktiske oplysninger er korrekte, og om kommunalbestyrelsen har foretaget sin skønsmæssige vurdering inden for lovens rammer. Ankestyrelsen vil ikke kunne tilsidesætte et lovligt skøn, og Ankestyrelsen vil ikke kunne tage stilling til, om der grundlag for at hjemgive barnet eller den unge eller opretholde den tvangsmæssige anbringelse. Ankestyrelsen vil som udgangspunkt skulle træffe sådanne afgørelser administrativt efter den almindelige bestemmelse i retssikkerhedslovens § 52 a, stk. 1, om Ankestyrelsens afgørelser i sager

om klager over kommunalbestyrelsens afgørelser. Dvs. at Ankestyrelsen træffer afgørelse uden medvirken af beskikede medlemmer.

Det følger videre af den foreslåede ordning, at hvis kommunen finder, at der er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældrene, barnet eller den unge, så skal kommunalbestyrelsen realitetsbehandle forældrenes anmodning om hjemgivelse af barnet eller den unge, hvis anbringelsessagen i øvrigt ikke er under behandling ved Ankestyrelsen eller byretten.

I så fald vil kommunalbestyrelsen skulle foretage en videre oplysning af sagen i det omfang, der er behov for det, herunder iværksætte eventuelle undersøgelser, med henblik på at foretage en samlet vurdering af, om der er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge. Det kan betyde, at den eksisterende børnefaglige undersøgelse skal opdateres/suppleres i fornødent omfang. Er der tidligere udarbejdet en psykologisk eller anden faglig undersøgelse af forældrene, barnet eller den unge, vil der i nogen tilfælde kunne være behov for at supplere/opdatere denne.

Kommunalbestyrelsen vil på den baggrund skulle foretage en helhedsvurdering af barnets eller den unges behov set i lyset af de væsentligt ændrede forhold. Var anbringelsen uden samtykke f.eks. begrundet i forhold ved både barnet eller den unge og forældrene, og er det alene f.eks. forældrenes forhold, som er væsentligt ændrede, skal kommunalbestyrelsen således vurdere, om ændringen af forældrenes forhold er tilstrækkelig til, at barnet eller den unge vil kunne hjemgives med supplerende støtte, eller om barnets eller den unges støttebehov gør det nødvendigt at opretholde anbringelsen.

Hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at der er grundlag for hjemgivelse, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse og hjemgivelsesperiodens længde, jf. servicelovens § 68, stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal samtidig revidere handleplanen og angive den videre indsats i forbindelse med hjemgivelsen, jf. servicelovens § 68, stk. 11, der med lovforslaget bliver stk. 10.

Vurderer kommunalbestyrelsen, at der – uanset at et eller flere relevante forhold er væsentlige ændrede – ikke er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge, vil kommunalbestyrelsen skulle forelægge sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. servicelovens § 58 eller § 68 a. Indstillingen til børn og unge-udvalget skal indeholde den børnefaglige undersøgelse, handleplanen, barnets eller den unges indstilling til anbringelsen og en vurdering af forældrenes kompetencer, jf. servicelovens § 59 og lovforslagets § 1, nr. 2. Forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge skal ligesom i dag have mulighed for at udtale sig overfor børn og unge-udvalget. Forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år, skal endvidere ligesom i dag have tilbud om gratis advokatbistand og gøres bekendt med retten til efter forvaltningsloven at se sagens akter og udtale sig, før der træffes afgørelse.

Børn og unge-udvalgets afgørelse vil ligesom i dag kunne påklages til og behandles af Ankestyrelsen efter de særlige regler i servicelovens § 168 og retssikkerhedslovens §§ 52 b og 55. Det indebærer, bl.a., at forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge skal have mulighed for at udtale sig over for Ankestyrelsen. Forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år, skal endvidere have tilbud om gratis advokatbistand og gøres bekendt med retten til efter forvaltningsloven at se sagens akter og udtale sig, før der træffes afgørelse. Ankestyrelsen vil kunne foretage en fuld prøvelse af, om der er grundlag for at opretholde anbringelsen uden for hjemmet uden samtykke.

Ankestyrelsen afgørelse vil ligesom i dag kunne indbringes for retten efter de særlige regler i servicelovens §§ 169-172. Det vil bl.a. sige, at forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år, kan kræve afgørelsen forelagt for retten. Ved hovedforhandling i byretten tiltrædes retten af et retsmedlem, der er sagkyndig i børneforsorg, og et retsmedlem, der er sagkyndig i børne- og ungdomspsykiatri.

Den foreslåede ordning vil således i praksis indebære, at der indføres en indledende screening af hjemgivelsesansøgninger fra forældrene, så der kun skal ske en realitetsbehandling af sagen i de tilfælde, hvor der grundlag for det, fordi relevante forhold er væsentligt ændrede. Dermed skærmes barnet eller den unge fra den omfattende proces, som en genbehandling af tvangsanbringelsessagen ved børn og unge-udvalget, Ankestyrelsen og retten vil indebære. Den foreslåede ordning vil indebære, at kommunalbestyrelsen også fremover vil skulle behandle en ansøgning om hjemgivelse, der fremsættes af en ung, der er fyldt 15 år, og som er anbragt efter servicelovens § 58 (tvangsmæssig anbringelse) eller efter servicelovens § 68 a (videreført anbringelse), medmindre sagen er under behandling ved Ankestyrelsen eller retten, sådan som det også er tilfældet i dag. Der er ikke med denne del af den foreslåede ordning tilsigtet nogen indholdsmæssig ændring af retstilstanden.

Kommunen vil ligesom i dag skulle træffe afgørelse om støtte til forældrene under anbringelsen af barnet eller den unge uden for hjemmet, jf. servicelovens § 54, stk. 1 og 2. Støtten vil ligesom i dag så vidt muligt skulle medvirke til at løse de problemer, som har været årsag til anbringelsen med henblik på at støtte forældrene i at varetage omsorgen for barnet eller den unge ved en eventuel hjemgivelse eller i samvær med barnet eller den unge under anbringelsen. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte en særskilt plan for støtten til forældrene, eller, hvor betingelserne herfor er opfyldt, tilbyde en helhedsorienteret plan, jf. servicelovens § 54, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3.

Endelig ændrer den foreslåede ordning ikke ved, at udgangspunktet i serviceloven er, at barnets eller den unges vanskeligheder så vidt muligt skal løses i samarbejde med familien og med dennes medvirken. I de tilfælde, hvor dette ikke er muligt, skal foranstaltningens baggrund, formål og indhold tydeliggøres for forældremyndighedsindehaveren og for barnet eller den unge, jf. servicelovens § 46, stk. 3, 2. og

3. pkt. Dialog med forældrene om baggrunden for og formålet med anbringelsen vil ofte kunne bidrage til sikre det bedst mulige forløb for barnet eller den unge og vil også i nogen tilfælde kunne forebygge grundløse anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse.

For så vidt angår behandling af anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse af børn og unge, som er anbragt efter servicelovens § 68 a (videreført anbringelse) vil den foreslåede ordning i vidt omfang indebære en videreførelse af de gældende regler i servicelovens § 68, stk. 6-10, med visse sproglige og redaktionelle ændringer.

Den foreslåede ordning vil betyde, at det præciseres, at kommunens adgang efter den foreslåede § 68, stk. 7, nr. 2, i serviceloven til at afvise at behandle anmodninger om hjemgivelse af et barn som eller en ung, som er anbragt efter § 68 a, når forholdene ikke er væsentligt ændret, gælder anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren. Som det fremgår oven, henvises der i gældende § 68, stk. 7, som med lovforslaget foreslås ophævet, til "forældrene" og ikke "forældremyndighedsindehaveren". Som det fremgår ovenfor, må betegnelsen forældrene dog her fortolkes snævert til at betyde forældremyndighedsindehaveren, hvorfor der er tale om en præcisering af gældende ret.

2.2. Gennemførelse af afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke

2.2.1 Gældende ret

Efter servicelovens § 64, stk. 1, har kommunalbestyrelsen ansvaret for, at en række tvangsmæssige afgørelser efter serviceloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet fuldbyrdes. Disse afgørelser omfatter bl.a. afgørelse om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke efter servicelovens § 58 eller anbringelse uden samtykke som led i et forbedringsforløb efter § 14, stk. 2-4, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet:

Efter servicelovens § 64, stk. 2, 1. pkt., har kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig, rum eller gemmer for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde afgørelser omfattet af servicelovens § 64, stk. 1. Kommunen kan alene eftersøge barnet eller den unge hos forældremyndighedsindehaveren. Opholder et barn eller en ung sig hos andre end forældremyndighedsindehaveren, kan kommunen ikke eftersøge og medtage barnet eller den unge efter reglerne i § 64, stk. 2, i serviceloven.

Kommunens beføjelser efter servicelovens § 64, stk. 2, 1. pkt., gælder alene ved fuldbyrdelse af afgørelse omfattet af servicelovens § 64, stk. 1.

Kommunen kan endvidere efter servicelovens § 64, stk. 2, 2. pkt., hente og bringe barnet eller den unge til stedet, hvor et børn- og ungepålæg efter § 57 b i serviceloven skal opfyldes, eller stedet, hvor en straksreaktion, jf. § 12 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, eller et forbedringsfor-

løb, jf. § 13, stk. 3 eller 4, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, skal gennemføres.

Efter § 64, stk. 3, i serviceloven kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om, at kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse har adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig og rum, når 1) adgangen til hjemmet sker som led i den børnefaglige undersøgelse efter § 50 eller den ungefaglige undersøgelse efter § 31 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet og må anses for nødvendig for at afgøre, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på et barns eller en ungs sundhed eller udvikling, og 2) forældrene har modarbejdet, at en vurdering af barnets eller den unges støttebehov kan gennemføres med andre mere lempelige foranstaltninger.

Med hjemmel i § 64, stk. 3, kan kommunen påse forholdene i hjemmet og herunder også tale med barnet eller den unge, men adgangen kan alene være af kortere varighed. Kommunen kan efter bestemmelsen få adgang til opholdsrum m.v. i hjemmet, men kan ikke efterse private gemmer, f.eks. skuffer, skabe eller andre steder, som ikke er umiddelbart synlige og tilgængelige, som det er tilfældet, hvis adgangen til hjemmet sker med henblik på at fuldbyrde en afgørelse efter servicelovens § 64, stk. 1, jf. stk. 2.

Kommunalbestyrelsens fuldbyrdelse skal ske i overensstemmelse med reglerne §§ 2-8 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, jf. lov nr. 442 af 9. juni 2004 med senere ændringer. Heraf følger bl.a., at kommunalbestyrelsens adgang til at foretage tvangsindgreb efter servicelovens § 64, stk. 2 og 3, kun må anvendes, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, og hvis indgrebet står i rimeligt forhold til formålet med indgrebet. Tvangsindgrebet skal endvidere foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Efter § 64, stk. 4, i serviceloven yder politiet bistand til kommunen ved udøvelsen af beføjelser efter bestemmelsens stk. 2 og 3. Rammerne for politiets magtanvendelse i forbindelse med denne bistand fremgår navnlig af §§ 15 og 16 i lov om politiets virksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 956 af 20. august 2015 med senere ændringer. Heraf følger bl.a., at politiet i forbindelse med sin bistand til kommunerne vil kunne anvende magt, forudsat at magtanvendelse er nødvendig og forsvarlig ved udøvelsen af bistanden. Dette indebærer bl.a., at magt kun må anvendes, hvis mindre indgribende midler ikke findes at være tilstrækkelige.

Efter § 64, stk. 5, i serviceloven udarbejder Social- og Indenrigsministeriet årligt en opgørelse over kommunernes anvendelse af § 64, stk. 3, om adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig som led i en børnefaglig undersøgelse.

2.2.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

Når et barn eller en ung har behov for særlig støtte, er det afgørende, at den rette indsats bliver sat i værk hurtigt og

skånsomt. Det gælder også i de meget konfliktfyldte sager, hvor forældrene eller barnet eller den unge trods tæt inddragelse – eller forsøg herpå – ikke vil samarbejde om indsatsen.

Når kommunens børn og unge-udvalg har truffet afgørelse om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet uden samtykke fra forældremyndighedsindehaver og den unge, der er fyldt 15 år, har kommunalbestyrelsen ansvaret for, at afgørelsen fuldbyrdes. Servicelovens § 64, stk. 2, giver uden retskendelse og mod behørig legitimation kommunen adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig, rum eller gemmer for at eftersøge eller medtage barnet eller den unge med henblik på at fuldbyrde afgørelsen. Kommunen har endvidere mulighed for at anmode om politiets bistand hertil i de særlige tilfælde, hvor det er nødvendigt.

Kommunen har imidlertid ikke samme adgang til at fuldbyrde afgørelser om ændret anbringelsessted, der træffes uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år. Er det i helt særlige tilfælde trods tæt inddragelse af barnet eller den unge og forældrene og tæt dialog med barnets eller den unges aktuelle anbringelsessted ikke muligt at opnå f.eks. barnets eller den unges eller forældrenes frivillige medvirken til, at afgørelsen gennemføres, kan det betyde, at ændringen af anbringelsesstedet ikke kan effektueres. Og det er vel at mærke selvom kommunens børn og unge-udvalg og eventuelt Ankestyrelsen og retten – under hensyn til barnets eller den unges behov for kontinuitet i anbringelsen – har vurderet, at barnets eller den unges behov for støtte bedst imødekommes ved en ændring af anbringelsesstedet.

Det kan i værste fald betyde, at barnet eller den unge ikke får den hjælp, barnet eller den unge har brug for, f.eks. behandling på en specialiseret døgninstitution.

Folketingets Ombudsmand har ved brev af 15. november 2016 rettet henvendelse til det daværende Social- og Indenrigsministerium og bedt ministeriet oplyse, om ministeriet mener, at der er grundlag for at søge tilvejebragt en hjemmel til tvangsfuldbyrdelse af afgørelser om ændret anbringelsessted – også i de tilfælde, hvor barnet opholder sig hos andre end forældremyndighedsindehaverene. Der er således ikke hjemmel hertil i dag.

Det er Social- og Indenrigsministeriets opfattelse, at afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke, hvor et barn eller en ung skal flyttes fra ét anbringelsessted til et andet, som altovervejende udgangspunkt bør effektueres i dialog og samarbejde med barnet eller den unge, forældremyndighedsindehaveren og anbringelsesstedet. Kommunen bør gennem tæt inddragelse søge at opnå de pågældendes frivillige medvirken med henblik på at sikre en skånsom proces for barnet eller den unge og de øvrige involverede.

Det kan f.eks. ske ved, at barnet eller den unge sammen med de biologiske forældre og barnets eller den unges nuværende plejeforældre eller kontaktpædagoger besøger det kommen-

de anbringelsessted, ligesom sagsbehandleren bør tale med barnet eller den unge og de voksne omkring ham eller hende om, hvad der skal ske, og hvorfor er det nødvendigt, og lytte til barnets eller den unges ønsker og bekymringer. Det vil ofte også være vigtigt som led i forberedelsen at tale med barnet eller den unge om, hvordan kontakten med f.eks. venner, biologisk familie og plejefamilie eller personale på en institution, som barnet eller den unge er knyttet, kan understøttes efterfølgende.

Muligheden for, at en indsats får den ønskede virkning for barnet eller den unge, vil meget ofte indebære at forældre og barnet og den unge bakker op om og er enige om indsatsen. Det er således alene i ganske få tilfælde, at det vil være relevant at iværksætte tiltag uden barnets eller den unges og forældrenes accept.

Det er dog samtidig ministeriets opfattelse, at der kan være helt særlige tilfælde, hvor det trods tæt inddragelse og dialog ikke er muligt at opnå f.eks. barnets eller den unges frivillige medvirken, og hvor det ikke desto mindre er af afgørende betydning af hensyn til barnets eller den unges bedste at afgørelsen fuldbyrdes. Det er derfor ministeriets vurdering, at der med henblik på sådanne helt særlige tilfælde er behov for at ændre servicelovens § 64, så det sikres, at afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke kan fuldbyrdes og eventuelt med politiets bistand. Formålet er at sikre, at barnet eller den unge kan få den hjælp og støtte, det har behov for.

Når en afgørelse om ændret anbringelsessted uden samtykke skal effektueres, vil barnet eller den unge typisk opholde sig på sit nuværende anbringelsessted og ikke hos forældrene. Der er derfor behov for at give kommunen adgang til at hente et barn eller en ung på et anbringelsessted og eventuelt med politiets bistand med henblik på at fuldbyrde en afgørelse om ændret anbringelsessted uden samtykke på samme vis som kommunen i dag kan hente barnet eller den unge hos forældremyndighedsindehaveren med politiets bistand i sager om anbringelse uden samtykke, når betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

En sådan adgang uden retskendelse og mod behørig legitimation og eventuelt med politiets bistand til at hente barnet eller den unge på anbringelsesstedet er indgribende over for barnet eller den unge, forældremyndighedsindehaveren og anbringelsesstedet. Adgangen bør derfor kun anvendes i helt særlige tilfælde, hvor det er af afgørende betydning for barnets eller den unges bedste. Det er ministeriets vurdering, at der vil være tale om ganske få tilfælde, hvor det vil være nødvendigt. En sådan ændring af serviceloven vil således alene vedrøre den meget lille andel af sager om ændret anbringelsessted uden samtykke, som er så konfliktfyldte, at der i helt særlige tilfælde af hensyn til barnets eller den unges bedste eventuelt kan være behov for politiets bistand i forbindelse med afhentning af barnet eller den unge på et anbringelsessted.

Fuldbyrdelse af tvangsmæssige afgørelser med politiets bistand kan opleves meget indgribende af barnet eller den unge, forældrene og eventuelle andre involverede personer. Det kan være tilfældet ved fuldbyrdelse af f.eks. afgørelser om anbringelse uden samtykke efter de gældende regler i servicelovens § 64 og vil også kunne være tilfældet ved en ordning, der giver hjemmel til tvangsmæssigt at fuldbyrde afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke i helt særlige tilfælde.

Selvom særlig støtte til børn og unge altid skal ydes med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste, jf. servicelovens § 46, stk. 1, 2. pkt., så er der derfor efter ministeriets opfattelse behov for at tydeliggøre i serviceloven, at også fuldbyrdelsen af tvangsmæssige afgørelser skal foretages med henblik på sikre barnets eller den unges bedste og skal tilrettelægges og gennemføres under hensyn til dette formål.

Fuldbyrdelse af tvangsmæssige afgørelser efter de særlige regler i servicelovens § 64 skal allerede efter gældende ret ske under iagttagelse af reglerne i §§ 2-8 lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, herunder proportionalitetsprincippet m.v.

Det er dog ministeriets opfattelse, at der er behov for at tydeliggøre i serviceloven, at fuldbyrdelse af afgørelser om bl.a. anbringelse uden for hjemmet uden samtykke og ændret anbringelsessted uden samtykke altid skal ske så skånsomt som omstændighederne tillader, og at kommunen altid skal forsøge at undgå, at det bliver nødvendigt at gennemtvinge en afgørelse. Hensigten er, at det så vidt muligt helt skal undgås, at det bliver nødvendigt at rekvirere politiets bistand ved fuldbyrdelsen af sådanne afgørelser.

En sådan tydeliggørelse af hensynet til barnets eller den unges bedste og pligten til at sikre en så skånsom fuldbyrdelse som muligt med tæt inddragelse af barnet eller den unge, forældremyndighedsindehaveren og eventuelt andre involverede personer i barnets eller den unges familie og netværk, f.eks. søskende eller en plejefamilie, skal bidrage til at sikre barnets eller den unges bedste og retssikkerheden for barnet eller den unge, forældremyndighedsindehaveren, anbringelsesstedet m.v.

Endelig er det ministeriets opfattelse, at der af hensyn til retssikkerheden for barnet eller den unge, forældrene og anbringelsesstedet vil være behov for at kunne følge anvendelsen af en ordning, der vil give hjemmel til at fuldbyrde afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke med politiets bistand i helt særlige tilfælde. Det vil derfor være hensigtsmæssigt, at en ny hjemmel ledsages af et krav til kommunerne om at registrere sådanne eventuelle episoder og indberette dem til Ankestyrelsen. For at sikre at barnet eller den unge høres og får mulighed for at sætte ord på oplevelsen, bør barnets eller den unges beskrivelse af episoden indgå i indberetningen.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre servicelovens § 64, stk. 1, så bestemmelsen fremover også vil omfatte fuldbyrdelse af afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke efter servicelovens § 69, stk. 3, og efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Det foreslås videre, at der indsættes et nyt stk. 3 i servicelovens § 64, hvorefter kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse vil have adgang til et anbringelsessted efter servicelovens § 66, stk. 1, for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde en afgørelse om ændring af barnets eller den unges anbringelsessted efter servicelovens § 69, stk. 3, eller efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Det foreslås samtidig at ændre servicelovens § 64, stk. 4, som vil blive stk. 5, så det vil fremgå, at politiet yder bistand til kommunen ved udøvelsen af beføjelser efter servicelovens § 64, stk. 2-4, dvs. også efter det foreslåede nye stk. 3.

Med den foreslåede ordning lægges der op til at indføre regler, som skal sikre, at afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke kan fuldbyrdes også i de ganske få meget konfliktfyldte tilfælde, hvor f.eks. barnet eller den unge vedvarende modsætter sig, og hvor det af hensyn til barnets eller den unges bedste og ud fra en afvejning af hensynet til barnets eller den unges støttebehov og hensynet til at beskytte barnet eller den unge mod unødige indgreb, er afgørende nødvendigt af afgørelsen bliver effektueret.

Den foreslåede ordning vil ikke indebære nogen ændring af de gældende regler i serviceloven om selve afgørelsen om ændret anbringelsessted uden samtykke. Det er således alene afgørelsens fuldbyrdelse, som ordningen lægger op til at ændre.

Udgangspunktet vil således ligesom i dag være, at en afgørelse om ændret anbringelsessted vil kræve samtykke forældremyndighedsindehaveren og fra barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, jf. servicelovens gældende § 69, stk. 2. Vurderer kommunen, at det af hensyn til barnets eller den unges behov er nødvendigt, at barnet eller den unge flyttes til et andet anbringelsessted, som bedre kan imødekomme barnets eller den unges støttebehov, skal kommunen i dialog med barnet eller den unge og forældrene søge at opnå deres tilslutning hertil.

I de tilfælde, hvor der ikke kan opnås samtykke til ændringen, vil sagen ligesom i dag skulle behandles efter de særlige regler og krav, der er fastsat i servicelovens § 69, stk. 3-5. Afgørelsen vil således skulle træffes af børn og ungeudvalget, der under hensyn til formålet med anbringelsen og barnets eller den unges behov for kontinuitet i opvæksten skal vurdere, om barnets behov for støtte bedst imødekommes ved en ændring af anbringelsesstedet. Kommunalbestyrelsens indstilling til børn og ungeudvalget vil ligesom i dag bl.a. skulle indeholde en beskrivelse af barnets eller den unges holdning til ændringen af anbringelsessted og en udtalelse fra barnets eller den unges nuværende anbringelses-

sted. I indstillingen vil der desuden fortsat skulle indgå en beskrivelse af, hvorvidt supplerende støtte til barnet eller den unge vil kunne imødekomme barnets eller den unges støttebehov ved fortsat ophold på det nuværende anbringelsessted samt en beskrivelse af et nyt anbringelsessteds forventede egnethed til at imødekomme barnets eller den unges behov for støtte og nære og stabile voksenrelationer.

Ligesom i dag vil der forud for afgørelsen skulle afholdes en samtale med barnet eller den unge, jf. servicelovens § 48. Samtalen skal sikre, at barnet eller den unge høres og inddrages i sagen, og at barnets eller den unges holdning til den påtænkte ændring bliver belyst. Barnet eller den unge vil fortsat efter servicelovens § 48 a have ret til en bisidder, f.eks. fra Børns Vilkår eller en anden bisidder, som barnet eller den unge som udgangspunkt selv har valgt.

Forud for behandling af sagen i børn og unge-udvalget vil barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, og forældremyndighedsindehaver ligesom i dag skulle gøres opmærksom på deres ret til at se sagens akter, ligesom forældremyndighedsindehaver og barnet eller den unge forsat vil have ret til at udtale sig over for børn og unge-udvalget. Både forældremyndighedsindehaver og barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, vil ligesom i dag have ret til gratis advokatbistand efter servicelovens § 72.

Barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, og forældremyndighedsindehaver vil som i dag kunne klage til Ankestyrelsen over børn og unge-udvalgets afgørelse om ændret anbringelsessted uden samtykke, og Ankestyrelsens afgørelse vil kunne kræves indbragt for retten, jf. servicelovens §§ 168-171.

Barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, og forældremyndighedsindehaveren vil ligesom i dag kunne klage til Ankestyrelsen over kommunalbestyrelsens valg af konkret anbringelsessted i forbindelse med en afgørelse om ændret anbringelsessted, jf. servicelovens §§ 166 og 167, og klagen vil ligesom i dag som udgangspunkt have opsættende virkning, jf. retssikkerhedslovens § 72, stk. 2. Afgørelsen vil således om udgangspunkt ikke kunne iværksættes, før klagen er behandlet ved Ankestyrelsen.

Er der tale om børn og unge anbragt uden for hjemmet af Ungdomskriminalitetsnævnet efter reglerne i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, vil en afgørelse om ændret anbringelsessted uden samtykke ligesom i dag skulle træffes af Ungdomskriminalitetsnævnet, som skal tage stilling til, om der er grundlag for en anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, jf. § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Regler om advokatbistand, bisidder, børnesamtale, klageadgang m.v. i disse sager svarer med visse undtagelser til reglerne i serviceloven i tilsvarende sager.

Den foreslåede ordning vil indebære, at kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse vil have adgang til forældremyndighedsindehaverens bopæl eller til et anbringelsessted efter servicelovens § 66, stk. 1, for at eftersøge og

medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde en afgørelse om ændret anbringelsessted uden samtykke efter servicelovens § 69, stk. 3, eller efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Politiet vil efter den foreslåede ordning kunne yde bistand til kommunen ved udøvelsen af disse beføjelser.

Det foreslås derudover, at der indsættes et nyt stk. 6 i servicelovens § 64, som skal tydeliggøre, at fuldbyrdelse af afgørelser omfattet af servicelovens § 64, stk. 1, skal ske så skånsomt, som omstændighederne tillader og med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste. Kommunen skal afsøge mulighederne for at opnå forældremyndighedsindehaverens, barnets eller den unges og eventuelt andre familiemedlemmers eller netværkets frivillige medvirken til afgørelsens fuldbyrdelse, medmindre hensynet til barnets eller den unges bedste i afgørende grad taler imod.

Den foreslåede bestemmelse vil gælde ved fuldbyrdelse af alle afgørelser omfattet af servicelovens § 64, stk. 1, med de ændringer, der følger af den foreslåede ordning. Bestemmelsen vil bl.a. gælde ved fuldbyrdelse af afgørelser om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet uden samtykke og ændret anbringelsessted uden samtykke.

Det følger allerede i dag af formålsbestemmelsen i servicelovens § 46, at særlig støtte til børn og unge, herunder også tvangsmæssige foranstaltninger, skal ydes med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste. Den foreslåede ordning vil indebære, at det tydeliggøres, at også selve fuldbyrdelsen af en sådan afgørelse skal sikre barnets eller den unges bedste, dvs. at afgørelsen skal fuldbyrdes på en måde, der varetager hensynet til barnets eller den unges bedste. En lignende tydeliggørelse af hensynet til barnets bedste ved fuldbyrdelse af visse afgørelser er for nyligt indført på det familieretlige område med en ændring af retsplejeloven i forbindelse med oprettelsen af Familieretshuset, jf. § 15, nr. 20 (retsplejelovens § 456 p, 1. pkt.), i lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om Familieretshuset og skærpet fokus på beskyttelsen af barnet i sager efter forældreansvarsloven)

Den foreslåede ændring vil bl.a. indebære, at det tydeliggøres, at fuldbyrdelsen af afgørelsen skal tilrettelægges og gennemføres på en måde, der er så skånsom som muligt over for barnet eller den unge, forældrene, anbringelsesstedet samt eventuelle øvrige børn og unge i hjemmet eller på anbringelsesstedet og med størst mulig hensyntagen til barnets eller den unges integritet. Der kan f.eks. være behov, at de biologiske forældre, plejeforældre, bedsteforældre, kontaktpædagoger eller andre, som barnet eller den unge er tryk ved, er til stede ved afhentningen af barnet eller den unge og sammen med sagsbehandler ledsager barnet eller den unge.

Det foreslås endvidere tydeliggjort i serviceloven, at kommunen skal afsøge mulighederne for at opnå forældremyndighedsindehaverens, barnets eller den unges og eventuelt

andre familiemedlemmers eller netværkets frivillige medvirken til afgørelsens fuldbyrdelse, medmindre hensynet til barnets eller den unges bedste taler afgørende imod.

Hensigten er, at det så vidt muligt helt skal undgås, at det bliver nødvendigt at rekvirere politiets bistand ved fuldbyrdelsen af sådanne afgørelser.

Herved forstås, at kommunen både forud for, at afgørelsen træffes, og når afgørelsen herefter skal effektueres, som udgangspunkt skal inddrage barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren med henblik på så vidt muligt at opnå forståelse for afgørelsen og sikre en skånsom fuldbyrdelse. Der kan også efter omstændighederne være behov for inddragelse af andre personer i barnets eller den unges familie eller netværk. Det gælder især personer i familien eller netværket, som barnet eller den unge er tæt knyttet til, og som opholder sig sammen med barnet eller den unge i hjemmet eller på anbringelsesstedet, herunder f.eks. søskende, en plejefamilie, m.v. Vedrører sagen fuldbyrdelse af afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke, vil tæt inddragelse af den nuværende plejefamilie/institution ofte kunne bidrage til at understøtte en god og skånsom proces for barnet eller den unge.

Som led i inddragelsen bør kommunen bl.a. søge at forklare baggrunden for, formålet med og indholdet af afgørelsen. Kommunen kan også med fordel forklare, hvordan fuldbyrdelsen helt konkret forventes at forløbe.

Der vil efter omstændighederne kunne være behov for, at kommunen ad flere omgang forsøger at opnå barnets eller den unges, forældremyndighedsindehaverens og eventuelle andre medlemmer af barnets eller den unges familie eller netværk, herunder f.eks. en plejefamilie, frivillig medvirken til afgørelsens fuldbyrdelse. Hvor vedholdende, kommunen skal være, vil altid bero på en konkret og individuel vurdering under hensyn til barnets eller den unges bedste, som uddybet nedenfor.

Kommunen skal således så vidt muligt søge undgå, at det bliver nødvendigt at fuldbyrde afgørelser med beføjelser, som følger af servicelovens gældende § 64 og de ændringer, som følger af lovforslagets § 1, nr. 3-5.

Det følger af den foreslåede ordning, at kommunen i særlige tilfælde vil kunne undlade at afsøge mulighederne for at opnå forældremyndighedsindehaveren, barnets eller den unges og eventuelt andre familiemedlemmers eller netværkets frivillige medvirken til afgørelsens fuldbyrdelse, hvis hensynet til barnets eller den unges bedste taler afgørende imod. Herved forstås, at undladelsen alene kan ske af hensyn til barnets eller den unges bedste, og at der skal være tale om tungtvejende grunde.

Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis der vurderes at være risiko for alvorlig skade på barnets eller den unges sundhed eller udvikling, f.eks. på grund af overgreb eller omsorgssvigt, og hvis barnets eller den unges øjeblikkelige behov for støtte betyder, at fuldbyrdelsen ikke afvente kommunens

forsøg på at opnå de pågældende frivillige medvirken. Det vil også efter omstændighederne kunne være tilfældet, hvis der er grund til at antage, at forældrene eller andre vil søge at unddrage barnet eller den unge, herunder f.eks. ved rejse ud af landet med barnet eller den unge, inden fuldbyrdelsen.

Det følger af den foreslåede ordning, at hvis der er behov for at fuldbyrde en afgørelse tvangsmæssigt, herunder med politiets bistand, fordi det trods grundigt forarbejde og tæt inddragelse af barnet eller den unge og forældrene og eventuelle andre personer ikke er muligt at opnå deres frivillige medvirken til, at afgørelsen fuldbyrdes, skal kommunen foretage en afvejning af på den ene side hensynet til barnets eller den unges behov for støtte og på den anden hensynet til at beskytte barnet eller den unge mod en fuldbyrdelse, som barnet eller den unge vil kunne opleve som indgribende.

Kommunen skal som led i afvejningen vurdere, om det af hensyn til barnets eller den unges bedste er afgørende, at afgørelsen fuldbyrdes og uden (yderligere) forsinkelse, eller om det af hensyn til barnets eller den unges bedste vil være bedre at arbejde yderligere med barnet eller den unge, forældremyndighedsindehaveren og eventuelt barnets eller den unges plejefamilie eller andre personer i barnets eller den unges familie eller netværk med henblik på at opnå deres forståelse for og samarbejde om afgørelsens effektivering.

Der skal ved afvejningen tages højde for barnets eller den unges alder, modenhed og funktionsevne. Er der således f.eks. tale om et barn under skolealderen, vil dette som hovedregel tale imod fuldbyrdelse af en afgørelse med politiets bistand, da barnet pga. sin alder må antages at have vanskeligt ved at forstå og overskue situationen og vil kunne opleve tvangsfuldbyrdelsen som særdeles voldsom. Der kan dog være situationer, hvor det af hensyn til barnets eller den unges behov vil være nødvendigt at gennemtvinge afgørelsen med politiets bistand, også selvom der er tale om et barn under skolealderen, f.eks. hvis barnet, skal fjernes fra hjemmet på grund af omsorgssvigt eller overgreb mod barnet begået af forældrene. Det samme vil gælde, hvis der er tale om børn og unge, som pga. betydeligt nedsat psykisk funktionsevne vil have vanskeligt ved forstå og overskue situationen og vil kunne opleve tvangsfuldbyrdelsen som særdeles indgribende.

Er der tale om et barn eller en ung, som skal flyttes mod sin vilje fra f.eks. en plejefamilie til en døgninstitution for at modtage en meget specialiseret pædagogisk behandling, som barnet eller den unge ikke vil kunne få under sit fortsatte ophold i plejefamilien, bør støtten som hovedregel og altovervejende udgangspunkt alene gennemføres i dialog med barnet eller den unge, forældrene og anbringelsesstedet og uden politiets bistand. Kun i helt særlige tilfælde, hvor barnets eller den unges behov for ændret støtte er meget betydeligt og som udgangspunkt akut, vil der ud fra hensynet til barnets eller den unges bedste kunne være grundlag for fuldbyrdelse af afgørelsen med politiets bistand.

Den foreslåede bestemmelse vil gælde i tillæg til reglerne i §§ 2-8 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, herunder bl.a. proportionalitetsprincippet, som fortsat vil finde anvendelse. Kommunalbestyrelsens adgang til at foretage tvangsindgreb efter de gældende og foreslåede bestemmelser i servicelovens § 64 må således fortsat kun anvendes, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, og hvis indgrebet står i rimeligt forhold til formålet med indgrebet.

Det foreslås videre, at der indsættes et nyt stk. 7 i servicelovens § 64, der vil fastsætte, at fuldbyrdelse af en afgørelse, jf. det foreslåede nye stk. 3 i servicelovens § 64, hvor politiet yder bistand til kommunen i forbindelse hermed, skal registreres og indberettes af kommunen til Ankestyrelsen. Der skal udarbejdes en årlig rapport over anvendelsen af bestemmelsen,

Den foreslåede ordning vil betyde, at kommunen skal registrere og indberette eventuelle sager, hvor politiet yder bistand til kommunen ved afhentning af barnet eller den unge uden retskendelse og mod behørig legitimation på et anbringelsessted med henblik på at fuldbyrde en afgørelse om ændret anbringelsessted uden samtykke efter servicelovens § 69, stk. 3, eller efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Registreringen vil skulle indeholde kommunens begrundelse for at anmode om politiets bistand. Barnet eller den unge vil skulle gøres bekendt med registreringen, og barnets eller den unges oplevelse af situationen vil skulle indgå i indberetningen til Ankestyrelsen. På baggrund af indberetningerne vil der årligt blive udarbejdet en rapport, som oversendes til Folketinget.

Endelig forslås det, at der fastsættes en pligt for kommunerne til at registrere og indberette anvendelsen af servicelovens § 64, stk. 3, som bliver stk. 4, til Ankestyrelsen.

Hidtil er opgørelserne udarbejdet ved, at Ankestyrelsen har kontaktet samtlige kommuner med spørgsmål om det seneste år eller de seneste års anvendelse af bestemmelsen. Kommunerne har herefter manuelt skulle fremsøge og gennemgå de relevante sager, for at kunne oplyse i hvilket omfang kommunen har anvendt § 64, stk. 3, i den pågældende periode.

Den foreslåede ordning vil indebære en forenkling af sagsgangen for kommunerne i forbindelse med indberetning af de relevante oplysninger til Ankestyrelsen, da kommunerne fremover vil kunne registrere og indberette de nødvendige oplysninger i sammenhæng med gennemførelsen af den børnefaglige undersøgelse.

2.3. Adgang for Ankestyrelsen til at træffe afgørelse om samvær i anbringelsessager

2.3.1. Gældende ret

Ankestyrelsen kan efter servicelovens § 65, stk. 1, af egen drift tage sager op om udsatte børn og unge, når en kommune ikke har foretaget de fornødne sagsbehandlingsskridt eller truffet de fornødne afgørelser i overensstemmelse med barnets bedste. I disse tilfælde kan Ankestyrelsen pålægge kommunen at foretage de fornødne sagsbehandlingsskridt, som f.eks. at afholde en børnesamtale eller at udarbejde en handleplan for støtten til barnet eller at træffe de fornødne afgørelser.

Ankestyrelsen kan endvidere efter servicelovens § 65, stk. 3, selv træffe afgørelse om bl.a. anbringelse uden for hjemmet uden samtykke eller videreført anbringelse efter servicelovens §§ 58 og 68 a.

Servicelovens § 65, stk. 3, giver ikke adgang til, at Ankestyrelsen selv kan træffe afgørelse om samvær efter servicelovens § 71, herunder om omfang og udøvelse af samvær, støttet samvær, overvåget eller afbrudt samvær. Dog kan direktøren for Ankestyrelsen i hastende tilfælde efter servicelovens § 75, stk. 5, træffe foreløbig afgørelse om overvåget eller afbrudt samvær efter servicelovens 71, stk. 3-5.

Ankestyrelsens kompetence af egen drift efter servicelovens § 65, stk. 1 og 3, gælder ikke i sager om et barn eller en ung, der er pålagt en straksreaktion eller er i et forbedringsforløb efter reglerne i § 12-14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. I disse sager kan Ankestyrelsen alene pålægge kommunalbestyrelsen at forelægge sagen for Ungdomskriminalitetsnævnet. Ankestyrelsen skal orientere Ungdomskriminalitetsnævnet i disse sager.

2.3.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

Social- og Indenrigsministeriet bemærker, at det altovervejende udgangspunkt må være, at det er de kommunale sociale myndigheder, som alt andet lige har det bedste kendskab til barnet eller den unge og familien, der træffer afgørelse om samvær. Ministeriet finder ikke desto mindre, at der kan være situationer, hvor det af hensyn til barnets eller den unges bedste bør være muligt for Ankestyrelsen af egen drift at træffe afgørelse om samvær.

I forhold til afgørelse om omfang eller udøvelse af samvær eller støttet samvær efter servicelovens § 71, stk. 2, vil udgangspunktet altid være, at det er kommunen, som er nærmest til at træffe afgørelse. Der kan imidlertid være særlige situationer, hvor hensynet til barnets eller den unges bedste og formålet med anbringelsen tilsiger, at sagen ikke bør afvente, at kommunalbestyrelsen efter pålæg fra Ankestyrelsen træffer de nødvendige afgørelser.

Det kan f.eks. være i en situation, hvor kommunalbestyrelsen i en længere periode har undladt at sørge for, at barnets eller den unges forbindelse med f.eks. forældre, bedsteforældre, søskende eller en tidligere plejefamilie, som barnet er nært knyttet til, holdes ved lige, og hvor dette ikke er begrundet i hensynet til at beskytte barnets eller den unges sundhed eller udvikling eller beskytte barnet eller den unge mod overgreb.

Her kan hensynet til barnets eller den unges bedste, herunder hensynet til barnets eller den unges mulighed for at bevare nære relationer til netværket tale for, at Ankestyrelsen selv træffer afgørelse om omfang og udøvelse af samvær eller støttet samvær, hvis dette vurderes nødvendigt, så sagen ikke forsinkes yderligere.

Der kan også være andre situationer, hvor Ankestyrelsen selv bør kunne træffe afgørelser om samvær efter servicelovens § 71, stk. 2. Det kan f.eks. være i det tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om omfang og udøvelse af samvær med forældrene, men hvor samværet inden for de fastsatte rammer og vilkår ikke er til barnets eller den unges bedste, f.eks. fordi der er behov for støttet samvær. Hvis behovet for at justere rammerne for samvær vurderes at være hastende af hensyn til barnets eller den unges bedste, taler det for, at sagen ikke bør skulle afvente, at kommunalbestyrelsen træffer de fornødne afgørelser efter pålæg fra Ankestyrelsen.

De gældende regler tager heller ikke højde for, at der kan være situationer, hvor det vil være hensigtsmæssigt, at Ankestyrelsen selv kan træffe afgørelse om overvåget eller afbrudt samvær efter servicelovens § 71, stk. 3-5, selvom der ikke er tale om en situation omfattet af reglerne om foreløbige afgørelser efter servicelovens § 75.

I sager, hvor Ankestyrelsen af egen drift træffer afgørelse om f.eks. anbringelse uden for hjemmet uden samtykke eller ved behandling af klager over en anbringelse vil der således i nogen tilfælde være grundlag for også at træffe afgørelse om, at barnets eller den unges samvær eller kontakt med forældrene eller bestemte personer fra netværket for en periode skal være overvåget, eller at forbindelsen for en periode skal afbrydes. Her bør afgørelse om overvåget eller afbrudt samvær kunne træffes af Ankestyrelsen samtidig med afgørelsen om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, hvis hensynet til barnets eller den unges bedste og sagens omstændighederne i øvrigt tilsiger det, også selvom der ikke er tale om en akutafgørelse efter servicelovens § 75.

Det er således ministeriets opfattelse, at der er behov for at ændre servicelovens § 65, stk. 3, så bestemmelsen fremover vil give Ankestyrelsen adgang til at træffe afgørelse om samvær efter servicelovens § 71, når hensynet til barnets eller den unges bedste tilsiger det, og betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Det skal bidrage til at sikre en bedre beskyttelse af barnets eller den unges ret til samvær og kontakt med forældre og netværk under hensyntagen til barnets eller den unges bedste og under hensyntagen til beskyttelsen af barnets eller den unges sundhed eller udvikling og beskyttelsen af barnet eller den unge mod overgreb.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at servicelovens § 65, stk. 3, ændres, så bestemmelsen fremover også vil give Ankestyrelsen adgang til selv at træffe afgørelse om samvær efter servicelovens § 71.

Den foreslåede ordning vil bl.a. indebære, at Ankestyrelsen vil kunne træffe afgørelse efter servicelovens § 71, stk. 2, 1. pkt., om omfanget og udøvelsen af samvær og kontakt mellem barnet eller den unge og forældre eller netværk og vil kunne fastsætte nærmere vilkår for samværet og kontakten. Det vil også omfatte adgang til at træffe afgørelse om samvær mellem barnet eller den unge og f.eks. en tidligere plejefamilie, som barnet eller den unge er knyttet til, og som derfor må betragtes som en del af barnets eller den unges netværk. Ved afgørelse om fastsættelse af samvær efter servicelovens § 71, stk. 2, vil udgangspunktet altid være, at kommunen, som alt andet lige har det bedste kendskab til barnet eller den unge eller familien, er nærmest til at træffe afgørelse, og der vil således skulle være tale om særlige omstændigheder, før Ankestyrelsen selv træffer afgørelse herom af egen drift frem for at pålægge kommunen at træffe de nødvendige afgørelser.

Det vil f.eks. kunne være tilfældet i en situation, hvor kommunalbestyrelsen i en længere periode har undladt at sørge for, at barnets eller den unges forbindelse med f.eks. forældre, bedsteforældre, søskende eller en tidligere plejefamilie, som barnet er nært knyttet til, holdes ved lige, og hvor dette ikke er begrundet i hensynet til at beskytte barnets eller den unges sundhed eller udvikling eller beskytte barnet eller den unge mod overgreb. Her vil hensynet til barnets eller den unges bedste, herunder hensynet til barnets eller den unges mulighed for at bevare nære relationer til netværket, efter omstændighederne kunne tale for, at Ankestyrelsen selv træffer afgørelse om omfang og udøvelse af samvær eller støttet samvær, hvis dette vurderes nødvendigt, så sagen ikke forsinkes yderligere.

Hvor længe kommunen skal have undladt at sørge for, at forbindelsen holdes ved lige, før Ankestyrelsen selv bør træffe afgørelse frem for at pålægge kommunalbestyrelsen at foretage de fornødne sagsbehandlingskridt eller træffe de fornødne afgørelser, vil bero på en konkret og individuel vurdering i det enkelte tilfælde. Ved vurderingen heraf skal der bl.a. lægges vægt på barnets eller den unges tilknytning til den eller de pågældende, som samværet vedrører, og/eller barnets eller den unges behov og mulighed for fremadrettet at skabe og bevare nære relationer til vedkommende.

Ankestyrelsen vil desuden efter den foreslåede ordning med samtykke fra forældremyndighedsindehaver og den unge, der er fyldt 15 år, kunne træffe afgørelse om, at samværet mellem forældrene og barnet eller den unge skal støttes ved, at der er tredjeperson til stede (støttet samvær), jf. servicelovens § 71, stk. 2, 4. pkt. Det vil efter omstændighederne f.eks. kunne være relevant i en situation, hvor kommunalbestyrelsen har tilrettelagt eller fastsat samvær med forældrene, men hvor samværet inden for de fastsatte rammer og vilkår ikke er til barnets eller den unges bedste, fordi forældrene har behov for råd, hjælp og vejledning under samværet med barnet eller den unge med henblik på at forbedre relationen mellem barnet eller den unge og forældrene, uden at der dog er risiko for barnets eller den unges sikkerhed ved samværet. Hvis behovet for at justere rammerne for samvær

vurderes at være hastende af hensyn til barnets eller den unges bedste, vil det efter omstændighederne kunne tale for, at Ankestyrelsen selv træffer afgørelse, så sagen ikke skal afvente, at kommunalbestyrelsen træffer de fornødne afgørelser efter pålæg fra Ankestyrelsen.

Den foreslåede ordning vil endvidere indebære, at Ankestyrelsen vil kunne træffe afgørelse om overvåget eller afbrudt samvær efter servicelovens § 71, stk. 3-5, når betingelserne herfor er opfyldt, også selvom sagen ikke så hastende, at der er grundlag for en foreløbig afgørelse efter servicelovens § 75, stk. 5.

Det vil f.eks. kunne være tilfældet i en sag, som Ankestyrelsen rejser af egen drift, og hvor Ankestyrelsen træffer afgørelse om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet uden samtykke, og hvor Ankestyrelsen desuden vurderer, at det af hensyn til barnets eller den unges sundhed eller udvikling er nødvendigt at træffe afgørelse om, at samvær mellem barnet eller den unge og forældrene for en periode skal afbrydes eller bliver overvåget. Det vil tilsvarende efter omstændighederne kunne være tilfældet ved behandling af klager over anbringelse uden for hjemmet.

Den foreslåede ordning vil ikke ændre ved Ankestyrelsens adgang efter servicelovens § 65, stk. 1, til at pålægge en kommunalbestyrelse at foretage de fornødne sagsbehandlingskridt eller træffe de fornødne afgørelser. Udgangspunktet vil således fortsat være, at kommunen må antages at have det bedste kendskab til barnet eller den unge, familien og netværket, og dermed som hovedregel er nærmest til at træffe de fornødne afgørelser om samvær, herunder efter pålæg fra Ankestyrelsen. Det vil således kun være i de tilfælde, hvor hensynet til barnets eller den unges behov og omstændighederne i den konkrete sag tilsiger det, at Ankestyrelsen selv vil skulle træffe afgørelse om samvær.

2.4. Ophævelse af adgang til at fastsætte regler om anbragte børns og unges egenbetaling

2.4.1. Gældende ret

Efter § 159 i serviceloven kan social- og indenrigsministeren fastsætte regler om, at forældrene og barnet eller den unge betaler for et døgnophold, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, i serviceloven og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Der kan ikke fastsættes betaling for et døgnophold efter § 52, stk. 3, nr. 7, i serviceloven og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, når der er tale om en videreførelse af en anbringelse efter § 68 a i serviceloven.

Den del af bestemmelsen, som vedrører anbragte børns og unges egenbetaling, svarer med enkelte ændringer til bemyndigelsesbestemmelsen i § 99 i lov nr. 193 af 4. juni 1964 om børne- og ungdomsforsorg (herefter børne- og ungdomsforsorgsloven). Af bemærkningerne til den daværende børne- og ungdomsforsorgslovs § 99 fremgår, at der kunne blive tale om at kræve betaling fra barnet eller den unge selv, når vedkommende har formue af bl.a. renteindtægt eller indtægt fra almindeligt erhvervsarbejde i eller uden for

institutionen, hvor den pågældende er anbragt. Det fremgår videre af bemærkningerne til bestemmelsen, at det i disse tilfælde måtte anses for at være af stor pædagogisk betydning, at barnet eller den unge af sin indtægt betaler helt eller delvist for sit ophold, jf. Folketingstidende 1963-64, tillæg A, spalte 721.

Bestemmelsen er senere blevet videreført i lov om social bistand og serviceloven med visse sproglige og redaktionelle ændringer m.v. Bestemmelsen er senest ændret med lov nr. 1720 af 27. december 2018 om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, lov om socialtilsyn og lov om røgfri miljøer (Udvidet anvendelse af unge- og forældreplæg, ensretning af indsatsen for anbragte kriminalitetstruede unge og styrkelse af sikkerheden på delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner), jf. L 85 Forslag til Lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og lov om socialtilsyn (Udvidet anvendelse af unge- og forældreplæg, ensretning af indsatsen for anbragte kriminalitetstruede unge og styrkelse af sikkerheden på delvist lukkede og sikrede døgninstitutioner), samlingen 2018-2019. Ved denne lejlighed blev der indsat henvisninger til § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet i servicelovens § 159, 1. og 2. pkt.

Ændringen var en følge af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, der bl.a. indførte regler om anbringelse uden for hjemmet, som for en bestemt målgruppe trådte i stedet for servicelovens hidtil gældende regler om anbringelse uden for hjemmet. Formålet med ændringen af servicelovens § 159 ved denne lejlighed var at sikre ens retsstilling, uanset om der modtages hjælp efter serviceloven eller efter lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Der henvises til Folketingstidende 2018-19, A, L 85 som fremsat, s. 23.

Den nuværende bemyndigelsesbestemmelse i servicelovens § 159 er udmøntet i bekendtgørelse nr. 535 af 2. maj 2019 om betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge under 18 år samt for døgnophold og udslusningsophold for unge i alderen 18 til og med 22 år (herefter betalingsbekendtgørelsen), som trådte i kraft 1. juli 2019. Betalingsbekendtgørelsen fastsætter regler om bl.a. forældrenes betaling for opholdet ved anbringelse af børn og unge under 18 år uden for hjemmet.

Der er ikke i den gældende betalingsbekendtgørelse fastsat regler, som giver kommunerne adgang til at træffe afgørelse om børn og unge under 18 års egenbetaling for døgnophold, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, i serviceloven og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Der har tidligere været fastsat regler herom, men disse regler blev ophævet ved den gældende betalingsbekendtgørelses ikrafttræden den 1. juli 2019.

Fordringer, som hidrører fra krav om børns og unges betaling for døgnophold, jf. servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7, og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, er omfattet af reglerne i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige (gældsinddrivelsesloven), jf. gældsinddrivelseslovens § 1,

stk. 1, jf. lovbekendtgørelse nr. 29 af 12. januar 2015 med senere ændringer. Ikke-betalte fordringer kan inddrives hos debitor via restanceinddrivelsesmyndigheden efter gældsinddrivelseslovens regler.

Kursgevinstlovens § 21, stk. 1, fastslår, at en gevinst ved eftergivelse, forældelse, konfusion eller præklusion af gæld medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, i det omfang gælden nedskrives til et lavere beløb end fordringens værdi for kreditor på tidspunktet for gældstergivelsen m.v., jf. tillige § 24 om gevinst som følge af gældstergivelse ved akkord m.v. Dette vil som udgangspunkt også være tilfældet ved bortfald af krav om børns og unges betaling for døgnophold.

2.4.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

B 138 om forslag til folketingsbeslutning om børn og unge under 18 års egenbetaling for ophold på anbringelsessteder (Folketinget 2017-18) blev fremsat d. 5. april 2018. Beslutningsforslaget vedrørte de dagældende regler om anbragte børn og unge under 18 års egenbetaling for ophold på anbringelsessteder, som med hjemmel i servicelovens § 159 var fastsat i den dagældende betalingsbekendtgørelse. Beslutningsforslaget blev 1. behandlet den 23. maj 2018 og herefter sendt til behandling i Folketingets Social-, Indenrigs- og Børneudvalg, som afgav beretning den 13. september 2018.

Af beretningen fremgår det bl.a., at udvalget mente, at anbragte børn og unge under 18 år skal have de samme betingelser og muligheder i livet som ikkeanbragte unge, når de har et fritidsjob. Udvalget var af den opfattelse, at de dagældende regler, der betød, at kommuner kunne inddrage en del af de indtægter, et anbragt barn eller ungt menneske selv havde ved et fritidsjob, burde ændres. Reglerne indebar, at barnet eller den unge kun havde ret til at beholde et beløb, der vurderedes at kunne dække lommepenge og udgifter til beklædning. Når en kommune anvendte muligheden for at inddrage anbragte børns og unges indtægter ved eget arbejde, kunne det medføre, at anbragte børn og unge følte sig ekskluderede og anderledes end andre børn og unge.

Det fremgik videre af beretningen, at udvalget var af den opfattelse, at anbragte børn og unge på lige fod med ikkeanbragte børn og unge kan have stor glæde af at have et fritidsjob, og at det er meget givende og lærerigt for den enkelte – og på sigt også for samfundet. Af beretningen fremgik, at de foreløbige resultater af et forskningsprojekt hos TrygFondens Børneforskningscenter således viser, at unge med job efter skoletid har mindre fravær i skolen, får bedre karakterer og er sjældnere i kontakt med politiet («Unge med fritidsjob klarer sig bedre i skolen», videnskab.dk, den 3. oktober 2016). Udvalget fandt det urimeligt, at der kunne være kommuner, som opkrævede mere eller mindre af et anbragt barns eller ungt menneskes løn, og derfor opfordrede udvalget den daværende børne- og socialminister til at ændre reglerne, så anbragte børn og unge ikke længere ville kunne opkræves betaling af indtægter ved eget arbejde.

Satspuljeaftalen for 2019 fulgte op på beslutningsforslag B 138. Satspuljepartierne var bl.a. enige om at børn og unge under 18 år fremover ikke skal kunne pålægges selv at bidrage til at betale for deres anbringelse. Derfor var partierne enige om, at reglerne for anbragte børn og unges egenbetaling skulle ændres, således at kommunerne ikke kan opkræve egenbetaling fra anbragte børn og unge, der har indtægter ved eget arbejde eller fra afkast af formue. I satspuljeaftalen er det forudsat, at både de dagældende bekendtgørelsesregler om anbragte børn og unge under 18 års egenbetaling og bemyndigelsen i serviceloven til at fastsætte sådanne regler skal ophæves.

Som led udmøntningen af satspuljeaftalen er bekendtgørelsesreglerne om anbragte børn og unge under 18 års egenbetaling ophævet med virkning fra 1. juli 2019. Det er sket med udstedelsen af den gældende betalingsbekendtgørelse, der erstatter den tidligere bekendtgørelse på området. Kommunerne kan således ikke i dag træffe afgørelse om at pålægge anbragte børn og unge 18 år egenbetaling for opholdet.

Der er imidlertid fortsat hjemmel i serviceloven til, at social- og indenrigsministeren fremadrettet kan fastsætte regler om, at børn og unge under 18 år, som er anbragt uden for hjemmet efter reglerne i servicelovens eller lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, skal betale for døgnopholdet, jf. servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7, og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Det er Social- og Indenrigsministeriets vurdering, at det er uhensigtsmæssigt, at der kan fastsættes regler om anbragte børn og unge under 18 års egenbetaling, herunder at børn og unge, der har indtægter fra eget arbejde, formueafkast m.v., skal bidrage til udgifterne til opholdet.

Sådanne regler kan bl.a. modvirke anbragte børns og unges motivation til at tage et fritidsjob eller erhvervsarbejde og derigennem få styrket personlige kompetencer som selvstændighed og evnen til at tage ansvar for eget liv. Det er således ministeriets vurdering, at anbragte børn og unge på lige fod med ikkeanbragte børn og unge kan have stor glæde af at have et fritidsjob, og at det kan være meget givende og lærerigt for den enkelte og på sigt også for samfundet. Det vurderes umiddelbart at være et yderst begrænset antal anbragte børn og unge, der har indtægter i form af formueafkast. Det er samtidig ministeriets vurdering, at opkrævning af egenbetaling fra anbragte børn og unge kan bidrage til, at de pågældende børn og unge, som i forvejen er i en sårbar position, føler sig ekskluderede og anderledes end deres jævnaldrende.

Ministeriet finder på den baggrund, at der er behov for at sikre, at der ikke fremover vil kunne fastsættes regler om egenbetaling for døgnopholdet fra anbragte børn og unge under 18 år. Dette skal sikre, at der ikke fremover vil kunne fastsættes regler, som giver kommunerne hjemmel til at træffe afgørelse om egenbetaling af anbragte børn og unge

under 18 år, der har indtægt fra arbejde eller formueafkast m.v.

Endelig finder ministeriet, at fordringer vedrørende børn og unge under 18 års egenbetaling, som er pålagt ved afgørelse efter reglerne i tidligere gældende betalingsbekendtgørelser, bør bortfalde, så eventuel gæld bortfalder og således ikke vil kunne opkræves eller inddrives. Dette skal sikre, at der ikke fremadrettet vil kunne ske inddrivelse af eventuel gæld, som anbragte børn og unge måtte have pådraget sig som følge af manglende betaling for opholdet.

Da personers gevinst ved eftergivelse m.v. af gæld, herunder gæld til det offentlige, som udgangspunkt er skattepligtig efter kursgevinstlovens § 21, finder ministeriet, at det vil være nødvendigt at sikre, at barnet eller den unge ikke vil skulle beskattes af en kursgevinst, der måtte opstå ved, at fordringen bortfalder.

2.4.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at bemyndigelsesbestemmelsen i servicelovens § 159 ændres sådan, at social- og indenrigsministeren fremover ikke kan fastsætte regler om, at børn og unge under 18 år skal betale for døgnopholdet, jf. servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7, og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Den foreslåede ordning vil indebære, at der herefter ikke kan fastsættes regler, som vil give kommunerne adgang til at træffe afgørelse om, at børn og unge under 18 år, som er anbragt uden for hjemmet efter reglerne i serviceloven eller efter lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, og som har indtægter ved eget arbejde eller i form af afkast fra formueværdier eller børnepensioner m.v., skal bidrage til udgifterne til opholdet.

Det foreslås endvidere, at fordringer vedrørende anbragte børns og unges betaling for døgnophold, jf. servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7, og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, der er pålagt ved afgørelse efter regler udstedt i medfør af servicelovens hidtil gældende § 159, 1. pkt. med tillæg af renter og gebyrer, vil skulle bortfalde. Dette vil betyde, at eventuel gæld bortfalder og således ikke vil kunne opkræves eller inddrives. Ved lovens ikrafttræden skal kommunerne derfor være opmærksomme på, om der er fordringer, der er sendt til inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden, og i givet fald gøre restanceinddrivelsesmyndigheden opmærksom herpå med henblik på, at inddrivelsessagen ophører. Dette skal sikre, at restanceinddrivelsesmyndigheden ikke inddriver sådanne krav. I forlængelse heraf foreslås, at barnet eller den unge ikke vil skulle beskattes af en eventuel kursgevinst, der måtte opstå herved.

2.5. Sammenhængende valg af anbringelsessted og undervisningstilbud

2.5.1. Gældende ret

Serviceovens 68 b fastsætter regler om kommunens valg af anbringelsessted ved anbringelse af børn og unge uden for hjemmet.

Det fremgår af serviceovens § 68 b, stk. 1, at kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om valg af konkret anbringelsessted i overensstemmelse med handleplanen, jf. serviceovens § 140, eller forbedringsforløbet, jf. §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Samtidig med valg af anbringelsessted skal der tages stilling til barnets eller den unges skolegang. Er anbringelsesstedet beliggende i en anden kommune end barnets eller den unges opholdskommune, har opholdskommunen pligt til at underrette den stedlige kommune forud for anbringelsen.

Bestemmelsen svarer i al væsentlighed til den tidligere § 55, stk. 1, i serviceoven, jf. § 1, nr. 20, i lov nr. 1442 af 22. december 2004 om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Anbringelsesreform), jf. L 8 Forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Af bemærkningerne til den tidligere gældende § 55, stk. 1, 1. pkt. i serviceoven fremgår bl.a., at valg af anbringelsessted omfatter både typen af anbringelsessted og det konkrete anbringelsessted, f.eks. én familiepleje frem for en anden. Der henvises til Folketingstidende 2004-05, tillæg A, s. 268.

Det fremgår videre af bemærkningerne til bestemmelsen, at kommunen skal vælge anbringelsesstedet ud fra en konkret vurdering af stedets egnethed til at imødekomme barnets eller den unges behov for støtte og behandling. Kommunen skal endvidere inddrage en række faktorer, som muligheden for at bevare kontakten til familie, venner, fritidsaktiviteter m.v. Kommunen skal tage hensyn til, at det ved genanbringelser i mange tilfælde vil være hensigtsmæssigt, hvis barnet eller den unge kan komme tilbage til et tidligere anbringelsessted.

Af bemærkningerne til den tidligere gældende § 55, stk. 1, 2. pkt., i serviceoven fremgår det, at der skal tages stilling til barnets eller den unges skolegang i forbindelse med valg af anbringelsessted. Valget af undervisningstilbud kan have stor betydning for, hvilket anbringelsessted der vælges. Ved valg af anbringelsessted skal kommunen således sikre sig, at barnet eller den unge, der anbringes, kan få dækket behovet for undervisning, helst på en lokal folkeskole eller hvis det er nødvendigt på anbringelsesstedets interne skole. Det er derfor vigtigt, at valg af anbringelsessted finder sted på grundlag af en tværfaglig vurdering, hvor også pædagogisk psykologisk rådgivning inddrages.

Stillingtagen til spørgsmål om skolegang må ikke medføre, at anbringelsen forsinkes. Det betyder, at kommunen om nødvendigt må træffe afgørelse om valg af anbringelsessted, selvom skolemyndighederne ikke har taget stilling til, hvilket undervisningstilbud barnet eller den unge skal have under anbringelsen. Det kan for eksempel være nødvendigt i

situationer, hvor en anbringelse skal ske akut, eller hvor skolemyndighederne har brug for tid til udredning og vurdering, før valg af undervisningstilbud kan træffes. I alle tilfælde skal planlægning af barnets eller den unges fremtidige skolegang dog påbegyndes samtidig med valget af anbringelsessted.

Det fremgår af de almindelige bemærkninger i ovennævnte lovforslag L 8, 2004-05, at baggrunden for bestemmelsens indførelse bl.a. var, at der ofte ikke var taget stilling til, hvor et barn eller en ung skulle gå i skole, før en anbringelse gennemførtes, og det kunne betyde, at barnet eller den unge i forbindelse med en anbringelse oplevede perioder uden skolegang. Det kunne også betyde, at et barn eller en ung modtog undervisning på et opholdssteds interne skole, uden at der var taget stilling til, om dette undervisningstilbud er det rigtige for barnet eller den unge.

Hensigten med indførelsen af den daværende bestemmelse var således at sikre, at der sker en rettidig planlægning af barnets eller den unges fremtidige skolegang, herunder at give mulighed for at se valget af undervisningstilbud i sammenhæng med valget af anbringelsessted. Det kan f.eks. spille en rolle, at der tæt på et anbringelsessted findes en folkeskole, hvor det vurderes, at barnets vil få et konstruktivt skoleforløb både fagligt og socialt.

Det følger endvidere af folkeskolelovgivningen, at der højst må gå 3 uger (15 skoledage) fra anbringelsen, før barnet eller den unge får et undervisningstilbud i en folkeskole eller intern skole på et anbringelsessted. Der skal efter reglerne i folkeskolelovgivning iværksættes enkeltmandsundervisning i den mellemliggende periode.

Serviceovens § 68 b, stk. 2, fastsætter, at kommunen ved valg af anbringelsessted skal vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov. Kommunen skal lægge vægt på anbringelsesstedets mulighed for at tilbyde nære og stabile voksenrelationer og herunder vurdere, om en anbringelse i en plejefamilie, jf. serviceovens § 66, stk. 1, nr. 1-4, er mest hensigtsmæssig.

Serviceovens § 68 b, stk. 2, er indført med § 1, nr. 45, lov nr. 628 af 11. juni 2010 om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forældreansvarsloven (Barnets Reform), jf. L 178 Forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forældreansvarsloven, 2009-10, og er videreført med visse konsekvensændringer.

Af bemærkningerne i lovforslag L 178 til serviceovens § 68 b, stk. 2, fremgår bl.a., at det med bestemmelsen understreges, at kommunen ved valg af anbringelsessted altid skal vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov. I den forbindelse skal kommunen vurdere anbringelsesstedets mulighed for at tilbyde nære og stabile omsorgsrelationer. Det understreges desuden, at børn og unge skal anbringes i en plejefamilie, hvis

det konkret er hensigtsmæssigt af hensyn til barnets eller den unges behov. Der henvises til Folketingstidende 2009-10, A, L 178 som fremsat, s. 51.

Det fremgår videre af bemærkningerne, at bestemmelsen således har til formål at præcisere, at børns og unges behov for et trygt omsorgsmiljø, der tilbyder nære og kontinuerlige relationer til voksne, skal tillægges vægt også i forbindelse med valg af anbringelsessted. Bestemmelsen har til hensigt at sikre, at alle børn bliver anbragt hos en plejefamilie i de tilfælde, hvor det vurderes at være mest hensigtsmæssigt at give dem mulighed for at profitere af de mere familiære rammer, som denne anbringelsesform indebærer. Bestemmelsen betyder således, at det i hvert enkelt tilfælde konkret skal overvejes, om det vil være mest hensigtsmæssigt for barnet at blive anbragt hos en plejefamilie, og at der, hvis det vurderes hensigtsmæssigt, herefter skal vælges en plejefamilieanbringelse.

Hvis barnet eller den unge har søskende, der er anbragt uden for hjemmet, skal kommunalbestyrelsen vælge samme anbringelsessted, medmindre de øvrige søskendes eller barnets eller den unges behov eller andre væsentlige forhold taler imod dette, jf. servicelovens § 68 b, stk. 3.

Forud for anbringelsen skal kommunalbestyrelsen hjælpe barnet eller den unge med at finde en person i barnets eller den unges familie eller netværk, som kan udpeges til at være dennes støtteperson under anbringelsen. Kommunen kan efter behov dække støttepersonens udgifter til telefon, transport og lign., jf. servicelovens § 68 b, stk. 4.

Servicelovens § 68 b, stk. 1, 2. og 3. pkt., og stk. 2-4, finder også anvendelse ved afgørelse om valg af konkret anbringelsessted efter § 19, stk. 1, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, jf. samme lov § 19, stk. 2.

2.5.2. Social- og Indenrigsministeriet overvejelser

Anbragte børn og unge er særligt udsatte i forhold til skole og uddannelse. Anbragte børn og unge har bl.a. flere skoleskift og perioder uden undervisning end andre børn og unge, og det kan gå ud over deres læring og trivsel i grundskolen og påvirke deres muligheder for at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Selve anbringelsen og eventuelle efterfølgende skift i anbringelsessted vil i nogle tilfælde kunne medføre, at barnet eller den unge skifter skole, f.eks. fordi anbringelsesstedet er beliggende i en anden kommune end den kommune, hvor barnet eller den unge hidtil har gået i skole. Er der ikke ved iværksættelsen af anbringelsen eller ændringen af anbringelsesstedet taget højde for valg af egnet undervisningstilbud i folkeskolen eller om nødvendigt på en intern skole på et anbringelsessted, vil det også i nogle tilfælde kunne betyde, at barnet eller den unge i en periode er uden et sådant egnet undervisningstilbud.

Selvom det allerede fremgår af loven, at der samtidig med anbringelsen skal tages stilling til barnets eller den unges

skolegang, så er der efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse behov for yderligere at tydeliggøre sammenhængen mellem valg af anbringelsessted og undervisningstilbud. Der er således efter ministeriets opfattelse behov for at tydeliggøre den anbringende kommunes forpligtelse til på baggrund af barnets eller den unges undervisningsbehov at prioritere og tage højde for valg af egnet undervisningstilbud ved valg af konkret anbringelsessted. Det skal sikre, at overvejelser om egnet undervisningstilbud foretages allerede, når anbringelsen planlægges, og ikke først når anbringelsen er iværksat. Endvidere bør det for at sikre mest mulig kontinuitet for barnet eller den unge tillægges vægt, at barnet eller den unge kan forblive i sit nuværende undervisningstilbud, medmindre hensynet til barnets eller den unges bedste taler imod.

Formålet vil være at styrke børnenes og de unges læring og trivsel i grundskolen og at mindske antallet af skoleskift og perioder uden et undervisningstilbud i folkeskolen eller på en intern skole.

2.5.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at kommunen ved valg af konkret anbringelsessted skal lægge vægt på hensynet til barnets eller den unges skolegang, herunder hensynet til at undgå skoleskift, medmindre barnets eller den unges behov taler imod.

Den foreslåede ordning vil tydeliggøre, at den anbringende kommune ved valg af konkret anbringelsessted skal prioritere og tage højde for valg af egnet undervisningstilbud. Ordningen vil betyde, at overvejelser om egnet undervisningstilbud skal foretages allerede, når anbringelsen planlægges, og ikke først efter en anbringelse har fundet sted. Kommunen vil i den forbindelse skulle lægge vægt på, at barnet eller den unge kan forblive i sit nuværende undervisningstilbud, medmindre hensynet til barnets bedste taler imod.

Det samme vil gælde ved valg af konkret anbringelsessted i forbindelse med en eventuel ændring af anbringelsessted, hvor barnet eller den unges flyttes fra f.eks. en døgninstitution til en plejefamilie, jf. servicelovens § 69, stk. 2 eller 3.

Den foreslåede bestemmelse vil herudover gælde ved valg af konkret anbringelsessted efter § 19, stk. 1, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, jf. samme lov § 19, stk. 2.

Den foreslåede ordning forudsætter ligesom i dag samarbejde på tværs mellem den anbringende kommunes socialforvaltning og den skoleforvaltning, som har ansvaret for valg af skoletilbud og viden om undervisningstilbuddene i kommunen. I samarbejdet vil kommunernes pædagogiske psykologiske rådgivning (PPR) skulle inddrages, hvis barnet eller den unge har behov for specialundervisning. Det vil fortsat være den kommune, hvor anbringelsesstedet er beliggende (skolekommunen), som har ansvaret for barnets eller den unges undervisning, og som skal påse, at undervisningspligten overholdes, og som træffer beslutning om det konkrete skoletilbud.

2.6. Bedre belysning af forældrekompetencer i sager om anbringelse uden samtykke

2.6.1. Gældende ret

Serviceovens § 58 indeholder regler om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet uden samtykke. Efter serviceovens § 58, stk. 1, kan børn og unge-udvalget uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, træffe afgørelse om, at barnet eller den unge anbringes uden for hjemmet, jf. serviceovens § 52, stk. 3, nr. 7, når betingelserne herfor er opfyldt, jf. nedenfor.

Afgørelse om anbringelse uden samtykke efter serviceovens § 58, stk. 1, forudsætter, at der er en åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet eller den unge, overgreb, som barnet eller den unge har været udsat for, misbrugsproblemer, kriminell adfærd eller andre svære sociale vanskeligheder hos barnet eller den unge eller andre adfærds eller tilpasningsproblemer hos barnet eller den unge, jf. serviceovens § 58, stk. 1, 1. pkt. Det er endvidere en betingelse for en sådan afgørelse, at der er begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses under barnets eller den unges fortsatte ophold i hjemmet, jf. serviceovens § 58, stk. 1, 2. pkt.

Når hensynet til barnet eller den unge på afgørende måde taler for det, kan børn og unge-udvalget beslutte, at barnet eller den unge skal anbringes uden for hjemmet efter serviceovens § 58, stk. 1, selv om forældremyndighedsindehaveren og den unge giver samtykke til anbringelse efter serviceovens § 52, stk. 3, nr. 7, jf. § 58, stk. 2.

Såfremt en ung, der er fyldt 15 år, erklærer sig enig i anbringelsen, kan børn og unge-udvalget uanset betingelserne i serviceovens § 58, stk. 1 træffe afgørelse om at anbringe den unge uden for hjemmet, jf. serviceovens § 52, stk. 3, nr. 7, når anbringelsen må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til den unges særlige behov og problemerne ikke kan løses under den unges fortsatte ophold i hjemmet, jf. serviceovens § 58, stk. 3.

Det følger af serviceovens § 58, stk. 4, at børn og unge-udvalget ikke kan træffe afgørelse efter serviceovens § 58, stk. 1-3, i sager om børn og unge, der er henvist til Ungdomskriminalitetsnævnet, jf. §§ 10 og 11 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, jf. dog serviceovens § 58, stk. 5.

Serviceovens § 58, stk. 5, fastsætter, at afgørelser efter serviceovens § 58, stk. 1-3, kan træffes foreløbigt efter reglerne i serviceovens § 75, når betingelserne herfor er opfyldt.

Serviceovens § 59 fastsætter krav til, hvad kommunens indstilling til børn og unge-udvalget om anbringelse uden for hjemmet efter serviceovens § 58 skal omfatte.

Indstillingen skal for det første omfatte den børnefaglige undersøgelse, jf. serviceovens § 50, herunder beskrivelsen af,

at betingelserne i serviceovens § 58 anses for opfyldt, og af de ressourcer hos barnet, familien og netværket, som kan bidrage til at klare vanskelighederne under anbringelsen, jf. serviceovens § 50, stk. 6. Indstillingen skal for andet omfatte den handleplan for anbringelsen, jf. serviceovens § 140, herunder den støtte og de initiativer, som er påtænkt for barnet eller den unge og dennes familie under anbringelsen uden for hjemmet og i tiden derefter. Endelig skal indstillingen omfatte barnets eller den unges holdning til den påtænkte foranstaltning.

2.6.2. Social- og Indenrigsministeriet overvejelser

I sager om anbringelse af børn og unge uden samtykke fra forældremyndighedsindehaver og den unge, der er fyldt 15 år, er der en række krav til, hvad kommunens indstilling til børn og unge-udvalget skal indeholde, jf. ovenfor under punkt 3.6.1.

Kommunen har endvidere ansvaret for, at sagen er tilstrækkeligt oplyst til, at der kan træffes afgørelse, jf. retssikkerhedslovens § 10. Begrundes en afgørelse om anbringelse uden samtykke i, at forældrene ikke har de rette kompetencer til at tage vare på barnet, skal kommunen således kunne underbygge indstillingen fagligt.

Der stilles dog ikke eksplicit krav om, at en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov skal indgå særskilt i kommunens indstilling til børn og unge-udvalget.

Det er Social- og Indenrigsministeriets opfattelse, at dette er u hensigtsmæssigt. Det kan således betyde, at indstillingen mangler dokumentation for, hvilke forhold hos forældremyndighedsindehaveren kommunen lægger vægt på og/eller vurderer som udslagsgivende for indstillingen om anbringelse uden samtykke. Dette svækker forældrenes retssikkerhed. Samtidig kan det svække grundlaget for børn og unge-udvalgets afgørelse, da det i højere grad overlader til udvalgets medlemmer selv at fremdrage de udslagsgivende forhold hos forældremyndighedsindehaveren fra et ofte meget omfattende sagsmateriale.

Derfor er det ministeriets vurdering, at der er behov for at indføre krav om, at kommunens indstilling til børn og unge-udvalget fremover skal indeholde en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder eventuelt med støtte efter serviceoven eller anden relevant lovgivning. Som led i vurderingen af forældrekompetencerne kan det f.eks. være relevant, at det fremgår, hvilke overvejelser kommunen har gjort sig om iværksættelse af støtteforanstaltninger, som kunne give forældrene – herunder forældre med funktionsnedsættelse – hjælp til varetagelse af forældreren.

Formålet vil være at sikre et mere gennemsigtigt grundlag for afgørelser om anbringelse og dermed styrke retssikkerheden for forældrene og barnet eller den unge.

2.6.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre servicelovens § 59, stk. 1, så der ind sættes et nyt nr. 2, der fastsætter, at en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder med hjælp og støtte efter denne lov eller anden relevant lovgivning, skal indgå i en indstilling om anbringelse efter servicelovens § 58.

Den foreslåede ordning vil medføre, at det fremover vil fremgå eksplicit af servicelovens § 59, at kommunens indstilling til børn og unge-udvalget om tvangsmæssig anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet skal indeholde en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder eventuelt med støtte efter serviceloven eller anden relevant lovgivning.

Det forudsættes, at vurderingen af forældremyndighedsindehaverens kompetencer foretages på grundlag af den børnefaglige undersøgelse og sagens oplysning i øvrigt. Kommunen er således allerede efter gældende ret forpligtet til bl.a. at undersøge barnets eller den unges og familiens ressourcer og problemer som led i den børnefaglige undersøgelse, jf. servicelovens § 50, stk. 4, ligesom kommunen skal vælge mindre indgribende foranstaltninger, hvis det er tilstrækkeligt til at imødekomme barnets eller den unges behov, jf. servicelovens § 46 og § 58. Den foreslåede ordning vil alene betyde, at kommunen skal sammenfatte de relevante eksisterende oplysninger i den børnefaglig undersøgelse og sagen i øvrigt, så det sikres, at kommunens samlede vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge, herunder med støtte, fremgår tydeligt af indstillingen til børn og unge-udvalget, så udvalget ikke selv skal uddrage disse.

Det bemærkes, at den foreslåede ordning ikke vil medføre ændringer af kravene til en børnefaglig undersøgelse, herunder til kommunens undersøgelse af barnets eller den unges og familiens ressourcer. Det vil således fortsat være op til kommunen ud fra en konkret og individuel vurdering at tage stilling til, hvordan disse forhold i en given sag skal belyses, herunder om der eventuelt er behov for at foretage f.eks. en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaverens forældrekompetencer, jf. afsnit 2.7.

Den foreslåede ordning vil indebære, at grundlaget for anbringelsen uden samtykke bliver mere gennemsigtigt til gavn for forældrenes og barnets eller den unges retssikkerhed. Bestemmelsen vil samtidig tydeliggøre kommunens forpligtelse til at overveje, om mindre indgribende foranstaltninger vil være tilstrækkelige. Det følger således allerede af gældende ret, at en tvangsmæssige anbringelse af barnet eller den unge bl.a. forudsætter, at barnets eller den unges støttebehov ikke kan imødekommes under barnets eller den unges forbliven i hjemmet, jf. servicelovens § 58, stk. 1, 2. pkt., jf. § 59, stk. 1, nr. 1.

Den foreslåede ordning vil betyde, at det vil skulle fremgå eksplicit af indstillingen til børn og unge-udvalget hvilke forhold hos forældremyndighedsindehaveren, kommunen har lagt særlig vægt på og hvorfor, hvis indstillingen er begrundet helt eller delvist i forældremyndighedsindehaverens forhold. Endvidere vil det skulle fremgå, hvorfor kommunen vurderer, at forældremyndighedsindehaveren ikke med støtte efter serviceloven eller anden lovgivning vil være i stand til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder hvilke mindre indgribende støttetiltag som har været forsøgt eller overvejet. Det vil f.eks. med fordel kunne fremgå, hvilke overvejelser kommunen har gjort sig om iværksættelse af støtteforanstaltninger, som kunne give forældremyndighedsindehaveren – herunder forældremyndighedsindehaveren med funktionsnedsættelse – hjælp til varetagelse af forælderrollen.

Er indstillingen om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke begrundet i barnets eller den unges forhold og ikke i forældremyndighedsindehaverens forhold, vil den foreslåede ordning betyde, at det vil skulle fremgå, hvorfor kommunen vurderer, at forældremyndighedsindehaveren ikke med støtte efter serviceloven eller anden lovgivning vil være i stand til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder hvilke mindre indgribende støttetiltag som har været forsøgt eller overvejet.

Det vil således skulle fremgå, hvorfor det vurderes, at f.eks. et relevant ambulans behandlingstilbud til barnet eller den unge kombineret med aflastning eller praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet ikke vil være tilstrækkeligt til at imødekomme barnets eller den unges behov for støtte, behandling m.v.

2.7. *Krav om brug af autoriseret psykolog ved psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren som led i en børnefaglig undersøgelse*

2.7.1. *Gældende ret*

Hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, herunder på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, skal kommunalbestyrelsen undersøge barnets eller den unges forhold, jf. servicelovens § 50, stk. 1. Undersøgelsen, der betegnes som en børnefaglig undersøgelse, gennemføres så vidt muligt i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år. Undersøgelsen skal gennemføres så skånsomt, som forholdene tillader, og må ikke være mere omfattende, end formålet tilsiger.

Efter servicelovens § 50, stk. 2, skal kommunalbestyrelsens undersøgelse, jf. § 50, stk. 1, anlægge en helhedsbetragtning, der skal omfatte barnets eller den unges udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og andre relevante forhold, med mindre et eller flere af disse forhold ikke er relevante i det enkelte tilfælde.

Det fremgår videre af servicelovens § 50, stk. 4, at kommunalbestyrelsen i sin undersøgelse skal afdække ressourcer og problemer hos barnet, familien og netværket. For unge, der er fyldt 15 år, skal undersøgelsen afdække de særlige forhold, der skal indgå ved valg af indsats for denne aldersgruppe, jf. §§ 52, 76 og 76 a.

Servicelovens § 50, stk. 5, 1. og 2. pkt. fastsætter, at kommunalbestyrelsen som led i undersøgelsen skal inddrage de fagfolk, som allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold. Dette kan ske ved at inddrage sundhedsplejersker, pædagoger, psykologer, lærere eller andre.

Det følger endvidere af servicelovens § 50, stk. 5, 3. pkt., at kommunen kan lade barnet eller den unge undersøge af en læge eller en autoriseret psykolog, hvis det er nødvendigt.

Kravet om brug af en autoriseret psykolog ved psykologisk undersøgelse af barnet eller den unge blev indført med § 1, nr. 3, i lov nr. 1442 af 22. december 2004 om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Anbringelsesreform). Af bemærkningerne til den del af bestemmelsen, der vedrørte krav om autoriseret psykolog, fremgår det bl.a., at nogle forældre havde haft mistillid til de psykologer, der har undersøgt deres barn, og samtidig havde der været offentlig debat om psykologernes faglighed i børnesagerne. Hensigten med et krav om autoriseret psykolog var således at sikre tilliden til den faglige standard. Samtidig er autoriserede psykologer under tilsyn af Psykolognævnet. Der henvises til Folketings-tidende 2004-05, tillæg A, s. 260.

Kommunen kan endvidere som led i en børnefaglig undersøgelse iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældrene f.eks. med henblik på at afdække deres kompetencer til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder eventuelt med relevant støtte. Der er ikke efter gældende ret krav om, at det skal være en autoriseret psykolog, der foretager sådanne undersøgelser af forældrene som led i en børnefaglig undersøgelse.

Kommunalbestyrelsens afgørelse om at iværksætte en børnefaglig undersøgelse kan påklages til Ankestyrelsen efter reglerne i servicelovens § 166.

2.7.2. Social- og Indenrigsministeriet overvejelser

Som led i den børnefaglig undersøgelse har kommunen i dag pligt til at afdække ressourcer og problemer hos barnet, familien og netværket, jf. servicelovens § 50, stk. 4. Hvis det er nødvendigt, skal kommunen lade barnet eller den unge undersøge af en autoriseret psykolog, jf. servicelovens § 50, stk. 5, 3. pkt.

Mange kommuner anvender i dag autoriserede psykologer til f.eks. vurdering af forældrenes kompetencer til at tage vare på barnet eller den unge, men det er ikke reguleret i serviceloven, at psykologiske undersøgelser af forældrene skal foretages af en autoriseret psykolog. Det betyder, at der kan

være stor variation i kvaliteten af de undersøgelser, der foretages af forældre, hvilket igen kan svække retssikkerheden for forældrene.

Det er Social- og Indenrigsministeriets opfattelse, at der er behov for sikre, at hvis kommunen som led i børnefaglig undersøgelse iværksætter en psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren f.eks. for at belyse forældrekompetencer, så skal undersøgelsen foretages af en autoriseret psykolog. Lov om psykologer m.v. (herefter psykologloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 52 af 24. januar 2018, fastsætter således faglige krav, som psykologer skal leve op til for kunne meddeles autorisation, ligesom autoriserede psykologer har pligt til bl.a. at udvise omhu og uhildethed ved udfærdigelse af erklæringer, som de afgiver i deres egenskab af autoriserede psykologer. Autoriserede psykologer er endvidere underlagt Psykolognævnets tilsyn og tilsynsforanstaltninger, herunder kritik, skærpet tilsyn, påbud og i helt særlige tilfælde fratagelse af autorisation.

Formålet er at øge kvaliteten af eventuelle psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren ved børnefaglige undersøgelser. Det skal styrke det faglige grundlag for kommunernes afgørelser om foranstaltninger, herunder i sager om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet uden samtykke. Dette kan bl.a. bidrage til at sikre, at barnet eller den unge får den rette hjælp, og at kommunerne vælger de mindst indgribende foranstaltninger, som er tilstrækkelig til imødekomme barnets eller den unges eller familiens støt-tebehov.

Samtidig er det formålet at understøtte retssikkerheden for forældrene i sager, hvor anbringelse af barnet eller den unge uden for hjemmet er begrundet i forhold hos forældremyndighedsindehaveren, herunder manglende kompetencer hos forældremyndighedsindehaveren til at varetage omsorgen for barnet eller den unge.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at der som led i udmøntningen af satspuljeaftalen for 2019-2022 udvikles opdaterede retningslinjer for udarbejdelse og anvendelse af forældrekompetenceundersøgelser og udarbejdes retningslinjer for at vurdere børns tilknytning til f.eks. en plejefamilie, biologisk familie og netværk.

De nye og opdaterede retningslinjer skal sikre, at kommunerne får bedre redskaber til at vurdere, om forældrene er i stand til at varetage omsorgen for barnet eller den unge samt til at vurdere barnets eller den unges tilknytning til en plejefamilie eller familie og øvrige netværk. Retningslinjerne skal desuden bidrage til, at undersøgelserne gennemføres så skånsomt som muligt for barnet eller den unge og familien under hensyn til barnets eller den unges bedste. Dette skal også bidrage til sikre et bedre grundlag for afgørelser om anbringelse uden for hjemmet til gavn for både barnet eller den unge og forældrene.

Det skal understreges, at en børnefaglig undersøgelse, herunder også en eventuel psykologisk undersøgelse af foræl-

dremyndighedsindehaveren, der iværksættes som led i en børnefaglig undersøgelse, så vidt muligt skal gennemføres i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, jf. servicelovens § 50, stk. 1, 2. pkt.

Det følger desuden af retssikkerhedslovens § 4, at borgeren skal have mulighed for at medvirke ved behandlingen af sin sag. Kommunalbestyrelsen tilrettelægger behandlingen af sagerne på en sådan måde, at borgeren kan udnytte denne mulighed. Det gælder også ved iværksættelse af en børnefaglig undersøgelse og herunder ved eventuelle psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren, som kommunen iværksætter som led heri.

2.7.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at servicelovens § 50, stk. 5, ændres, så det fremgår, at hvis kommunen iværksætter en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren som led i en børnefaglig undersøgelse, skal undersøgelsen foretages af en autoriseret psykolog.

Den foreslåede ordning vil betyde, at hvis kommunen som led i gennemførelsen af den børnefaglige undersøgelse foretager en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren f.eks. for at belyse forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, skal det være en autoriseret psykolog, som foretager undersøgelsen.

Den foreslåede ordning vil således indebære, at både psykologiske undersøgelser barnet eller den unge og af forældremyndighedsindehaveren, som måtte blive iværksat som led i en børnefaglige undersøgelse, skal foretages af en autoriseret psykolog, som er underlagt Psykolognævnets tilsyn og tilsynsforanstaltninger og de særlige pligter for autoriserede psykologer.

Den foreslåede ordning vil ikke ændre ved, at det er kommunen, som vurderer, om der er behov for at iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren som led i en børnefaglige undersøgelse.

Kommunalbestyrelsens afgørelse om at iværksætte en børnefaglig undersøgelse vil ligesom i dag kunne påklages til Ankestyrelsen efter servicelovens § 166.

Den foreslåede ordning skal ses i sammenhæng med udviklingen af opdaterede retningslinjer for udarbejdelse og anvendelse af forældrekompetenceundersøgelser samt udarbejdelsen af retningslinjer for at vurdere børns tilknytning til f.eks. plejefamilie, biologisk familie eller øvrigt netværk, som også foretages som led i udmøntningen af satspuljeaftalen for 2019-2022. Det bemærkes, at de nuværende retningslinjer for forældrekompetenceundersøgelser ikke er retligt bindende, og det vil de opdaterede og nye retningslinjer heller ikke være.

Det skal understreges, at en børnefaglig undersøgelse, herunder også en eventuel psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren, der iværksættes som led i en børnefaglig undersøgelse, så vidt muligt skal gennemføres i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, jf. servicelovens § 50, stk. 1, 2. pkt. Den foreslåede ordning vil ikke ændre herved.

Det følger desuden af retssikkerhedslovens § 4, at borgeren skal have mulighed for at medvirke ved behandlingen af sin sag. Kommunalbestyrelsen tilrettelægger behandlingen af sagerne på en sådan måde, at borgeren kan udnytte denne mulighed. Det vil også fremover – ligesom i dag - gælde ved iværksættelse af en børnefaglig undersøgelse og herunder ved eventuelle psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren, som kommunen iværksætter som led heri.

Det er i den forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at en god og tidlig inddragelse af parterne i forbindelse med iværksættelsen af en eventuel psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren som led i en børnefaglig undersøgelse ofte vil kunne bidrage til at modvirke konflikter og skabe bedre betingelser for undersøgelsens gennemførelse. Det er f.eks. vigtigt, at forældremyndighedsindehaveren så vidt muligt forstår, hvad baggrunden er for, at undersøgelsen iværksættes, og hvad formålet er, jf. servicelovens § 46, stk. 3, 2. pkt., og hvordan undersøgelsen rent praktisk vil blive gennemført.

En hensigtsmæssigt tilrettelagt inddragelse vil andet lige kunne styrke undersøgelsens kvalitet og understøtte en god proces om eventuelle foranstaltninger, som den børnefaglige undersøgelse munder ud i.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget skønnes at medføre offentlige mindreudgifter på 3,7 mio. kr. årligt i 2020 og følgende år. Heraf skønnes kommunerne at få mindreudgifter på 0,1 mio. kr. årligt og staten at få mindreudgifter på 3,6 mio. kr. årligt. Ændringerne berører ikke regionerne, og har ingen økonomiske konsekvenser for regionerne.

De økonomiske konsekvenser forhandles med de kommunale parter.

Lovforslaget vurderes at medføre begrænsede implementeringskonsekvenser for det offentlige i form af ændrede sagsgejusterede krav til sagsbehandling. Det drejer sig bl.a. om forslaget om at begrænse forældremyndighedsindehaverens adgang til at få behandlet anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse i sager om anbringelse uden samtykke, hvor kommunen efter en indledende screening administrativ vil kunne afvise at behandle en sådan anmodning, hvis der ikke er væsentlige ændringer af forholdene. Dertil kommer bl.a. indførelsen af en adgang for Ankestyrelsen til at træffe afgørelse om samvær af egen

drift fremfor at pålægge kommunalbestyrelsen at foretage de nødvendige sagsskridt og træffe de nødvendige afgørelser.

Lovforslaget følger ikke principperne om digitaliseringsklar lovgivning, idet lovforslaget vedrører anbringelse af børn og unge uden for hjemmet, hvor der i betydeligt omfang er behov for og krav om udøvelse af fagligt skøn, og automatisk sagsbehandling ikke er mulig.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet. Principperne for agil erhvervsrettet regulering er ikke relevante for de konkrete ændringer i lovforslaget.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget vurderes at medføre negative administrative konsekvenser for forældremyndighedsindehaveren, idet der lægges op til at udvide kommunens adgang til at afvise at behandle anmodninger fra forældremyndighedsindehaver om hjemgivelse i sager om anbringelse af børn og unge uden samtykke, når der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene. De negative administrative konsekvenser vurderes dog at være begrænsede, da forældrene vil kunne klage til Ankestyrelsen over kommunens afvisning af at behandle anmodningen. Kommunen vil endvidere løbende skulle påse, om grundlaget for anbringelsen fortsat er til stedet, ligesom sagen fortsat vil skulle genbehandles regelmæssigt efter de fastsatte genbehandlingsfrister.

Den foreslåede ændring vurderes at være nødvendig af hensyn til barnets eller den unges bedste for at sikre barnet eller den unge den fornødne ro under anbringelsen. Den foreslåede ændring skal endvidere ses i sammenhæng med andre dele af lovforslaget, der skal styrke grundlaget for behandlingen af anbringelsessager til gavn for barnet eller den unge og forældrene.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindredgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget skønnes at medføre mindredgifter på 3,7 mio. kr. årligt, hvoraf 0,1 mio. kr. vedrører kommunerne, og 3,6 mio. kr. vedrører staten.	Ingen
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget vurderes at medføre begrænsede implementeringskonsekvenser for det offentlige.	Lovforslaget vurderes at medføre begrænsede implementeringskonsekvenser for det offentlige.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget har ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 28. august 2019 til den 26. september 2019 været sendt i høring hos følgende organisationer og myndigheder m.v.:

3F – Fagligt Fælles Forbund, Advokatrådet, Amnesty International, Ankestyrelsen, BUPL - Forbundet af Pædagoger og Klubfolk, Børnesagens Fællesråd, Børne- og Kulturføderforeningen, Børns Vilkår, Børnerådet, Danmarks Lærerforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Erhverv, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Handicapforbund, Dansk Industri, Dansk Psykologforening, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Sygeplejeråd, Danske Advokater, Den Danske Dommerforening, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Datatilsynet, De Anbragtes Vilkår, Det Centrale Handicapråd, Det Kriminalpræventive Råd, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, DUKH, FADD – Foreningen af Døgn og Dagtilbud for udsatte børn og unge, FOA – Fag og Arbejde, Faaborg-Midtfyn Kommune (Socialtilsyn Syd), Fabu, FH Fagbevægelsens Hovedorganisation, Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark, Forening for ledere af sundhedsordninger for børn og unge, ForældreLANDSforeningen (FBU), Frederiksberg Kommune (Socialtilsyn Hovedstaden), HK/kommunal, Hjørring Kommune (Socialtilsyn Nord), Holbæk Kommune (Socialtilsyn Øst), Institut for Menneskerettigheder, KFUM's Sociale Arbejde, KL, Kristelig Fagbevægelse, Landsforeningen BoPaM, Landsforeningen Børn og Forældre, Landsforeningen af Socialpædagoger, Livsværk, LOKK – Landsorganisationen af Kvindekrisecentre, LOS, Lægeforeningen, Mødrehjælpen Plejefamiliernes Landsforening, Politiforeningen, Red Barnet, Red Barnet Ungdom, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Røde Kors, Rådet for Etniske Minoriteter, Rådet for Socialt Udsatte, Silkeborg Kommune (Socialtilsyn Midt), Sjældne Diagnoser, Socialpædagogernes Landsforbund, Socialstyrelsen, TABUKA, Ungdommens Røde Kors, Ungdomskriminalitetsnævnet og Ungdomsringen.

Administrative konsekvenser for erhvervs- livet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Lovforslaget vurderes at medføre negative administrative konsekvenser for forældremyndighedsindehaveren. De negative administrative konsekvenser for forældrene vurderes dog at være begrænsede og nødvendige af hensyn til barnets eller den unges bedste.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU retten	Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det følger af servicelovens § 50, stk. 1, at kommunalbestyrelsen skal undersøge barnets eller den unges forhold, hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, herunder på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Undersøgelsen, der betegnes som en børnefaglig undersøgelse, gennemføres så vidt muligt i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år. Undersøgelsen skal gennemføres så skånsomt, som forholdene tillader, og må ikke være mere omfattende, end formålet tilsiger.

Efter servicelovens § 50, stk. 2, skal kommunalbestyrelsens undersøgelse, jf. § 50, stk. 1, anlægge en helhedsbetragtning, der skal omfatte barnets eller den unges udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og andre relevante forhold, med mindre et eller flere af disse forhold ikke er relevante i det enkelte tilfælde.

Kommunalbestyrelsen skal i sin undersøgelse afdække ressourcer og problemer hos barnet, familien og netværket. For unge, der er fyldt 15 år, skal undersøgelsen afdække de særlige forhold, der skal indgå ved valg af indsats for denne aldersgruppe, jf. servicelovens §§ 52, 76 og 76 a, jf. servicelovens § 50, stk. 4.

Servicelovens § 50, stk. 5, 1. og 2. pkt. fastsætter, at kommunalbestyrelsen som led i undersøgelsen skal inddrage de fagfolk, som allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold. Dette kan ske ved at inddrage sundhedsplejersker, pædagoger, psykologer, lærere eller andre.

Servicelovens § 50, stk. 5, 3. pkt., medfører, at kommunen, hvis det er nødvendigt, skal lade barnet eller den unge undersøge af en læge eller en autoriseret psykolog. Kravet om, at en autoriseret psykolog skal foretage undersøgelsen, er begrundet i hensynet til at sikre tilliden til den faglige stan-

dard. Samtidig er autoriserede psykologer under tilsyn af Psykolognævnet.

Kommunen kan som led i den børnefaglige undersøgelse vælge af foretage en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaverens kompetencer f.eks. med henblik på at afdække, hvorvidt forældremyndighedsindehaveren kan varetage barnets behov for støtte, eventuelt med støtte til forældremyndighedsindehaveren, hjælp i hjemmet eller lignende. Der er ikke efter gældende ret krav om brug af en autoriseret psykolog ved eventuelle psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren som led i en børnefaglig undersøgelse.

Det foreslås at ændre servicelovens § 50, stk. 5, så der efter 3. pkt. indsættes et nyt punktum, som fastsætter, at hvis kommunen iværksætter en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren, skal undersøgelsen foretages af en autoriseret psykolog.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at hvis kommunen som led i gennemførelsen af en børnefaglige undersøgelse gennemfører en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren f.eks. for at belyse forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, skal undersøgelsen udføres af en autoriseret psykolog.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke ændre ved, at det er kommunen, som vurderer, om der er behov for at iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren som led i den børnefaglige undersøgelse.

Den foreslåede ordning vil indebære, at både psykologiske undersøgelser af barnet eller den unge og af forældremyndighedsindehaveren, som måtte blive iværksat som led i en børnefaglige undersøgelse, skal foretages af en autoriseret psykolog, der er underlagt Psykolognævnets tilsyn og tilsynsforanstaltninger og de særlige pligter for autoriserede psykologer, som følger af psykologloven.

Det skal understreges, at en børnefaglig undersøgelse, herunder også en eventuel psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren, der iværksættes som led i en børnefaglig undersøgelse, ligesom i dag så vidt muligt vil skulle gennemføres i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, jf. servicelovens § 50, stk. 1, 2. pkt. Den foreslåede bestemmelse vil ikke ændre herved.

Det følger desuden af retssikkerhedslovens § 4, at borgeren skal have mulighed for at medvirke ved behandlingen af sin sag. Kommunalbestyrelsen tilrettelægger behandlingen af sagerne på en sådan måde, at borgeren kan udnytte denne mulighed. Det vil også fremover – ligesom i dag - gælde ved iværksættelse af en børnefaglig undersøgelse og herunder ved eventuelle psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren, som kommunen iværksætter som led heri.

Det er i den forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at en god og tidlig inddragelse af parterne i forbindelse med iværksættelsen af en eventuel psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren som led i en børnefaglig undersøgelse ofte vil kunne bidrage til at modvirke konflikter og skabe bedre betingelser for undersøgelsens gennemførelse. Det er f.eks. vigtigt, at forældremyndighedsindehaveren så vidt muligt forstår, hvad baggrunden er for, at undersøgelsen iværksættes, og hvad formålet er, jf. servicelovens § 46, stk. 3, 2. pkt., og hvordan undersøgelsen rent praktisk vil blive gennemført.

En hensigtsmæssigt tilrettelagt inddragelse vil andet lige kunne styrke undersøgelsens kvalitet og understøtte en god proces om eventuelle foranstaltninger, som den børnefaglige undersøgelse munder ud i.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.7.

Til nr. 2

Servicelovens § 59 fastsætter krav til, hvad en indstilling fra kommunen til børn og unge-udvalget om anbringelse uden for hjemmet efter servicelovens § 58 skal omfatte. Anbringelse uden for hjemmet efter servicelovens § 58 er tvangsmæssige anbringelser, dvs. afgørelser om anbringelse, der som udgangspunkt træffes uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år.

Kommunens indstilling til børn og unge-udvalget skal for det første omfatte den børnefaglige undersøgelse, jf. servicelovens § 50, herunder beskrivelsen af, at betingelserne i servicelovens § 58 anses for opfyldt, og af de ressourcer hos barnet, familien og netværket, som kan bidrage til at klare vanskelighederne under anbringelsen, jf. servicelovens § 50, stk. 6. Indstillingen skal for andet omfatte den handleplan for anbringelsen, jf. servicelovens § 140, herunder den støtte og de initiativer, som er påtænkt for barnet eller den unge og dennes familie under anbringelsen uden for hjemmet og i tiden derefter. Endelig skal indstillingen omfatte barnets eller den unges holdning til den påtænkte foranstaltning.

Det foreslås at ændre servicelovens § 59, så der indsættes et nyt nr. 2, der fastsætter, at en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder med hjælp og støtte efter denne lov eller anden relevant lovgivning, skal indgå i en indstilling om anbringelse efter servicelovens § 58.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at det fremover vil fremgå eksplicit af servicelovens § 59, at kommunens indstilling til børn og unge-udvalget om tvangsmæssig anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet skal indeholde en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder eventuelt med støtte efter serviceloven eller anden relevant lovgivning.

Det forudsættes, at vurderingen af forældremyndighedsindehaverens kompetencer vil skulle foretages på grundlag af den børnefaglige undersøgelse og sagens oplysning i øvrigt. Kommunen er således allerede efter gældende ret forpligtet til bl.a. at undersøge barnets eller den unges og familiens ressourcer og problemer som led i den børnefaglige undersøgelse, jf. servicelovens § 50, stk. 4, ligesom kommunen skal vælge mindre indgribende foranstaltninger, hvis det er tilstrækkeligt til at imødekomme barnets eller den unges behov, jf. servicelovens §§ 46 og 58. Den foreslåede bestemmelse vil alene betyde, at kommunen skal sammenfatte de relevante eksisterende oplysninger, så det sikres, at kommunens samlede vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge, herunder med relevant støtte, fremgår tydeligt af indstillingen til børn og unge-udvalget, så udvalget ikke selv skal uddrage disse.

Det bemærkes, at den foreslåede bestemmelse ikke vil medføre ændringer af kravene til en børnefaglig undersøgelse, herunder til kommunens undersøgelse af barnets eller den unges og familiens ressourcer. Det vil således fortsat være op til kommunen ud fra en konkret og individuel vurdering at tage stilling til, hvordan disse forhold i en given sag skal belyses, herunder om der eventuelt er behov for at foretage f.eks. en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaverens forældrekompetencer, jf. lovforslagets § 1, nr. 1.

Det følger af retssikkerhedslovens § 4, at borgeren skal have mulighed for at medvirke ved behandlingen af sin sag. Kommunalbestyrelsen tilrettelægger behandlingen af sagerne på en sådan måde, at borgeren kan udnytte denne mulighed. Det vil også fremover – ligesom i dag - gælde ved iværksættelse af en børnefaglig undersøgelse.

Den foreslåede bestemmelsen vil indebære, at grundlaget for anbringelsen uden samtykke vil blive mere gennemsigtigt til gavn for forældrenes og barnets eller den unges retssikkerhed. Bestemmelsen vil samtidig tydeliggøre kommunens forpligtelse til at overveje, om mindre indgribende foran-

staltninger vil være tilstrækkelige. Det følger således allerede af gældende ret, at en tvangsmæssige anbringelse af barnet eller den unge bl.a. forudsætter, at barnets eller den unges støttebehov ikke kan imødekommes under barnets eller den unges forbliven i hjemmet, jf. servicelovens § 58, stk. 1, 2. pkt., jf. § 59, stk. 1, nr. 1.

Bestemmelsen vil indebære, at det vil skulle fremgå eksplicit af indstillingen til børn og unge-udvalget hvilke forhold hos forældremyndighedsindehaveren, kommunen har lagt særlig vægt på og hvorfor, hvis indstillingen er begrundet helt eller delvist i forældrenes forhold. Endvidere vil det skulle fremgå, hvorfor kommunen vurderer, at forældremyndighedsindehaveren ikke med støtte efter serviceloven eller anden lovgivning vil være i stand til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder hvilke mindre indgribende støttetiltag som eventuelt har været forsøgt eller overvejet. Det vil f.eks. med fordel kunne fremgå, hvilke overvejelser kommunen har gjort sig om iværksættelse af støtteforanstaltninger, som kunne give forældremyndighedsindehaveren – herunder forældremyndighedsindehavere med funktionsnedsættelse - hjælp til varetagelse af forælderrollen.

Er indstillingen om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke begrundet i barnets eller den unges forhold og ikke i forældremyndighedsindehaverens forhold, vil den foreslåede bestemmelse betyde, at det vil skulle fremgå, hvorfor kommunen vurderer, at forældremyndighedsindehaveren ikke med støtte efter serviceloven eller anden lovgivning vil være i stand til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder hvilke mindre indgribende støttetiltag som eventuelt har været forsøgt eller overvejet.

Her vil det skulle fremgå, hvorfor det vurderes, at f.eks. et relevant ambulært behandlingstilbud til barnet eller den unge kombineret med aflastning eller praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet ikke vil være tilstrækkeligt til at imødekomme barnets eller den unges behov for støtte, behandling m.v.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.6. samt til bemærkningerne til § 1, nr. 1.

Til nr. 3

Efter servicelovens § 64, stk. 1, har kommunalbestyrelsen ansvaret for, at en række tvangsmæssige afgørelser efter servicelovens §§ 51, 57 b, 58 og 63, § 68, stk. 2, og § 68 a og efter § 12, § 13, stk. 3 og 4, § 14, stk. 2-4, og § 32 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet fuldbyrdes. Det omfatter bl.a. fuldbyrdelse af afgørelse af tvangsmæssig anbringelse uden for hjemmet efter serviceloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Det foreslås at ændre servicelovens § 64, stk. 1, så bestemmelsen fremover også vil omfatte fuldbyrdelse af afgørelser efter servicelovens § 69, stk. 3, og efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Den foreslåede ændring vil medføre, at det fastsættes, at kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke efter servicelovens § 69, stk. 3, og efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet fuldbyrdes.

Den foreslåede ændring vil endvidere medføre, at fuldbyrdelse af sådanne afgørelser vil kunne ske efter de særlige regler, der følger af servicelovens § 64, stk. 2, 1. pkt., og § 64, stk. 4, der som følge af lovforslagets § 1, nr. 4, vil blive stk. 5. Ændringen vil således betyde, at kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse vil have adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig, rum eller gemmer for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke efter servicelovens § 69, stk. 3, og efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Politiet vil kunne yde bistand til kommunen i forbindelse hermed.

Den foreslåede ændring skal ses i tæt sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 4-6. Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.2. og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 4-6.

Til nr. 4

Servicelovens § 64 indeholder regler om fuldbyrdelse af en række tvangsmæssige afgørelser efter serviceloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Det foreslås, at der indsættes et nyt stk. 3 i servicelovens § 64, hvorefter kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse vil have adgang til et anbringelsessted efter servicelovens § 66, stk. 1, for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde en afgørelse efter servicelovens § 69, stk. 3, eller efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 4, vil indebære, at kommunen i de helt særlige tilfælde, hvor dette måtte være nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges bedste, uden retskendelse og mod behørig legitimation vil have adgang til et f.eks. en døgninstitution, et opholdssted eller til en plejefamilies bopæl for at eftersøge og medtage en anbragt barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde en afgørelse om ændret anbringelsessted uden samtykke, der er truffet efter servicelovens § 69, stk. 3, eller efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Kommunalbestyrelsens udøvelse af de beføjelser, der følger af den foreslåede bestemmelser, vil skulle ske i overensstemmelse med reglerne i §§ 2-8 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter. Heraf følger bl.a., at kommunalbestyrelsens adgang til at foretage tvangsindgreb efter den foreslåede bestemmelse, således kun må anvendes, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, og hvis indgrebet står i rimeligt forhold til formålet med indgrebet. Indgrebet skal endvidere foretages så skånsomt som muligt.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i tæt sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, og § 1, nr. 5-6. Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.2. og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 3, og § 1, nr. 5-6.

Til nr. 5

Efter § 64, stk. 4, 1. pkt., i serviceloven yder politiet bistand til kommunen ved udøvelsen af beføjelser efter servicelovens § 64, stk. 2 og 3.

Efter servicelovens § 64, stk. 2, 1. pkt., har kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig, rum eller gemmer for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde en række tvangsmæssige afgørelser efter serviceloven og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, som omfattet af servicelovens § 64, stk. 1. Kommunen kan efter servicelovens § 64, stk. 2, 2. pkt., hente og bringe barnet eller den unge til stedet, hvor et børne- og ungepålægget skal opfyldes, med henblik på at fuldbyrde afgørelser efter servicelovens § 57 b eller stedet, hvor en straksreaktion, jf. § 12 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, eller et forbedringsforløb, jf. § 13, stk. 3 eller 4, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, skal gennemføres.

Efter servicelovens § 64, stk. 3, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om, at kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse har adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig og rum, når 1) adgangen til hjemmet sker som led i den børnefaglige undersøgelse efter § 50 eller den ungefaglige undersøgelse efter § 31 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet og må anses for nødvendig for at afgøre, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på et barns eller en ungs sundhed eller udvikling, og 2) forældrene har modarbejdet, at en vurdering af barnets eller den unges støttebehov kan gennemføres med andre mere lempelige foranstaltninger.

Det foreslås at ændre servicelovens § 64, stk. 4, som med lovforslagets § 1, nr. 4, vil blive stk. 5, så det vil fremgå, at politiet yder bistand til kommunen ved udøvelsen af beføjelser efter servicelovens § 64 stk. 2-4.

Den foreslåede ændring vil indebære, at politiet ligesom i dag vil kunne yde bistand til kommunen ved udøvelsen af de beføjelser, der følger af servicelovens § 64, stk. 2, som ikke foreslås ændret, og den gældende § 64, stk. 3, som vil blive stk. 4. Der er ikke her tilsigtet nogen ændring af den hidtil gældende retstilstand på dette punkt.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 5, vil herudover indebære, at politiet vil kunne yde bistand til kommunen ved gennemførelse af afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke efter den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 4, når betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Kommunen vil i hvert enkelt tilfælde skulle foretage en vurdering af indgrebets proportionalitet, dvs. om politiets bi-

stand ved gennemførelsen af afgørelsen er nødvendig af hensyn til barnets eller den unges bedste og står i rimeligt forhold til formålet med afgørelsen.

Eventuel gennemførelse af afgørelser med politiets bistand skal ske så skånsomt, som omstændighederne tillader, og med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste, jf. lovforslagets § 1, nr. 6. Heraf følger bl.a., at kommunen kan anmode om, at politiet ikke optræder i uniform eller anvender udrykningskøretøjer. Da gennemførelse af f.eks. en afgørelse om anbringelse uden samtykke eller om ændret anbringelsessted uden samtykke ofte vil være en voldsom oplevelse for et barn eller en ung, vil det i de fleste tilfælde være hensigtsmæssigt, hvis politiet optræder i civil.

Rammerne for politiets eventuelle magtanvendelse i forbindelse med denne bistand vil fremgå navnlig af politilovens §§ 15 og 16. Heraf følger bl.a., at politiet i forbindelse med sin bistand til kommunerne vil kunne anvende magt, forudsat at magtanvendelse er nødvendig og forsvarlig ved udøvelsen af bistanden. Dette indebærer bl.a., at magt kun må anvendes, hvis mindre indgribende midler ikke findes at være tilstrækkelige, og at eventuel magtudøvelse skal ske så skånsomt som omstændighederne tillader.

Den foreslåede ændring skal ses i tæt sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3-4, og § 1, nr. 6. Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.2. og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 3-4, og § 1, nr. 6.

Til nr. 6

Servicelovens § 64 fastsætter regler om fuldbyrdelse af visse typer tvangsmæssige afgørelser efter serviceloven og efter lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, herunder evt. med politiets bistand.

Det foreslås, at der i § 64 efter stk. 4, der bliver stk. 5, indsættes nedenstående nye stykker 6 og 7:

Det foreslås, at der indsættes et nyt *stk. 6, 1. pkt.*, i servicelovens § 64, som fastsætter, at fuldbyrdelse af afgørelser omfattet af servicelovens § 64, stk. 1, skal ske så skånsomt, som omstændighederne tillader og med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste.

Bestemmelsen vil indebære, at det vil blive tydeliggjort i serviceloven, at fuldbyrdelse af afgørelser om f.eks. anbringelse uden for hjemmet og ændret anbringelsessted uden samtykke skal varetage barnets eller den unges bedste og skal ske så skånsomt, som omstændighederne tillader. Det vil bl.a. indebære, at afhentningen af barnet eller den unge hos forældrene eller på anbringelsesstedet skal tilrettelægges og gennemføres på en måde, der er så skånsom som muligt over for barnet eller den unge, forældrene, anbringelsesstedet samt eventuelle øvrige børn og unge på anbringelsesstedet og med størst mulig hensyntagen til barnets eller den unges integritet. Der kan f.eks. være behov, at de biologiske forældre, plejeforældre, bedsteforældre, kontaktpædagoger eller andre, som barnet eller den unge er tryk ved, er til stede

ved afhentningen af barnet eller den unge og sammen med sagsbehandler ledsager barnet eller den unge.

Det foreslås videre, at der indsættes et nyt *stk. 6, 2. pkt.*, der fastætter, at kommunen skal afsøge mulighederne for at opnå forældremyndighedsindehaverens, barnets eller den unges og eventuelt andre familiemedlemmers eller netværkets frivillige medvirken til afgørelsens fuldbyrdelse, medmindre hensynet til barnets eller den unges bedste i afgørende grad taler imod.

Bestemmelsen vil endvidere betyde, at det vil blive tydeliggjort i serviceloven, at kommunen skal afsøge mulighederne for at opnå forældremyndighedsindehaveren, barnets eller den unges og eventuelt andre familiemedlemmers eller netværkets frivillige medvirken til afgørelsens fuldbyrdelse, medmindre hensynet til barnets eller den unges bedste taler afgørende imod.

Herved forstås, at kommunen både forud for, at afgørelsen træffes, og når afgørelsen herefter skal effektueres, som udgangspunkt skal søge at inddrage barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren med henblik på så vidt muligt at opnå forståelse for afgørelsen og sikre en skånsom fuldbyrdelse. Der vil også efter omstændighederne kunne være behov for inddragelse af andre personer i barnets eller den unges familie eller netværk. Det vil især gælde personer i familien eller netværket, som barnet eller den unge er nært knyttet til, og som opholder sig sammen med barnet eller den unge i hjemmet eller på anbringelsesstedet, herunder f.eks. søskende, en plejefamilie, m.v. Vedrører sagen fuldbyrdelse af afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke, vil tæt inddragelse af den nuværende plejefamilie/institution ofte kunne bidrage til at understøtte en god og skånsom proces for barnet eller den unge.

Som led i inddragelsen bør kommunen bl.a. søge at forklare baggrunden, formål og indhold af afgørelsen. Kommunen kan også med fordel forklare, hvordan fuldbyrdelsen helt konkret forventes at forløbe.

Der vil efter omstændighederne kunne være behov for, at kommunen ad flere omgang forsøger at opnå barnets eller den unges, forældremyndighedsindehaverens og eventuelle andres frivillig medvirken til afgørelsens fuldbyrdelse. Hvor vedholdende kommunen skal være vil altid bero på en konkret og individuel vurdering under hensyn til barnets eller den unges bedste, som uddybet nedenfor. Kommunen skal således så vidt muligt søge at undgå, at det bliver nødvendigt at fuldbyrde afgørelser med de beføjelser, som følger af servicelovens nuværende § 64, og de ændringer, som følger af lovforslagets § 1, nr. 4 og 5.

Det følger af bestemmelsen, at kommunen i særlige tilfælde vil kunne undlade at afsøge mulighederne for at opnå forældremyndighedsindehaveren, barnets eller den unges og eventuelt andre familiemedlemmers eller netværkets frivillige medvirken til afgørelsens fuldbyrdelse, hvis hensynet til barnets eller den unges bedste taler afgørende imod. Herved

forstås, at undladelsen alene kan ske af hensyn til barnets eller den unges bedste, og at der skal være tale om tungtvejende grunde.

Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis der vurderes at være risiko for alvorlig skade på barnets eller den unges sundhed eller udvikling, f.eks. på grund af overgreb eller omsorgssvigt, og hvis barnets eller den unges øjeblikkelig behov for støtte betyder, at fuldbyrdelsen ikke afvente kommunens forsøg på at opnå de pågældende frivillige medvirken. Det vil også efter omstændighederne kunne være tilfældet, hvis der er grund til at antage, at forældrene eller andre vil søge at hindre at afgørelsen gennemføres, herunder f.eks. ved rejse ud af landet med barnet eller den unge, inden fuldbyrdelsen.

Bestemmelsen vil indebære, at det i serviceloven tydeliggøres, at hvis der er behov for at fuldbyrde afgørelsen tvangsmæssigt, herunder med politiets bistand, fordi det trods grundigt forarbejde og tæt inddragelse af barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren og eventuelt andre personer i barnets eller den unges familie og netværk, herunder f.eks. barnets eller den unges plejefamilie, ikke er muligt at opnå deres frivillige medvirken til, at afgørelsen gennemføres, skal kommunen foretage en afvejning af på den ene side hensynet til barnets eller den unges behov for støtte og på den anden side hensynet til at beskytte barnet eller den unge mod en fuldbyrdelse, som barnet eller den unge vil kunne opleve som indgribende.

Kommunen skal som led i afvejningen vurdere, om det af hensyn til barnets eller den unges bedste er afgørende, at afgørelsen fuldbyrdes og uden (yderligere) forsinkelse, eller om det af hensyn til barnets eller den unges bedste vil være bedre at arbejde yderligere med barnet eller den unge og forældrene med henblik på at opnå deres forståelse for og samarbejde om afgørelsens effektivering.

Der skal ved afvejningen tages højde for barnets eller den unges alder, modenhed og funktionsevne. Er der således f.eks. tale om et barn under skolealderen, vil dette som hovedregel tale imod fuldbyrdelse af en afgørelse med politiets bistand, da barnet pga. sin alder må antages at have vanskeligt ved at forstå og overskue situationen og vil kunne opleve tvangsfuldbyrdelsen som særdeles voldsom. Der kan dog være situationer, hvor det af hensyn til barnets eller den unges behov vil være nødvendigt at gennemtvinge afgørelsen med politiets bistand, også selvom der er tale om et barn under skolealderen, hvis barnet f.eks. skal fjernes fra hjemmet på grund af omsorgssvigt eller overgreb mod barnet begået af forældrene. Det samme vil gælde, hvis der er tale om børn og unge, som pga. af betydeligt nedsat psykisk funktionsevne vil have vanskeligt ved forstå og overskue situationen og vil kunne opleve tvangsfuldbyrdelsen som særdeles indgribende.

Er der tale om et barn eller en ung, som skal flyttes mod sin vilje fra f.eks. en plejefamilie til en døgninstitution for at modtage en meget specialiseret pædagogisk behandling,

som barnet eller den unge ikke vil kunne få under sit fortsatte ophold i plejefamilien, bør støtten som hovedregel og alt-overvejende udgangspunkt alene gennemføres i dialog med barnet eller den unge, forældrene og anbringelsesstedet og uden politiets bistand. Kun i helt særlige tilfælde, hvor barnets eller den unges behov for ændret støtte er meget betydeligt og som udgangspunkt akut, vil der ud fra hensynet til barnets eller den unges bedste kunne være grundlag for fuldbyrdelse af afgørelsen med politiets bistand.

Eventuel gennemførelse af afgørelser med politiets bistand skal ske så skånsomt, som omstændighederne tillader, og med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste. Heraf følger bl.a., at kommunen kan anmode om, at politiet ikke optræder i uniform eller anvender udrykningskøretøjer. Da gennemførelse af f.eks. en afgørelse om anbringelse uden samtykke eller om ændret anbringelsessted uden samtykke ofte vil være en voldsom oplevelse for et barn eller en ung, vil det i de fleste tilfælde være hensigtsmæssigt, hvis politiet optræder i civil. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 5.

Det foreslåede stk. 6 vil gælde i tillæg til §§ 2-8 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, herunder bl.a. proportionalitetsprincippet, som fortsat vil finde anvendelse.

Det foreslås videre, at der indsættes et nyt *stk. 7, 1. pkt.*, i servicelovens § 64, det vil fastsætte, at fuldbyrdelse af en afgørelse, jf. det foreslåede nye stk. 3 i servicelovens § 64, hvor politiet yder bistand til kommunen efter den bestemmelse, der med lovforslaget bliver stk. 5, skal registreres og indberettes af kommunen til Ankestyrelsen.

Den foreslåede ordning vil betyde, at kommunen løbende skal registre og indberette eventuelle sager, hvor politiet yder bistand til kommunen ved afhentning af barnet eller den unge uden retskendelse og mod behørig legitimation på et anbringelsessted med henblik på at fuldbyrde en afgørelse om ændret anbringelsessted uden samtykke efter servicelovens § 69, stk. 3, eller efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Registreringen vil skulle indeholde kommunens begrundelse for at anmode om politiets bistand. Barnet eller den unge vil skulle gøres bekendt med registreringen, og barnets eller den unges oplevelse af situationen vil skulle indgå i indberetningen til Ankestyrelsen.

Endelig foreslås det, at der indsættes et nyt *stk. 7, 2. pkt.*, som fastsætter, at der årligt udarbejdes en rapport over anvendelsen af bestemmelsen.

Det foreslåede stk. 7, 2. pkt. vil betyde, at der på baggrund af kommunernes indberetningerne til Ankestyrelsen efter det foreslåede stk. 7, 1. pkt., årligt vil blive udarbejdet en rapport, som oversendes til Folketinget.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.2. og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 3-5.

Til nr. 7

Efter servicelovens gældende § 64, stk. 3, som med lovforslagets § 1, nr. 4, vil blive stk. 4, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om, at kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse har adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig og rum, når 1) adgangen til hjemmet sker som led i den børnefaglige undersøgelse efter § 50 eller den ungefaglige undersøgelse efter § 31 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet og må anses for nødvendig for at afgøre, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på et barns eller en ungs sundhed eller udvikling, og 2) forældrene har modarbejdet, at en vurdering af barnets eller den unges støttebehov kan gennemføres med andre mere lempelige foranstaltninger.

Det følger af den gældende § 64, stk. 5, i serviceloven, som med lovforslagets § 1, nr. 6, vil blive stk. 8, at social- og indenrigsministeren årligt udarbejder en opgørelse over kommunernes anvendelse af den gældende bestemmelse i servicelovens § 64, stk. 3.

Det foreslås med lovforslagets 1, nr. 7, at servicelovens § 64, stk. 5, der vil blive stk. 8, nyaffattes.

Det foreslås i *stk. 8, 1. pkt.*, at kommunalbestyrelsens afgørelser efter servicelovens stk. 3, som vil blive stk. 4, skal registreres og indberettes af kommunen til Ankestyrelsen.

Bestemmelsen vil indebære, at kommunerne fremover løbende vil skulle registrere og indberette anvendelsen af servicelovens § 64, stk. 3, som bliver stk. 4, til Ankestyrelsen, fremfor at Ankestyrelsen skal indhente disse oplysninger ved en undersøgelse, hvor samtlige kommuner skal kontaktes.

Bestemmelsen vil sikre, at kommunerne kan gennemføre registrering og indberetning samtidig med gennemførelsen af den konkrete børnefaglige undersøgelse. Dette betyder, at kommunen ikke efterfølgende skal fremsøge og gennemgå relevante sager, for at kunne oplyse over for Ankestyrelsen i hvilket omfang kommunen har anvendt § 64, stk. 3, der bliver stk. 4, i den pågældende periode, og dermed en forenkling af sagsgangen i disse sager.

Det foreslås videre i *stk. 8, 2. pkt.*, at der årligt udarbejdes en rapport over anvendelsen af bestemmelsen.

Den foreslåede bestemmelse vil betyde, at der på baggrund af kommunernes indberetning til Ankestyrelsen efter det foreslåede stk. 8, 1. pkt., årligt vil blive udarbejdet en rapport over anvendelsen af bestemmelsen i servicelovens § 64, stk. 3, som bliver stk. 4.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.2. og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 3-7.

Til nr. 8

Ankestyrelsen kan efter servicelovens § 65, stk. 1, af egen drift tage sager om særlig støtte til børn og unge op, når det

må antages, at en kommunalbestyrelse i en konkret sag ikke har foretaget de fornødne sagsbehandlingsskridt eller ikke har truffet de fornødne afgørelser i overensstemmelse med barnets eller den unges bedste. Ankestyrelsen kan da pålægge kommunalbestyrelsen at foretage de fornødne sagsbehandlingsskridt eller at træffe de fornødne afgørelser.

Det følger endvidere af servicelovens § 65, stk. 3, at Ankestyrelsen selv kan træffe visse tvangsmæssige afgørelser efter servicelovens regler, herunder bl.a. om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, når betingelserne herfor er opfyldt. Ankestyrelsen kan således selv træffe afgørelse efter servicelovens §§ 51 (børnefaglig undersøgelse under ophold på institution m.v.), 58 (anbringelse uden samtykke), 63 (lægelig undersøgelse og behandling uden samtykke) og 68 a (videreført anbringelse).

Ankestyrelsen kan dog ikke træffe afgørelse efter servicelovens § 65, stk. 1 og 3, i sager om et barn eller en ung, der er pålagt en straksreaktion, jf. § 12 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, eller er i et forbedringsforløb, jf. §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Dette fremgår af servicelovens § 65, stk. 6, 1. pkt. I sådanne sager kan Ankestyrelsen træffe afgørelse om at pålægge kommunalbestyrelsen at forelægge sagen for Ungdomskriminalitetsnævnet, jf. servicelovens § 65, stk. 6, 2. pkt. Ankestyrelsen skal orientere Ungdomskriminalitetsnævnet om afgørelser efter servicelovens § 65, stk. 6, 2. pkt.

Det foreslås at ændre servicelovens § 65, stk. 3, så bestemmelsen også vil omfatte afgørelse om samvær efter servicelovens § 71.

Den foreslåede ændring vil bl.a. indebære, at Ankestyrelsen af egen drift vil kunne træffe afgørelse efter servicelovens § 71, stk. 2, 1. pkt., om omfanget og udøvelsen af samvær og kontakt mellem barnet eller den unge og forældre eller netværk og vil kunne fastsætte nærmere vilkår for samværet og kontakten. Det vil også omfatte adgang til at træffe afgørelse om samvær mellem barnet eller den unge og f.eks. en tidligere plejefamilie, som barnet eller den unge er knyttet til, og som derfor må betragtes som en del af barnets eller den unges netværk. Ved afgørelse om fastsættelse af samvær efter servicelovens § 71, stk. 2, vil udgangspunktet altid være, at kommunen, som alt andet lige har det bedste kendskab til barnet eller den unge eller familien, er nærmest til at træffe afgørelse, og der vil således skulle være tale om særlige omstændigheder, før det vil være relevant at Ankestyrelsen selv træffer afgørelse herom af egen drift frem for at pålægge kommunen at træffe de nødvendige afgørelser.

En sådan afgørelse efter den foreslåede bestemmelse vil f.eks. kunne være relevant i en situation, hvor kommunalbestyrelsen i en længere periode har undladt at sørge for, at barnets eller den unges forbindelse med f.eks. forældre, bedsteforældre, søskende eller en tidligere plejefamilie, som barnet er nært knyttet til, holdes ved lige, og hvor dette ikke er begrundet i hensynet til at beskytte barnets eller den unges sundhed eller udvikling eller beskytte barnet eller den

unge mod overgreb. Her vil hensynet til barnets eller den unges bedste, herunder hensynet til barnets eller den unges mulighed for at bevare nære relationer til netværket kunne tale for, at Ankestyrelsen selv træffer afgørelse om omfang og udøvelse af samvær eller støttet samvær, hvis dette vurderes nødvendigt, så sagen ikke forsinkes yderligere.

Hvor længe kommunen vil skulle have undladt at sørge for, at forbindelsen holdes ved lige, før Ankestyrelsen selv bør træffe afgørelse frem for at pålægge kommunalbestyrelsen at foretage de fornødne sagsbehandlingsskridt eller træffe de fornødne afgørelser, vil bero på en konkret og individuel vurdering i det enkelte tilfælde. Ved vurderingen heraf skal der bl.a. lægges vægt på barnets eller den unges tilknytning til den eller de pågældende, som samværet vedrører, og/eller barnets eller den unges behov og mulighed for fremadrettet at skabe og bevare nære relationer til vedkommende.

Ankestyrelsen vil desuden efter den foreslåede bestemmelse med samtykke fra forældremyndighedsindehaver og den unge, der er fyldt 15 år, kunne træffe afgørelse om, at samværet mellem forældrene og barnet eller den unge skal støttes ved, at der en tredjeperson til stede (støttet samvær), jf. servicelovens § 71, stk. 2, 4. pkt.

Det vil efter omstændighederne f.eks. kunne være relevant i en situation, hvor kommunalbestyrelsen har tilrettelagt eller fastsat samvær med forældrene, men hvor samværet inden for de fastsatte rammer og vilkår ikke er til barnets eller den unges bedste, fordi forældrene har behov for råd, hjælp og vejledning under samværet med barnet eller den unge med henblik på at forbedre relationen mellem barnet eller den unge og forældrene, uden at der dog er risiko for barnets eller den unges sikkerhed ved samværet. Hvis behovet for at justere rammerne for samvær vurderes at være hastende af hensyn til barnets eller den unges bedste, vil det efter omstændighederne kunne tale for, at Ankestyrelsen selv træffer afgørelse, så sagen ikke skal afvente, at kommunalbestyrelsen træffer de fornødne afgørelser efter pålæg fra Ankestyrelsen.

Bestemmelsen vil endvidere betyde, at Ankestyrelsen vil kunne træffe afgørelse om overvåget eller afbrudt samvær efter servicelovens § 71, stk. 3-5, når betingelserne herfor er opfyldt, også selvom sagen ikke så hastende, at der er grundlag for en foreløbig afgørelse efter servicelovens § 75, stk. 5.

Det vil f.eks. kunne være tilfældet ved behandlingen af en sag, som Ankestyrelsen har rejst af egen drift, eller en klagesag om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet uden samtykke, hvor Ankestyrelsen vurderer, at det af hensyn til barnets eller den unges sundhed eller udvikling er nødvendigt at træffe afgørelse om, at samvær mellem barnet eller den unge og forældrene for en periode skal afbrydes eller være overvåget.

Ankestyrelsen vil kunne pålægge kommunalbestyrelsen at gennemføre de afgørelser, som Ankestyrelsen måtte træffe

efter den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 8, og Ankestyrelsen vil desuden kunne bestemme, at afgørelserne skal gennemføres inden for en nærmere angivet tidsfrist, når det må anses for nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges bedste, jf. servicelovens § 65, stk. 4.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger punkt 2.3.

Til nr. 9

Servicelovens § 68, stk. 6, 1. pkt., fastsætter, at hvis kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt uden for hjemmet efter servicelovens § 58 (anbringelse uden samtykke) eller servicelovens § 68 a (videreført anbringelse), skal kommunalbestyrelsen umiddelbart orientere børn og unge-udvalget herom.

Servicelovens § 68, stk. 6, 2. pkt. fastsætter, hvis kommunalbestyrelsen ikke kan imødekomme en begæring om hjemgivelse, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. servicelovens § 58 eller 68 a.

Kommunalbestyrelsen kan efter servicelovens § 68, stk. 7, nr. 1, afvise at behandle en begæring fra forældrene om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter § 58 med en længere genbehandlingsfrist efter § servicelovens 62, stk. 5, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældrene, anbringelsesstedet, barnet eller den unge. Det vil sige i de særlige tilfælde, hvor børn og unge-udvalget, Ankestyrelsen eller retten har truffet afgørelse om, at anbringelsen af et barn under 1 år, skal gælde i tre år, hvis det er overvejende sandsynligt, at de forhold, der begrunder anbringelsen, vil være til stede i denne periode.

Kommunalbestyrelsen kan endvidere efter servicelovens § 68, stk. 7, nr. 2, afvise at behandle en begæring fra forældrene om hjemgivelse af barnet eller den unge, hvis der er tale om en videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a, og der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos anbringelsesstedet, barnet eller den unge.

For så vidt angår børn eller unge anbragt efter servicelovens § 58 med en længere genbehandlingsfrist efter servicelovens § 62, stk. 5, skal forholdene hos forældremyndighedsindehaveren være ændret markant og/eller på flere parametre, for at der kan være tale om, at forholdene er væsentlig ændrede. Ingen af de omstændigheder, der udgjorde en væsentlig faktor for barnet eller den ungs mistrivsel eller forventede mistrivsel, herunder forældrenes psykiske sygdom og misbrugsadfærd, må være til stede.

For så vidt angår børn og unge anbragt efter servicelovens § 68 a vil væsentlige ændringer for eksempel kunne være, at barnet eller den unge ikke længere føler et tilhørsforhold til anbringelsesstedet, men langsomt har opnået større tilknytning til forældremyndighedsindehaveren. Det kan også være, at der er forhold hos anbringelsesstedet, som er væsentlig ændrede. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis den primære

omsorgsperson i plejefamilien er flyttet fra familien på grund af skilsmisse eller er død.

Forældremyndighedsindehaveren kan indbringe kommunens afvisning af at behandle sagen for Ankestyrelsen, jf. servicelovens § 166, stk. 1, og kapitel 10 retssikkerhedsloven.

Afvises begæringen om hjemgivelse ikke, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse, jf. servicelovens § 68, stk. 8. Hvis kommunalbestyrelsen ikke kan imødekomme en begæring om hjemgivelse, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. servicelovens § 68, stk. 9.

Hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at forholdene for barnet eller den unge eller forældremyndighedsindehaveren eller anbringelsesstedet har ændret sig væsentligt, skal kommunalbestyrelsen således realitetsbehandle forældrenes anmodning om hjemgivelse. I så fald skal kommunalbestyrelsen iværksætte de fornødne undersøgelser, med henblik på at træffe afgørelse om hjemgivelse eller, hvis kommunalbestyrelsen ikke finder, at der er grundlag for hjemgivelse, forelægge sagen for børn og unge-udvalget.

Kommunalbestyrelsen har ikke har pligt til at behandle en begæring om hjemgivelse i den periode, hvor en sag er under behandling i Ankestyrelsen eller ved retten, jf. servicelovens § 68, stk. 10.

Det foreslås, at servicelovens § 68, stk. 6-10, ophæves, og at der i stedet indsættes nedenstående nye stykker 6-9.

Det foreslås i *stk. 6*, at kommunalbestyrelsen ikke har pligt til at behandle en anmodning om hjemgivelse i den periode, hvor en sag er under behandling i Ankestyrelsen eller ved retten.

Ved anmodning om hjemgivelse forstås her en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren eller den unge, der er fyldt 15 år, om at barnet eller den unge, der er anbragt uden for hjemmet, hjemgives til forældremyndighedsindehaveren, dvs. at barnet eller den unge efter en nærmere fastsat overgangsperiode (hjemgivelsesperioden) overdrages til forældremyndighedsindehaveren, og anbringelsen ophører.

Den foreslåede bestemmelse er en videreførelse af den gældende § 68, stk. 10, i serviceloven, dog med en enkelt redaktionel justering, idet ”begæring” ændres til ”anmodning”. Ændringen vil betyde, at der anvendes samme terminologi på dette punkt i hele § 68 i serviceloven. Det skal sikre klarere og mere forståelige regler.

Der er ikke med bestemmelsen tilsigtet nogen ændring af den hidtil gældende retstilstand. Bestemmelsen vil indebære, at kommunalbestyrelsen ligesom i dag kan afvise at behandle en anmodning om hjemgivelse, mens sagen er under behandling i Ankestyrelsen eller ved retten.

Bestemmelsen vil gælde i alle sager om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet. Bestemmelsen vil såle-

des også gælde i sager om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke efter servicelovens § 58 eller videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a, herunder uanset om en anmodning om hjemgivelse fremsættes af forældremyndighedsindehaveren eller den unge, der er fyldt 15 år, og uanset om betingelser efter det foreslåede nye stk. 7 for at afvise forældremyndighedsindehaveren anmodning er opfyldt eller ej.

Det foreslås videre i *stk. 7*, at kommunalbestyrelsen skal kunne afvise at behandle en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter de bestemmelser, der er nævnt i nr. 1 eller nr. 2, når de betingelser, der fremgår af nr. 1 eller nr. 2, er opfyldt.

Det foreslås i *nr. 1*, at dette vil kunne ske, når barnet eller den unge er anbragt efter servicelovens § 58, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge, eller i situationer omfattet af bestemmelsens nr. 2.

Ved anbringelse efter servicelovens § 58 forstås alle tilfælde, hvor et barn eller en ung er anbragt uden for hjemmet efter reglerne i denne bestemmelse. Det omfatter sager, hvor afgørelsen om anbringelse er truffet uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år efter servicelovens § 58, stk. 1, sager hvor børn og unge-udvalget træffer afgørelse efter servicelovens § 58, stk. 1, selvom forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, samtykker til en anbringelse efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7, jf. servicelovens § 58, stk. 2, samt sager, hvor den unge erklærer sig enig i anbringelsen, og børn og unge-udvalget træffer afgørelse efter servicelovens § 58, stk. 3.

Det følger, af det foreslåede nye stk. 7, nr. 1, at kommunen fremover vil kunne afvise at behandle anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse i alle sager om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet efter servicelovens § 58, hvis der er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældrene, barnet eller den unge.

Den foreslåede bestemmelse vil således indebære, at den adgang kommunalbestyrelsen i dag har til at afvise at behandle anmodninger om hjemgivelse af et barn, som er anbragt efter servicelovens § 58 med en længere genbehandlingsfrist efter servicelovens § 62, stk. 5, når forholdene ikke er væsentligt ændrede, udvides til at omfatte alle afgørelser om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet efter servicelovens § 58.

Den foreslåede bestemmelse vil endvidere betyde, at det er alene er, hvis forholdene hos forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge er væsentligt ændrede, at kommunalbestyrelsen vil have pligt til at realitetsbehandle anmodningen fra forældrene.

Væsentligt ændrede forhold ved anbringelsesstedet vil ikke medføre, at en anmodning om hjemgivelse i en sag om anbringelse uden for hjemmet efter servicelovens § 58 vil skulle realitetsbehandles. Det skyldes, at en anbringelse efter servicelovens § 58 aldrig kan være begrundet i forhold ved anbringelsesstedet, og ændrede forhold ved anbringelsesstedet kan derfor ikke i sig selv begrunde en hjemgivelse af barnet eller den unge, selvom det i nogen tilfælde vil kunne give anledning til, at barnet eller den unge flyttes til et andet anbringelsessted.

Ved væsentlige ændringer af forældremyndighedsindehaverens forhold forstås, at forhold omkring forældremyndighedsindehaveren, som afgørelsen om anbringelse uden samtykke var helt eller delvist begrundet i, ikke længere er til stede eller er ændret markant og i positiv retning for barnet eller den unge.

Det kan f.eks. være, hvis forældremyndighedsindehaveren, som har haft et misbrug af alkohol, har gennemført en misbrugsbehandling og er ude af misbruget. Det kan også f.eks. være, hvis forældremyndighedsindehaveren, som har haft en alvorlig psykisk lidelse, der betød, at de ikke var i stand til at drage omsorg for barnet eller den unge, har modtaget virksom behandling. Andre eksempler på væsentlige ændringer af forholdene kan være en forældremyndighedsindehaver, der har været i et voldeligt forhold, hvor den pågældende og eventuelt barnet eller den unge og/eller andre børn i familien har været udsat for fysisk eller psykisk vold, men hvor den pågældende forældremyndighedsindehaver er ude af forholdet, og der ikke længere er vold i hjemmet. Det kan også f.eks. være en forældremyndighedsindehaver, som ikke tidligere har haft de fornødne kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge, men som har modtaget og profiteret af relevant hjælp og støtte, så der f.eks. ses en markant og positiv udvikling i samværet med barnet eller den unge. En forældremyndighedsindehavers demonstrerede evne til at varetage omsorgen for andre børn end det pågældende barn og unge kan også efter omstændighederne være en væsentlig ændring af forholdene. Ændringer i, hvem der har del i forældremyndigheden, vil som udgangspunkt altid være en væsentlig ændring, da afgørelsen om anbringelse herefter vil være truffet over for en anden personkreds.

Vurderingen af eventuelle væsentlige ændringer af forældremyndighedsindehaverens forhold vil skulle ses i tæt sammenhæng med den støtte til forældremyndighedsindehaveren under anbringelsen, som kommunen efter servicelovens § 54, stk. 2, skal træffe afgørelse om, herunder den særskilte plan eller eventuelle helhedsorienteret plan for støtten til forældrene, jf. servicelovens § 54, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3.

Ved væsentlige ændringer af barnets eller den unges forhold forstås, at forhold omkring barnet eller den unge, som anbringelsen uden samtykke var helt eller delvist begrundet i, er ændret betydeligt og i en positiv retning for barnet eller den unge. Det kan f.eks. være, hvis en ung, som har haft et alvorligt misbrug af hash, har gennemført misbrugsbehandling og er kommet ud af misbruget. Det kan også f.eks. væ-

re, hvis et barn eller en ung, som før anbringelsen har haft meget udadreagerende eller selvskadende adfærd, gennem en støttende indsats og behandling er blevet markant bedre i stand til håndtere vrede og konflikt eller er ophørt med alvorlig selvskade.

Vurderingen af eventuelle væsentlige ændringer af barnets eller den unges forhold skal ses i lyset af barnets eller den unges handleplan, jf. servicelovens § 140.

Det skal understreges, at der ikke er tale om en udtømmende oplistning af eksempler på væsentlige ændringer af forholdene hos forældremyndighedsindehaveren eller barnet eller den unge.

Af hensyn til barnets eller den unges behov for stabilitet og kontinuitet er det af stor betydning, at ændringer af forældremyndighedsindehaverens eller barnets eller den unges forhold må antages at have den fornødne varighed og ikke være af forbigående karakter. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis forældremyndighedsindehaveren eller barnet eller den unge i en længere periode har været ude af misbrug. Hvornår det må antages, at ændringer har den fornødne varighed, vil bero på en konkret og individuel vurdering af forholdene i den enkelte sag og under hensyn til barnets eller den unges støttebehov. Ved vurderingen kan bl.a. indgå, hvor alvorlige forhold, der er tale om, og om der tidligere er sket hjemgivelse i sagen på baggrund af tilsvarende ændringer i forældremyndighedsindehaverens forhold, som efterfølgende viste sig ikke at være stabile, f.eks. ved tilbagefald til misbrug. Eventuelle relevante udtalelser fra f.eks. en læge eller andre relevante fagpersoner, som forældrene har medsendt, eller som i øvrigt fremgår af sagen, skal indgå i vurderingen.

Adgangen efter den foreslåede § 68, stk. 7, nr. 1, til at afvise at behandle anmodninger om hjemgivelse vil alene omfatte anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren. Servicelovens gældende § 68, stk. 7 (nr. 1 og 2), der med lovforslagets § 1, nr. 9, foreslås ophævet, henviser til begæringer fra ”forældrene”. Dette er uhensigtsmæssigt, da ordlyden kan give indtryk af, at bestemmelsen også omfatter forældre uden del i forældremyndigheden. Bestemmelsen kan dermed give indtryk af, at forældre uden del i forældremyndigheden kan begære hjemgivelse og få anmodningen behandlet i tvangsmæssige anbringelsessager, som ikke er omfattet af de særlige undtagelser i servicelovens § 68, stk. 7.

Det må antages ikke at være tilsigtet. Som det fremgår ovenfor under punkt 2.1.1., har det siden bistandsloven været forudsat, at det alene er forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, som kan begære hjemgivelse, ligesom det er disse parter, der kan samtykke til en frivillig anbringelse, jf. servicelovens § 52, stk. 1. Bemærkningerne til servicelovens § 68, stk. 7, giver ikke indtryk af, at det har været hensigten at ændre herved. Betegnelserne ”forældrene” og ”forældremyndighedsindehaveren” anvendes i bemærkningerne på en måde, der giver indtryk af, at disse betegnelser i her skal forstås synonymt. Der henvises til Folke-

tingstidende 2008-09, tillæg A, s. 3368. Det må derfor antages, at bestemmelsen bør og hidtil har været fortolket snævert til alene at omfatte forældremyndighedsindehaveren.

For at sikre en klarere retsstilling og mere forståelige regler henvises der i det foreslåede nye § 68, stk. 7, eksplicit til forældremyndighedsindehaveren og ikke til forældrene.

Det foreslås i nr. 2, at kommunalbestyrelsen vil kunne afvise at behandle en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter servicelovens § 68 a, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos anbringelsesstedet, barnet eller den unge.

En anbringelse efter servicelovens § 68 a er en videreført anbringelse. Herved forstås, at børn og unge-udvalget har truffet afgørelse om, at et barn eller en ung, som har været anbragt uden for hjemmet i mindst 3 år efter servicelovens regler eller reglerne i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, fortsat skal være anbragt uden for hjemmet i en videreført anbringelse, hvis barnet eller den unge har opnået en så stærk tilknytning til anbringelsesstedet, at det på kortere og længere sigt må antages at være af væsentligt betydning for barnets eller den unges bedste at forblive på anbringelsesstedet.

Afgørelse om videreført anbringelse forudsætter samtykke, fra den unge, der er fyldt 15 år og kan træffes, selvom betingelserne for anbringelse efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7, eller § 58, stk. 1, eller § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet ikke længere er opfyldt. En videreført anbringelse skal ikke genbehandles efter genbehandlingsfristerne i servicelovens § 62. Herudover gælder de almindelige regler under en anbringelse. Det betyder, at kommunalbestyrelsen skal føre tilsyn med barnet og herunder revidere handleplanen og vurdere, om der er grundlag for at ændre indsatsen eller hjemgive barnet. Desuden gælder de almindelige regler for samvær og kontakt, ligesom forældremyndighedsindehaveren fortsat skal have tilbudt en støtteperson.

Det foreslåede nye § 68, stk. 7, nr. 2, er en videreførelse og præcisering af servicelovens gældende § 68, stk. 7, nr. 2, med enkelte sproglige ændringer. I punktet ændres ”begæring” til ”anmodning”. Ændringen vil betyde, at der anvendes samme terminologi på dette punkt i hele § 68 i serviceloven. Endvidere præciseres det, jf. ovenfor under § 68, stk. nr. 1, at bestemmelsen alene vedrører anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren. Der er ikke herudover tilsigtet nogen ændring af retstilstanden i disse sager om videreført anbringelse.

Bestemmelsen vil medføre, at kommunalbestyrelsen – ligesom i dag - vil kunne afvise at behandle anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse i sager om anbringelse af et barn eller en i en videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a, hvis der er ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos anbringelsesstedet, barnet eller den unge.

I forhold til § 68 a vil væsentlige ændringer for eksempel kunne være, at barnet eller den unge ikke længere føler et tilhørsforhold til anbringelsesstedet, men langsomt har opnået større tilknytning til forældremyndighedsindehaveren. Det kan også være, at der er forhold hos anbringelsesstedet, som er væsentligt ændrede. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis den primære omsorgsperson i plejefamilien dør eller forlader familien på grund af skilsmisse.

Den foreslåede nye § 68, stk. 7, nr. 1 og 2, vil indebære, at hvis kommunalbestyrelsen modtager en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter servicelovens § 58 eller § 68 a, vil kommunalbestyrelsen indledningsvis skulle vurdere, om der er grundlag for at behandle anmodningen eller ej. Dette vil betyde, at kommunen vil skulle vurdere, om der væsentlige ændringer af relevante forhold.

Kommunalbestyrelsen vil skulle sikre, at sagen er tilstrækkeligt oplyst til, at kommunalbestyrelsen kan foretage denne vurdering, jf. retssikkerhedslovens § 10. Der vil være tale om en afgrænset sagsoplysning, som alene skal belyse, om der er væsentlige ændringer af relevante forhold. Der skal således ikke ske fuld sagsoplysning med henblik på at vurdere, om der er grundlag for hjemgivelse.

Oplysninger om forældremyndighedsindehaveren forhold må først og fremmest komme fra forældremyndighedsindehaveren selv, f.eks. ved at forældremyndighedsindehaveren fremsender en udtalelse fra egen læge eller lignende, der kan sandsynliggøre, at forældremyndighedsindehaverens forhold er ændret væsentligt. Der påhviler således ikke kommunalbestyrelsen en forpligtelse til at iværksætte f.eks. en psykologisk eller anden faglig undersøgelse af forældrene, medmindre forældremyndighedsindehaveren selv er fremkommet med oplysninger, som gør det overvejende sandsynligt, at eksempelvis forældrenes kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge er væsentligt forbedrede.

Oplysninger om eventuelle væsentlige ændringer af barnets eller den unges forhold må kommunen som altovervejende udgangspunkt antages at være i besiddelse af allerede som led i behandlingen af anbringelsessagen og kommunens løbende opfølgning og tilsyn med barnet eller den unge, jf. servicelovens §§ 70 og 148. I særlige tilfælde vil der dog kunne være behov for at indhente oplysninger fra andre myndigheder, anbringelsesstedet m.v.

Oplysninger om eventuelle væsentlige ændringer af forholdene hos anbringelsesstedet i sager om videreført anbringelse må kommunen som altovervejende udgangspunkt antages at være i besiddelse af allerede som led i behandlingen af anbringelsessagen, samarbejdet med anbringelsesstedet, oplysninger fra socialtilsynet m.v. I nogen tilfælde vil der dog kunne være behov for at indhente oplysninger fra anbringelsesstedet, andre myndigheder m.v.

Som hovedregel må det antages, at vurderingen af, om forholdene er væsentligt ændrede, vil blive foretaget på grund-

lag af oplysninger, som forældremyndighedsindehaveren selv har fremsendt eller på anden vis må antages at være bekendt med, jf. ovenfor, og der vil derfor ikke være behov for at høre forældremyndighedsindehaveren forinden. I nogle tilfælde vil det dog kunne være nødvendigt at høre parterne, jf. forvaltningslovens § 19.

Kommunen vil efter omstændighederne skulle tale med barnet eller den unge, inden vurderingen foretages, jf. servicelovens § 48. Samtalen kan undlades, hvis der umiddelbart forinden er gennemført en samtale med barnet som led i den børnefaglige undersøgelse, eller hvis barnets modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod, f.eks. fordi anmodningen om hjemgivelse er åbenlyst ubegrundet, eller fordi barnet eller den unge har afgørende behov for ro og for at blive skærmet. Ved vurderingen af, om en samtale kan undlades skal det tillægges vægt, at der ikke her er tale om en undersøgelse af grundlaget for hjemgivelse, men alene en indledende afklaring af, om der er grundlag for behandle sagen, hvorfor hensynet til at skåne barnet eller den unge som udgangspunkt må veje tungere end ved en realitetsbehandling af en hjemgivelsessag, hvor barnets eller den unges interesse i at blive inddraget alt andet lige vil være væsentligt større.

Hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at relevante forhold ikke er væsentligt ændrede, skal kommunen ikke realitetsbehandle anmodningen. Dette vil indebære, at kommunalbestyrelsen ikke skal oplyse sagen yderligere, herunder iværksætte nye undersøgelser m.v., med henblik på at vurdere, om der er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge eller opretholde anbringelsen. Der skal ikke træffes afgørelse om hjemgivelse og hjemgivelsesperiodens længde. Sagen vil heller ikke skulle forelægges for børn og unge-udvalget til fornyet afgørelse efter § 58 eller § 68 a. Tvanganbringelsessagen vil således ikke skulle genbehandles, herunder ved børn og unge-udvalgets, Ankestyrelsen eller retten. Kommunen vil i stedet skulle afvise at behandle anmodningen om hjemgivelse.

Forældremyndighedsindehaveren vil kunne indbringe kommunens afvisning af at behandle sagen for Ankestyrelsen, jf. servicelovens § 166, stk. 1, og kapitel 10 retssikkerhedsloven. Ankestyrelsen vil alene kunne foretage en retlige prøvelse, jf. retssikkerhedslovens § 69, af kommunens beslutning om at afvise at behandle anmodningen om hjemgivelse. Det vil indebære, at Ankestyrelsen kan tage stilling til om, kommunens beslutning lider af retlige mangler, herunder om de forvaltningsretlige love og grundsætninger og retssikkerhedslovens bestemmelser om sagsbehandling er blevet fulgt, om de faktiske oplysninger er korrekte, og om kommunalbestyrelsen har foretaget sin skønsmæssige vurdering inden for lovens rammer. Ankestyrelsen vil ikke kunne tilsidesætte et lovligt skøn, og Ankestyrelsen vil ikke kunne tage stilling til, om der er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge eller opretholde den tvangsmæssige anbringelse. Ankestyrelsens afgørelse træffes som udgangspunkt administrativt efter de almindelige regler i retssikkerhedslovens § 52 a, stk.

1, om behandling af klager over kommunalbestyrelsens afgørelser.

Hvis kommunen finder, at der er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge, vil kommunalbestyrelsen skulle realitetsbehandle forældremyndighedsindehaverens anmodning om hjemgivelse af barnet eller den unge, hvis sagen ikke er under behandling ved Ankestyrelsen eller retten, jf. det foreslåede stk. 6 og 8.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke ændre ved, at kommunalbestyrelsen ligesom i dag vil have pligt til at behandle anmodninger fra en ung, der er fyldt 15, og som er anbragt efter §§ 58 eller 68 a i serviceloven, også selvom der er ikke sket væsentlige ændringer af forholdene, hvis sagen i øvrigt ikke under behandling ved Ankestyrelsen eller retten. Det følger således modsætningsvis af det foreslåede stk. 6 og 7. Der er ikke på dette punkt tilsigtet nogen ændring af den hidtil gældende retstilstand.

Det foreslås i § 68, stk. 8, 1. pkt., i serviceloven, at det fastsættes, at når kommunalbestyrelsen behandler en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, om hjemgivelse af et barn eller en ung, som er anbragt efter servicelovens §§ 58 eller 68 a, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse og hjemgivesperiodens længde jf. servicelovens § 68, stk. 2, hvis der er grundlag herfor.

Det følger således af servicelovens § 68, stk. 2, 1. pkt., at et anbragt barn eller en anbragt ung først kan hjemgives, når kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om hjemgivelse og hjemgivesperiodens længde, jf. servicelovens § 68, stk. 4. I særlige tilfælde kan kommunalbestyrelsen dog beslutte, at der ikke skal være en hjemgivesperiode, jf. servicelovens § 68, stk. 2, 2. pkt.

Ved hjemgivesperiode forstås en overgangsperiode, hvor barnet eller den unge fortsat er anbragt, før barnet eller den unge faktisk overdrages til forældremyndighedsindehaveren (hjemgives). Perioden kan vare op til seks måneder, og længden skal fastsættes under hensyn til bl.a., at sikre barnet eller den unge får en skånsom og planlagt hjemgivelse, og at der er mulighed for at forberede eventuel støtte til barnet eller den unge eller forældrene efter hjemgivelsen, jf. servicelovens § 68, stk. 4.

Det foreslåede § 68, stk. 8, 1. pkt., fastsætter regler for realitetsbehandling af hjemgivesansøgninger fra forældremyndighedsindehaveren og den unge i denne type sager. Bestemmelsen vil således alene gælde de sager, hvor der skal ske en realitetsbehandling af anmodningen, og ikke for sager, hvor kommunalbestyrelsen efter reglerne i de foreslåede stk. 6 og 7 afviser at behandle anmodningen, fordi sagen er under behandling ved Ankestyrelsen eller retten, eller fordi forholdene ikke er væsentligt ændrede.

Bestemmelsen er en tydeliggørelse af de regler, der følger af det gældende § 68, stk. 8, i serviceloven, jf. også servicelo-

vens § 68, stk. 2, dog med de ændringer der følger af det foreslåede nye stykke 7.

Når kommunalbestyrelsen fremover skal realitetsbehandle anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter §§ 58 eller 68 a i serviceloven, vil kommunalbestyrelsen ligesom i dag skulle oplyse sagen med henblik på at vurdere, om der er grundlag for hjemgivelse. Det vil sige, at kommunen i det omfang der måtte være behov for det, vil skulle undersøge barnets eller den unges og/eller forældremyndighedsindehaverens forhold med henblik på at vurdere, om barnet eller den unge skal hjemgives, og i givet fald, hvordan hjemgivelsen skal forberedes, og hvilken støtte til barnet eller den unge og familien, der måtte være behov for ved hjemgivelsen. Dette kan betyde, at den eksisterende børnefaglige undersøgelse skal opdateres eller suppleres i fornødent omfang. Er der tidligere udarbejdet en psykologisk eller anden faglig undersøgelse af forældrene, barnet eller den unge, vil der i nogle tilfælde kunne være behov for at supplere eller opdatere denne.

Kommunen vil skulle høre parterne, hvis der er grundlag herfor, jf. forvaltningslovens § 19, og skal som udgangspunkt afholde en samtale med barnet eller den unge, jf. servicelovens § 48.

Hvis kommunalbestyrelsen på baggrund af sin realitetsbehandling af anmodningen om hjemgivelse vurderer, at der er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge, vil kommunalbestyrelsen skulle træffe afgørelse om hjemgivelse og hjemgivesperiodens længde, jf. servicelovens § 68, stk. 2. Kommunalbestyrelsen vil samtidig skulle revidere handleplanen og angive den videre indsats i forbindelse med hjemgivelsen, jf. servicelovens § 68, stk. 11, der som følge af lovforslagets § 1, nr. 9, vil blive blivet stk. 10.

Det foreslås i § 68, stk. 8, 2. pkt., at det fastsættes, at hvis kommunalbestyrelsen ikke finder, at der er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. servicelovens §§ 58 eller 68 a.

Bestemmelsen fastsætter ligesom det foreslåede 68, stk. 8, 1. pkt., regler for realitetsbehandling af hjemgivesansøgninger fra forældremyndighedsindehaveren og den unge i denne type sager. Bestemmelsen vil således alene gælde de sager, hvor der skal ske en realitetsbehandling af anmodningen, og ikke for sager, hvor kommunalbestyrelsen efter reglerne i de foreslåede stk. 6 og 7 afviser at behandle anmodningen, fordi sagen er under behandling ved Ankestyrelsen eller retten, eller fordi forholdene ikke er væsentligt ændrede.

Bestemmelsen er en tydeliggørelse af de regler, der følger af de gældende § 68, stk. 6, 2. pkt., og stk. 9, dog med de ændringer, der følger af det nye stykke 7.

Bestemmelsen vil medføre, at hvis kommunalbestyrelsen på baggrund af sin realitetsbehandling af en anmodning om

hjemgivelse vurderer, at der ikke er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge, skal kommunalbestyrelsen, forelægge sagen til fornyet afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. servicelovens §§ 58 eller 68 a.

Er der tale om en tvangsmæssige anbringelse efter servicelovens § 58, vil indstillingen til børn og unge-udvalget skulle indeholde den (reviderede eller opdaterede) børnefaglige undersøgelse, handleplanen, barnets eller den unges indstilling til anbringelsen, og en vurdering af forældrenes kompetencer, jf. servicelovens gældende § 59 og lovforslagets § 1, nr. 2.

Er der tale om en videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a, vil indstillingen til børn og unge-udvalget ligesom i dag skulle indeholde en revideret børne- eller ungefaglig undersøgelse, jf. servicelovens § 50 eller § 31 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, en revideret handleplan, jf. servicelovens § 140, eller et revideret forbedringsforløb, jf. §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, en psykologisk, lægefaglig eller anden børnesagkyndig helhedsvurdering af barnets eller den unges tilknytning til anbringelsesstedet og barnets eller den unges holdning til videreførelse af anbringelsen, jf. servicelovens § 68 a, stk. 4.

I begge typer sager, vil forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge ligesom i dag skulle have mulighed for at udtale sig over for børn og unge-udvalget, jf. servicelovens § 74, stk. 2. Forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år, vil endvidere ligesom i dag skulle have tilbud om gratis advokatbistand og gøres bekendt med retten til efter forvaltningsloven at se sagens akter og udtale sig, før der træffes afgørelse, jf. servicelovens §§ 72 og 73.

Børn og unge-udvalgets afgørelse vil ligesom i dag kunne påklages til og behandles af Ankestyrelsen efter de særlige regler i servicelovens § 168 og retssikkerhedslovens §§ 52 b og 55. Det indebærer, bl.a., at forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge skal have mulighed for at udtale sig over for Ankestyrelsen. Forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år, skal endvidere have tilbud om gratis advokatbistand og gøres bekendt med retten til efter forvaltningsloven at se sagens akter og udtale sig, før der træffes afgørelse, jf. servicelovens § 168, stk. 4. Ankestyrelsen vil kunne foretage en fuld prøvelse af, om der er grundlag for at opretholde anbringelsen uden for hjemmet uden samtykke. Ankestyrelsens afgørelse vil ligesom i dag kunne indbringes for retten efter de særlige regler i servicelovens §§ 169-172. Det vil bl.a. indebære, at forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, vil kunne kræve sagen forelagt for byretten.

Med det foreslåede § 68, stk. 9, i serviceloven foreslås det, at i alle tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter servicelovens § 58 eller § 68 a, skal kommunalbestyrelsen umiddelbart orientere børn og unge-udvalget herom.

Bestemmelsen er en videreførelse af det gældende § 68, stk. 6, 1. pkt., med enkelte redaktionelle ændringer. Der er ikke tilsigtet nogen indholdsmæssig ændring af den hidtil gældende retstilstand på dette punkt. Ved at tildele bestemmelsen et selvstændigt stykke tydeliggøres det, at pligten til at orientere børn og unge-udvalget ved afgørelse om hjemgivelse af børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet efter servicelovens §§ 58 eller 68 a, gælder ved alle sådanne afgørelser, uanset om hjemgivelsen er foranlediget af en anmodning fra den unge eller forældremyndighedsindehaveren eller sker på kommunens eget initiativ.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.1.

Til nr. 10

Servicelovens § 68, stk. 12, fastsætter, at kommunalbestyrelsen i den unges opholdskommune senest 6 måneder forud for ophør af en anbringelse ved det fyldte 18. år skal træffe afgørelse om, hvorvidt den unge har behov for efterværn eller opretholdt anbringelse, jf. servicelovens § 76 a, og i givet fald træffe afgørelse om, hvilke foranstaltninger der skal iværksættes efter servicelovens §§ 76 eller 76 a. Kommunalbestyrelsen skal forinden da i samarbejde med den unge have revideret handleplanen eller relevante dele af en helhedsorienteret plan og herunder have taget stilling til den unges videre forløb med hensyn til uddannelse og beskæftigelse samt øvrige relevante forhold. Hvis en ung frem til sit fyldte 18. år har været anbragt som led i et forbedringsforløb, jf. §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, udarbejder kommunalbestyrelsen en handleplan, jf. servicelovens § 140.

Det fremgår af servicelovens § 68, stk. 13, 1. pkt. at hvis en ung i alderen 18 til 22 år, der har været anbragt indtil sit fyldte 18. år, eller som har haft en fast kontaktperson indtil sit fyldte 18. år, skifter opholdskommune, skal den hidtidige opholdskommune forud for skiftet oversende den unges reviderede handleplan eller relevante dele af en helhedsorienteret plan, jf. servicelovens § 68, stk. 12, til den nye opholdskommune, medmindre der er truffet afgørelse om foranstaltninger efter servicelovens § 76 a.

Oversendelse af handleplanen eller relevante dele af en helhedsorienteret plan skal ske med samtykke fra den unge og forældremyndighedsindehaveren, jf. servicelovens § 68, stk. 12, 2. pkt.

I servicelovens § 68, stk. 13, 1. pkt., der som følge af lovforslagets § 1, nr. 9, vil blive stk. 12, 1. pkt., foreslås det at ændre henvisningen »jf. stk. 12« til »jf. stk. 11«.

Den foreslåede ændring, er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 9. Det følger således af lovforslagets § 1, nr. 9, at servicelovens § 68, stk. 11-14 vil blive stk. 10-13.

Der er ikke med den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 10, tilsigtet nogen indholdsmæssig ændring af den hidtil gældende retstilstand.

Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 9.

Til nr. 11

Det fremgår af § 68 b, stk. 1, 1. pkt., i serviceloven, at kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om valg af konkret anbringelsessted i overensstemmelse med handleplanen, jf. servicelovens § 140, eller forbedringsforløbet, jf. §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Valg af anbringelsessted omfatter både typen af anbringelsessted og det konkrete anbringelsessted, f.eks. én familiepleje frem for en anden. Kommunen skal vælge anbringelsesstedet ud fra en konkret vurdering af stedets egnethed til at imødekomme barnets eller den unges behov for støtte og behandling. Kommunen skal endvidere inddrage en række faktorer som muligheden for at bevare kontakten til familie, venner, fritidsaktiviteter m.v. Kommunen skal tage hensyn til, at det ved genanbringelser i mange tilfælde vil være hensigtsmæssigt, hvis barnet eller den unge kan komme tilbage til et tidligere anbringelsessted.

Det fremgår af servicelovens § 68 b, stk. 1, 2. pkt., at der samtidig med valg af anbringelsessted skal tages stilling til barnets eller den unges skolegang.

Valget af undervisningstilbud kan have stor betydning for, hvilket anbringelsessted der vælges. Ved valg af anbringelsessted skal kommunen således sikre sig, at barnet eller den unge, der anbringes, kan få dækket behovet for undervisning, helst på en lokal folkeskole eller, hvis det er nødvendigt, på anbringelsesstedets interne skole. Det er derfor vigtigt, at valg af anbringelsessted finder sted på grundlag af en tværfaglig vurdering, hvor også pædagogisk psykologisk rådgivning inddrages.

Er anbringelsesstedet beliggende i en anden kommune end barnets eller den unges opholdskommune, har opholdskommunen pligt til at underrette den stedlige kommune forud for anbringelsen, jf. servicelovens § 68, stk. 1, 3. pkt.

Servicelovens § 68 b, stk. 1, 2. og 3. pkt., finder også anvendelse ved afgørelse om valg af konkret anbringelsessted efter § 19, stk. 1, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, jf. samme lov § 19, stk. 2.

Det følger af § 68 b, stk. 2, 1. pkt., i serviceloven, at kommunen ved valg af anbringelsessted skal vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov. Kommunen skal efter 2. pkt. lægge vægt på anbringelsesstedets mulighed for at tilbyde nære og stabile voksenrelationer og herunder vurdere, om en anbringelse i en plejefamilie, jf. servicelovens § 66, stk. 1, nr. 1-4, er mest hensigtsmæssig.

Servicelovens § 68 b, stk. 2, finder også anvendelse ved afgørelse om valg af konkret anbringelsessted efter § 19, stk. 1, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, jf. samme lov § 19, stk. 2.

Det foreslås at fastsætte i et nyt 3. pkt. i servicelovens § 68 b, stk. 2, at kommunen ved valg af konkret anbringelsessted vil skulle lægge vægt på hensynet til barnets eller den unges skolegang, herunder hensynet til at undgå skoleskift, medmindre hensynet til barnets eller den unges behov taler imod dette.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at det tydeliggøres, at den anbringende kommune ved valg af konkret anbringelsessted skal prioritere og tage højde for valg af egnet undervisningstilbud. Kommunen vil i den forbindelse skulle lægge vægt på, at barnet eller den unge kan forblive i sit nuværende undervisningstilbud, medmindre hensynet til barnets eller den unges behov taler imod dette.

Situationer, hvor hensynet til barnets eller den unges behov vil kunne tale imod, at det tillægges vægt, at barnet eller den unge kan forblive i sit nuværende undervisningstilbud, vil f.eks. kunne være, at barnets eller den unges støttebehov er af sådan karakter, at det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges bedste, at barnet eller den unge anbringes på et konkret anbringelsessted, f.eks. en meget specialiseret døgninstitution, som er beliggende langt fra barnets eller den unges nuværende skole.

Bestemmelsen vil ikke ændre ved, at valg af konkret anbringelsessted skal foretages ud fra en samlet vurdering af barnets eller den unges behov, men det tydeliggøres, at hensynet til barnets eller den unges skolegang er et blandt flere hensyn, der skal indgå med vægt i denne vurdering.

Bestemmelsen vil betyde, at det tydeliggøres, at overvejelser om egnet undervisnings tilbud skal foretages allerede, når anbringelsen planlægges, og ikke først efter en anbringelse har fundet sted. Det følger således af, at hensynet til barnets skolegang vil skulle tillægges vægt i vurderingen af, hvilket anbringelsessted der bedst kan imødekomme barnets behov.

Den foreslåede ændring af servicelovens § 68 b, stk. 2, skal ses i sammenhæng med servicelovens gældende § 68 b, stk. 1, 2. pkt., som ikke foreslås ændret. Med den foreslåede ændring af bestemmelsens stk. 2 tydeliggøres sammenhængen mellem valg af konkret anbringelsessted og valg af undervisningstilbud.

Den foreslåede bestemmelse vil ligesom i dag forudsætte samarbejde på tværs mellem den anbringende kommunes socialforvaltning og den skoleforvaltning, som har ansvar for valg af undervisningstilbud og viden om undervisningstilbuddene i kommunen. I samarbejdet vil kommunernes pædagogiske psykologiske rådgivning skulle inddrages, hvis barnet eller den unge har behov for specialundervisning. Det vil fortsat være den kommune, hvor anbringelsesstedet er beliggende (skolekommunen), som har ansvaret for barnets eller den unges undervisning, og som skal påse, at undervisningspligten overholdes, og som træffer beslutning om det konkrete undervisningstilbud.

Den foreslåede bestemmelse vil gælde ved valg af konkret anbringelsessted, der foretages i forbindelse med en anbrin-

gelse uden for hjemmet med eller uden samtykke efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7 og § 58. Bestemmelsen vil tilsvarende gælde ved valg af konkret anbringelsessted, der foretages i forbindelse med en ændring af anbringelsessted med og uden samtykke efter servicelovens § 69, stk. 2 og 3.

Den foreslåede bestemmelse vil herudover gælde ved valg af konkret anbringelsessted efter § 19, stk. 1, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, jf. samme lov § 19, stk. 2.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.5.

Til nr. 12

Efter § 159 i serviceloven kan social- og indenrigsministeren fastsætte regler om, at forældrene og barnet eller den unge betaler for et døgnophold, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, i serviceloven og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Der kan ikke fastsættes betaling for et døgnophold efter § 52, stk. 3, nr. 7, i serviceloven og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, når der er tale om en videreførelse af en anbringelse efter § 68 a i serviceloven.

Bemyndigelsen i servicelovens § 159 er udmøntet i den gældende betalingsbekendtgørelse, som trådte i kraft den 1. juli 2019, og som erstatter den tidligere betalingsbekendtgørelse. Den gældende betalingsbekendtgørelse fastsætter regler om bl.a. forældrenes betaling for opholdet ved anbringelse af børn og unge under 18 år uden for hjemmet.

Der er ikke i den gældende betalingsbekendtgørelse fastsat regler, som giver kommunerne adgang til at træffe afgørelse om børn og unge under 18 års egenbetaling for døgnophold, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, i serviceloven og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Der har tidligere været fastsat regler herom, men disse regler blev ophævet ved den gældende betalingsbekendtgørelses ikrafttræden den 1. juli 2019.

Det foreslås, at bemyndigelsesbestemmelsen i servicelovens § 159 ændres, så henvisningen til "barnet eller den unge" udgår.

Ændringen vil betyde, at social- og indenrigsministeren fremover ikke vil kunne fastsætte regler om, at børn og unge under 18 år betaler for døgnopholdet, jf. servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7, og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Den foreslåede ændring vil indebære, at der fremover ikke vil kunne fastsættes regler, som vil give kommunerne adgang til at træffe afgørelse om egenbetaling fra børn og unge under 18 år, der er anbragt uden for hjemmet efter reglerne i serviceloven eller lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Der vil således ikke kunne fastsættes regler om, at børn og unge under 18 år, som er anbragt uden for hjemmet, og som har indtægter ved eget arbejde eller i form af afkast fra formueværdier eller børnepensioner m.v., skal bidrage til udgifterne til opholdet.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt 2.4. samt bemærkningerne til lovforslagets § 2, stk. 6.

Til § 2

Det foreslås i lovforslagets § 2, stk. 1, at loven skal træde i kraft den 1. januar 2020.

Det foreslås i lovforslagets § 2, stk. 2, at loven ikke skal finde anvendelse på psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren, der er iværksat som led i en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50 inden lovens ikrafttræden. For sådanne undersøgelser finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Lovforslagets § 2, stk. 2, vil indebære, at hvis kommunalbestyrelsen inden lovens ikrafttræden som led i en børnefaglig undersøgelse har iværksat en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren, så vil denne kunne færdiggøres og indgå i den børnefaglige undersøgelse, også selv om undersøgelsen ikke foretages af en autoriseret psykolog. Bestemmelsen skal sikre, at sagens behandling ikke forsinkes unødigt til skade for barnet eller den unge, samt at retstilstanden for borgerne ikke ændres med tilbagevirkende kraft.

Det foreslås i lovforslagets § 2, stk. 3, at loven ikke skal finde anvendelse på indstillinger om anbringelse uden for hjemmet efter servicelovens § 58, jf. § 59, som er forelagt til afgørelse i børn og unge-udvalget inden lovens ikrafttræden. For sådanne indstillinger finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Lovforslagets § 2, stk. 3, vil indebære, at hvis kommunalbestyrelsen inden lovens ikrafttræden har forelagt en indstilling før børn og unge-udvalget, som udvalget ved lovens ikrafttræden endnu ikke har færdigbehandlet, så skal kommunen ikke revidere indstillingen for at tilføje en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at varetage omsorgen for barnet eller den unge. Bestemmelsen skal sikre, at sagens behandling ikke forsinkes unødigt til skade for barnet eller den unge.

Det foreslås i lovforslagets § 2, stk. 4, at loven ikke skal finde anvendelse ved fuldbyrdelse af afgørelser, som er truffet inden lovens ikrafttræden. For fuldbyrdelse af sådanne afgørelser finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Lovforslagets § 2, stk. 4, vil betyde, loven ikke vil finde anvendelse ved fuldbyrdelse af afgørelser, herunder afgørelser om ændret anbringelsessted uden samtykke efter servicelovens § 69, stk. 3 eller efter § 24, stk. 1, jf. 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, som er truffet umiddelbart inden lovens ikrafttræden, men som ved lovens ikrafttræden endnu ikke er fuldbyrdet. Sådanne afgørelser vil således ikke vil kunne fuldbyrdes efter de foreslåede regler i lovforslagets § 1, nr. 3-6, herunder med politiets bistand. Den foreslåede bestemmelse skal af hensyn til borgernes retssikkerhed og barnets eller den unges bedste sikre, at sådanne afgørelser ikke kan fuldbyrdes ved anvendelse af be-

føjelser, som kan opleves indgribende, og som ikke var gældende på det tidspunkt, hvor afgørelsen blev truffet.

Det foreslås i lovforslagets § 2, stk. 5, at loven ikke skal finde anvendelse på begæringer efter § 68, stk. 6-10 i service-loven, som er indgivet inden lovens ikrafttræden. For sådanne begæringer finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Lovforslagets § 2, stk. 5, vil indebære, at begæringer om hjemgivelse, der er fremsat inden lovens ikrafttræden af forældre eller den unge, der er fyldt 15 år, i sager om anbringelse af børn og unge den for hjemmet uden samtykke efter servicelovens § 58 eller videreført anbringelse efter servicelovens § 68 a, vil skulle behandles efter de hidtil gældende regler i servicelovens § 68, stk. 6-10. Bestemmelsen skal sikre, at der ikke sker en ændring af borgernes retstilstand med tilbagevirkende kraft.

Det foreslås i lovforslagets § 2, stk. 6, 1. pkt., at fordringer vedrørende børns og unges betaling for døgnophold, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, i serviceloven og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, der er pålagt ved afgørelse efter regler udstedt i medfør af det hidtil gældende § 159, 1. pkt., i serviceloven med tillæg af renter og gebyrer bortfalder fra denne lovs ikrafttræden.

Den foreslåede ordning vil indebære, at sådanne fordringer falder bort med virkning fra den 1. januar 2020 og ikke vil kunne inddrives, herunder ved modregning, hverken efter gældsinddrivelseslovens regler eller efter andre regler.

Efter kursgevinstlovens § 21 medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst gevinst ved eftergivelse, forældelse, konfusion eller præklusion af gæld, i det omfang gælden nedskrives til et lavere beløb end fordringens værdi for kreditor på tidspunktet for gældseftergivelsen m.v. jf. tillige § 24 om gevinst som følge af gældseftergivelse ved akkord m.v.

Med lovforslagets § 2, stk. 6, 2. pkt., foreslås det, at gevinst, der opstår, ved at gæld efter det foreslåede § 2, stk. 6, 1. pkt., inklusive renter og gebyrer bortfalder, ikke skal medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

Dette forslag vil indebære, at barnet eller den unge ikke vil skulle beskattes af en eventuel kursgevinst, der måtte opstå ved, at gælden med renter og gebyrer bortfalder.

Loven vil ikke gælde for Færøerne og Grønland, da serviceloven, jf. lovens § 196, ikke gælder for Færøerne og Grønland og ikke kan sættes i kraft for disse dele af riget.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 798 af 7. august 2019, som ændret ved § 1 i lov nr. 498 af 1. maj 2019 og § 15 i lov nr. 551 af 7. maj 2019, foretages følgende ændringer:

§ 50. ---

Stk. 2-4. ---

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen skal som led i undersøgelsen inddrage de fagfolk, som allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold. Dette kan ske ved at inddrage sundhedsplejersker, pædagoger, psykologer, lærere eller andre. Hvis det er nødvendigt, skal kommunen lade barnet eller den unge undersøge af en læge eller en autoriseret psykolog.

§ 59. En indstilling om anbringelse uden for hjemmet efter § 58 skal omfatte

- 1)
- 2) den handleplan for anbringelsen, jf. § 140, herunder den støtte og de initiativer, som er påtænkt for barnet eller den unge og dennes familie under anbringelsen uden for hjemmet og i tiden derefter, og
- 3) barnets eller den unges holdning til den påtænkte foranstaltning.

§ 64. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at afgørelser efter §§ 51, 57 b, 58 og 63, § 68, stk. 2, og § 68 a og § 12, § 13, stk. 3 og 4, § 14, stk. 2-4, og § 32 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet fuldbyrdes.

Stk. 2. ---

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om, at kommunen mod behørig legitimation og uden retskendelse har adgang til forældremyndighedens indehavers bolig og rum, når

- 1) adgangen til hjemmet sker som led i den børnefaglige undersøgelse efter § 50 eller den ungefaglige undersøgelse efter § 31 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet og må anses for nødvendig for at afgøre, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på et barns eller en ungs sundhed eller udvikling, og
- 2) forældrene har modarbejdet, at en vurdering af barnets eller den unges støttebehov kan gennemføres med andre mere lempelige foranstaltninger.

Stk. 4. Politiet yder bistand til kommunen ved udøvelsen af beføjelser efter stk. 2 og 3. Børne- og socialministeren fastsætter efter aftale med justitsministeren nærmere regler i en bekendtgørelse om politiets bistand til kommunen.

1. I § 50, stk. 5, indsættes som 4. pkt.:

»Iværksætter kommunen en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren, skal undersøgelsen foretages af en autoriseret psykolog.«

2. I § 59 indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:

»2) en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder med hjælp og støtte efter denne lov eller anden relevant lovgivning,«

Nr. 2 og 3 bliver herefter nr. 3 og 4.

3. I § 64, stk. 1, ændres »og § 68 a og« til: »§ 68 a og § 69, stk. 3, i denne lov og efter«, og efter »§ 14, stk. 2-4,« indsættes: » § 24, stk. 1, jf. § 14,«

4. I § 64 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Kommunen har mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til et anbringelsessted efter § 66, stk. 1, for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde en afgørelse efter § 69, stk. 3, eller efter § 24, stk. 1, jf. § 14, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5.

5. I § 64, stk. 4, 1. pkt., der bliver stk. 5, 1. pkt., ændres »stk. 2 og 3« til: »stk. 2-4«.

Stk. 5. Børne- og socialministeren udarbejder årligt en opgørelse over kommunernes anvendelse af bestemmelsen i stk. 3.

§ 65. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Ankestyrelsen kan endvidere selv træffe afgørelse efter §§ 51, 58, 63 og 68 a.

§ 68. ---

Stk. 2-5. ---

Stk. 6. Hvis kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter § 58 eller § 68 a, skal kommunalbestyrelsen umiddelbart orientere børn og unge-udvalget herom. Hvis kommunalbestyrelsen ikke kan imødekomme en begæring om hjemgivelse, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. § 58 eller § 68 a.

Stk. 7. Kommunalbestyrelsen kan afvise at behandle en begæring fra forældrene om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter

- 1) § 58 med en længere genbehandlingsfrist efter § 62, stk. 5, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældrene, anbringelsesstedet, barnet eller den unge, eller
- 2) § 68 a, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos anbringelsesstedet, barnet eller den unge.

Stk. 8. Afvises begæringen om hjemgivelse ikke, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse.

6. I § 64 indsættes efter stk. 4, der bliver stk. 5, som nyt stykke:

»*Stk. 6.* Fuldbordelse af afgørelser omfattet af stk. 1 skal ske så skånsomt, som omstændighederne tillader og med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste. Kommunen skal afsøge mulighederne for at opnå forældremyndighedsindehaverens, barnets eller den unges og eventuelt andre familiemedlemmers eller netværkets frivillige medvirken til afgørelsens fuldbordelse, medmindre hensynet til barnets eller den unges behov i afgørende grad taler imod.

Stk. 7. Fuldbordelse af en afgørelse, jf. stk. 3, hvor politiet yder bistand til kommunen efter stk. 5, skal registreres og indberettes af kommunen til Ankestyrelsen. Der udarbejdes årligt en rapport over anvendelsen af bestemmelsen.«

Stk. 5 bliver herefter stk. 8.

7. § 64, stk. 5, der bliver stk. 8, affattes således:

»*Stk. 8.* Kommunalbestyrelsens afgørelser efter stk. 4 skal registreres og indberettes af kommunen til Ankestyrelsen. Der udarbejdes årligt en rapport over anvendelsen af bestemmelsen.«

8. I § 65, stk. 3, ændres »og 68 a« til: », 68 a og 71«.

9. § 68, stk. 6-10, ophæves, og i stedet indsættes:

»*Stk. 6.* Kommunalbestyrelsen har ikke pligt til at behandle en anmodning om hjemgivelse i den periode, hvor en sag er under behandling i Ankestyrelsen eller ved retten.

Stk. 7. Kommunalbestyrelsen kan afvise at behandle en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter

- 1) § 58, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge, eller
- 2) § 68 a, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer af forholdene hos anbringelsesstedet, barnet eller den unge.

Stk. 8. Når kommunalbestyrelsen behandler en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren eller den unge, der er fyldt 15 år, om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter § 58 eller § 68 a, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse og hjemgivelsesperiodens længde, jf. stk. 2, hvis der er grundlag herfor. Hvis kommunalbestyrelsen ikke finder, at der er grundlag for at hjemgive barnet eller den unge, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. § 58 eller § 68 a.

Stk. 9. Hvis kommunalbestyrelsen ikke kan imødekomme begæringen om hjemgivelse, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget.

Stk. 10. Kommunalbestyrelsen har ikke pligt til at behandle en begæring om hjemgivelse i den periode, hvor en sag er under behandling i Ankestyrelsen eller ved retten.

Stk. 11. Forud for hjemgivelse skal kommunalbestyrelsen revidere handleplanen, jf. § 140, eller relevante dele af en helhedsorienteret plan, jf. § 140 a, og angive den videre indsats i forbindelse med hjemgivelsen. I forbindelse med en sanktion efter straffelovens § 74 a skal revisionen særlig vedrøre, hvordan målene om uddannelse eller beskæftigelse nås.

Stk. 12. Kommunalbestyrelsen i den unges opholdskommune skal senest 6 måneder forud for ophør af en anbringelse ved det fyldte 18. år træffe afgørelse om, hvorvidt den unge har behov for efterværn eller opretholdt anbringelse, jf. § 76 a, og i givet fald træffe afgørelse om, hvilke foranstaltninger der skal iværksættes efter §§ 76 eller 76 a. Kommunalbestyrelsen skal forinden da i samarbejde med den unge have revideret handleplanen eller relevante dele af en helhedsorienteret plan og herunder have taget stilling til den unges videre forløb med hensyn til uddannelse og beskæftigelse samt øvrige relevante forhold. Hvis en ung frem til sit fyldte 18. år har været anbragt som led i et forbedringsforløb, jf. §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, udarbejder kommunalbestyrelsen en handleplan, jf. § 140.

Stk. 13. Hvis en ung i alderen 18 til 22 år, der har været anbragt indtil sit fyldte 18. år, eller som har haft en fast kontaktperson indtil sit fyldte 18. år, skifter opholdskommune, skal den hidtidige opholdskommune forud for skiftet oversende den unges reviderede handleplan eller relevante dele af en helhedsorienteret plan, jf. stk. 12, til den nye opholdskommune, medmindre der er truffet afgørelse om foranstaltninger efter § 76 a. Oversendelse af handleplanen eller relevante dele af en helhedsorienteret plan skal ske med samtykke fra den unge og forældremyndighedsindehaveren.

Stk. 14. Den nye opholdskommune skal inden 30 dage fra modtagelsen træffe afgørelse om, hvorvidt den unge har behov for støtte efter § 76, og i givet fald træffe afgørelse om, hvilke foranstaltninger der skal iværksættes. Hvis der iværksættes støtte efter § 76, skal der udarbejdes en ny handleplan, jf. § 140, eller relevante dele af en helhedsorienteret plan, jf. § 140 a, skal opdateres.

§ 68 b. ---

Stk. 2. Ved valg af anbringelsessted skal kommunen vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov. Kommunen skal lægge vægt på anbringelsesstedets mulighed for at tilbyde nære og stabile voksenrelationer og herunder vurdere, om en anbringelse i en plejefamilie, jf. § 66, stk. 1, nr. 1-4, er mest hensigtsmæssig.

Stk. 9. I alle tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter § 58 eller § 68 a, skal kommunalbestyrelsen umiddelbart orientere børn og unge-udvalget herom.«

Stk. 11-14 bliver herefter stk. 10-13.

10. I § 68, stk. 13, 1. pkt., der bliver stk. 12, 1. pkt., ændres »stk. 12« til: »stk. 11«.

11. I § 68 b, stk. 2, indsættes som 3. pkt.:

»Kommunen skal endvidere lægge vægt på hensynet til barnets eller den unges skolegang, herunder hensynet til at undgå skoleskift, medmindre hensynet til barnets eller den unges behov taler imod dette«.

§ 159. Social- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om, at forældrene og barnet eller den unge betaler for døgnopholdet, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Der kan ikke fastsættes betaling for et døgnophold efter § 52, stk. 3, nr. 7, og § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, når der er tale om en videreførelse af en anbringelse efter § 68 a.

12. I § 159, 1. pkt., udgår »og barnet eller den unge«.